

ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING

siedziba: 32-444 Głogoczów, Głogoczów 995, tel./fax: 12 263 63 33

biuro: 30-383 Kraków, ul. Skośna 12

<http://www.noworol.eu>, e-mail: konsulting@noworol.eu

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2016-2020

(PROJEKT)

Bieruń 2016

Spis treści

Spis treści.....	3
Wprowadzenie i geneza Opracowania	5
Opis powiązań programu na lata 2014-2020 – polityka regionalna i powiatowa.....	6
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	6
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	7
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	8
Strategia Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020	10
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018	11
Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy z analizą pod kątem diagnozy i celów GPRB	14
Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020.....	14
Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP).....	17
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020	18
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021	19
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń.....	21
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020.....	21
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017.....	22
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015	22
Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	24
Ogólne informacje o Gminie	24
Sfera społeczna	25
Gospodarka.....	36
Sfera środowiskowa.....	39
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	46
Sfera techniczna.....	53
Analiza kluczowych czynników związanych z procesem rewitalizacji w Bieruniu.....	60
Czynniki wynikające z dokumentów planistycznych gminy.....	60
Czynniki wynikające z dokonanej analizy danych	61
Czynniki wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych	61
Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.....	65
Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	65
Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem wyboru obszarów	65
Charakterystyka i pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	68
Wizja wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego oraz zakładane cele Programu..	74
Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji).....	75

Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020	75
Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	78
Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	83
Pozostałe obszary wspierające proces rewitalizacji w Bieruniu	83
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne poza obszarem rewitalizacji	90
Mechanizmy zapewnienia integracji i komplementarności przedsięwzięć i działań	94
Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć	115
Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	126
System realizacji (wdrażania) Gminnego Programu Rewitalizacji Bierunia	130
System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	136
Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji	136
Monitoring celów i efektów rzeczowych GPRB	137
Zbiór wskaźników monitorowania i ewaluacji GPRB	138
Zmiany GPRB i modyfikacje systemu wdrażania	140
Zmiany w uchwałach Rady Miejskiej w Bieruniu dotyczących mieszkalnictwa	141
Zmiany w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Bierunia	141
Zmiany w zasadach wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy	142
Zmiany w uchwale Rady Miejskiej w Bieruniu dotyczącej Komitetu Rewitalizacji	143
Specjalne Strefy Rewitalizacji	144
Specjalna Strefa Rewitalizacji Osiedla Homera	144
Specjalna Strefa Rewitalizacji Osiedla Chemików	148
Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	153
Spis tabel	155
Spis rycin	157
Załączniki:	158

Wprowadzenie i geneza Opracowania

1. Urząd Miejski w Bieruniu przystąpił do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Bierunia na lata 2015-2020 (dalej GPRB). Na konieczność opracowania GPRB składa się kilka przesłanek:
 - a. Wejście w życie Ustawy z 9.10.2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015. poz. 1777), stwarzającej nowe podstawy do prowadzenia procesu rewitalizacji oraz wprowadzającej nowe instrumenty wyprowadzania obszarów zdegradowanych z sytuacji kryzysowych.
 - b. Nowa perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020. Obecny okres programowania 2014 – 2020 posiada inną strukturę wsparcia rozwoju regionalnego przez Komisję Europejską i Rząd Polski. Gminny program rewitalizacji powinien być więc dostosowany do aktualnego systemu wsparcia odnowy i ożywienia obszarów zdegradowanych.
 - c. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji na podstawie aktualnej diagnozy, uwzględniającej Ustawę o rewitalizacji oraz Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r.¹
 - d. Rola kwestii społecznych w rewitalizacji. W nowej polityce rewitalizacyjnej UE i państwa szczególny nacisk kładzie się na działania w sferze społecznej. Kompleksowe działanie ma zapewnić lepsze wsparcie dla rozwiązywania problemów społecznych.
2. Na podstawie umowy z firmą Aleksander Noworól Konsulting wyłonioną jako wykonawca projektu GPRB, proces opracowywania Programu obejmuje:
 - a. Wykonanie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych oraz określenie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych, a także przeprowadzenie badań w formie zogniskowanego wywiadu grupowego i ankiety w celu pogłębienia diagnozy;
 - b. Wykonanie projektu GPRB oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych;
 - c. Opracowanie GPRB, który będzie podlegać zatwierdzeniu uchwałą Rady Miejskiej w Bieruniu.
3. Opracowywany GPRB stanowi:
 - a. Gminny Program Rewitalizacji w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju – Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r.
 - b. Program Rewitalizacji w rozumieniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020 (RPO WSL) i Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (SzOOP RPO WSL)
4. GPRB opracowany został przez firmę Aleksander Noworól Konsulting na zlecenie Gminy Bieruń przez zespół autorski w składzie:
 - a. Prof. dr hab. inż. arch. Aleksander Noworól – główny konsultant,
 - b. Dr Kamilla Noworól – kierownik tematu,
 - c. Mgr Paweł Hałat,
 - d. Mgr Katarzyna Marchewczyk.

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r. , MliR/H 2014-2020/20(01)/07/2015.

Opis powiązań programu na lata 2014-2020 – polityka regionalna i powiatowa

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Dokument został uchwalony Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/38/2/2013 z dnia 1 lipca 2013 roku i jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020”, przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr III/47/1/2010 na posiedzeniu w dniu 17 lutego 2010 roku, który w swoich zapisach wyznacza strefy, cele i kierunki polityki rozwoju administrowanej przestrzeni regionalnej. Oprócz dostosowania do ustaleń najważniejszych dokumentów krajowych i europejskich, celem aktualizacji było przeprowadzenie ponownej oceny zgodności polityki regionu ze światowymi trendami związanymi z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy, dyfuzja rozwoju poprzez ośrodki metropolitalne, podnoszenie jakości życia przy uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zrównoważonego rozwoju. Nakreślono także wizję rozwoju, która wykracza poza horyzont czasowy Strategii. Na podstawie **wizji** wyznaczono **obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne**, a następnie określono **kierunki działań do roku 2020**. W dokumencie podtrzymuje się podział województwa na **4 obszary polityki rozwoju** tzw. **obszary funkcjonalne** sformułowane przez władze samorządowe województwa śląskiego w roku 2000. W rozdziale poświęconym diagnozie strategicznej, określono następujące cztery wymiary zrównoważonego rozwoju województwa śląskiego: środowiskowy, społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny. Dzięki przeprowadzonej analizie pozycji zasobów i problemów województwa, oraz w oparciu o trendy i prognozy w dokumencie wskazano 4 podstawowe grupy wyzwań stojących przed polityką regionu, które determinują cele i kierunki rozwoju. Te wyzwania, rozwinięte szerzej i dookreślone w Strategii to: **spójność, konkurencyjność, równoważenie oraz synergia**. Szczególnie istotne są kwestie dotyczące wyzwań związanych z równoważeniem procesów rozwoju regionu, który mówi m.in. o **konieczności społecznej rewitalizacji miast, zahamowaniu procesu suburbanizacji w regionie, rewitalizacji obszarów poprzemysłowych i zdegradowanych, poprawy jakości przestrzeni miejskich, w tym centrów miast i dzielnic mieszkaniowych, czy przeciwdziałania przestrzennej i społeczno-gospodarczej degradacji obszarów zurbanizowanych**. Wizja rozwoju województwa śląskiego jest ujęta za pomocą trzech elementów, które wzajemnie się uzupełniają:

- wiodące idee rozwoju,
- wizerunek,
- organizacja i priorytety polityki rozwoju.

W punkcie dotyczącym wizerunku województwa śląskiego w perspektywie 2020+ została dookreślona wizja rozwoju województwa, która zakłada że „województwo śląskie będzie regionem zrównoważonego i trwałego rozwoju stwarzającym mieszkańcom korzystne warunki życia w oparciu o dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy wykorzystującym zróżnicowane potencjały terytorialne i synergię pomiędzy partnerami procesu rozwoju.” W dokumencie stwierdza się, że osiągnięcie wizji wymaga skoncentrowania działań prowadzonych w regionie w czterech następujących obszarach priorytetowych:

- **Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA**

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność.

- **Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW**

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie.

- **Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ**

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni.

- **Obszar priorytetowy: (D) RELACJE Z OTOCZENIEM**

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy.

W kontekście działań rewitalizacyjnych szczególnie istotny jest **Obszar priorytetowy (C)** dotyczący przestrzeni. W ogólnych zapisach dla tego obszaru priorytetowego stwierdza się, że w ośrodkach miejskich,

przeważnie tych o charakterze przemysłowym, ma miejsce nagromadzenie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych, które są powiązane z degradacją przestrzeni. Dlatego też w pełni uzasadnione są działania mające na celu przywrócenie ładu przestrzennego i utrzymanie wysokiej jakości środowiska miejskiego dostępnego dla wszystkich użytkowników. Działania te obejmują: rewitalizację, poprawę atrakcyjności i jakości przestrzeni publicznych oraz nadawanie nowych funkcji obszarom miejskim. W tym obszarze priorytetowym rewitalizacji dedykuje się cel operacyjny **C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni.**

W podrozdziale *Obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym* zaproponowano delimitację obszarów strategicznej interwencji. W punkcie ósmym tego podrozdziału delimitacja ta została przeprowadzona na podstawie wytyczenia obszarów wymagających rewitalizacji. W zapisach dla tego punktu zaznacza się, że obszary, które powinny zostać poddane odnowie, zdegradowane zostały głównie przez przemysł. Na tych obszarach występują przede wszystkim problemy związane z degradacją środowiska przyrodniczego oraz nasileniem negatywnych zjawisk społecznych. Autorzy strategii zauważają, że „upadek tradycyjnych gałęzi przemysłu i brak z tym związanych procesów restrukturyzacyjnych oraz lokowanie inwestycji na nowych terenach powoduje odpływ ludności, wyludnianie dzielnic i zniszczenia w tkance mieszkaniowej. Efektem niskiej przedsiębiorczości i słabej dynamiki miejsc pracy na tych terenach jest segregacja przestrzenna mieszkańców i powstawanie dzielnic biedy i wykluczenia społecznego. Główne wyzwania dla tych obszarów będą dotyczyć przywrócenia im funkcji zarówno społecznych jak i gospodarczych.” Można zatem stwierdzić, że proces rewitalizacji w kontekście rozwoju i poprawy przestrzeni województwa śląskiego jest bardzo istotny, dlatego też wykazuje się zgodność działań rewitalizacyjnych dla miasta Bierunia z kierunkiem działań rewitalizacji wyznaczonym przez władze na szczeblu wojewódzkim.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Dokument *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020* ma na celu realizację wizji rozwoju całego regionu, która została zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. *Program* wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową w latach 2014-2020. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego składa się z trzynastu osi priorytetowych:

- Nowoczesna Gospodarka,
- Cyfrowe Śląskie,
- Konkurencyjność MŚP,
- Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna,
- Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów,
- Transport,
- Regionalny Rynek Pracy,
- Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy,
- Włączenie społeczne,
- **Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna,**
- Wzmocnienie potencjału edukacyjnego,
- Infrastruktura edukacyjna,
- Pomoc techniczna.

W tym dokumencie zapisy dotyczące działań rewitalizacyjnych zostały uwzględnione w 10. Osi priorytetowej - *Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna*, która to zawiera następujące priorytety inwestycyjne oraz cele szczegółowe:

- Priorytet inwestycyjny 9a - inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Zakłada się, że realizacja priorytetu inwestycyjnego 9a przyczyni się do osiągnięcia następujących celów

szczegółowych: lepszą dostępność i efektywność systemu ochrony zdrowia oraz lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

- Priorytet inwestycyjny 9b - wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

W zamierzeniach realizacja priorytetu inwestycyjnego 9b przyczyni się do osiągnięcia następującego celu szczegółowego: zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny.

Założono, że „realizacja PI 9b docelowo służy włączeniu społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane, co przekłada się na zmniejszanie się ilości obszarów wymagających kompleksowej rewitalizacji. Wsparcie pozwoli na włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne zdegradowane dzięki kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, postrzeganej w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ożywienia gospodarczego i społecznego danego obszaru. W rezultacie ograniczone zostanie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach.”

Województwo śląskie ma wysoki stopień uprzemysłowienia, przez co na jego terytorium znajdują się obszary znacznie zdegradowane. Dlatego też rewitalizacja miast, nadanie nowych funkcji terenom zdegradowanym i poprzemysłowym, jest ważnym wyzwaniem dla tego regionu. Obszary przeznaczone do rewitalizacji będą wyznaczane na podstawie kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze. W ramach tego priorytetu inwestycyjnego wsparcie mogą uzyskać kompleksowe projekty rewitalizacyjne. Natomiast celem działań infrastrukturalnych będzie wsparcie społeczności zamieszkującej obszar zdegradowany poprzez zastosowanie instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej oraz uzupełniającą zdrowotnej i kulturalnej w mniejszej skali. Projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego, w szczególności przewidzianych w ramach priorytetu inwestycyjnego 9i oraz 9iv.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Strategia, w aktualnej w takcie opracowywania GPRB wersji, została ustanowiona uchwałą Walnego Zebrania Członków Subregionu Centralnego nr 12/2015 z dnia 05 sierpnia 2015 r. Dokument ten jest narzędziem dedykowanym wdrażaniu zintegrowanych inwestycji terytorialnych, podczas jego opracowywania uwzględniono wszelkie wymagania dotyczące tzw. strategii ZIT, a jego postanowienia dotyczą zakresu interwencji ZIT oraz projektów komplementarnych POIS. Na mocy Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 1276/261/IV/2013 z 11 czerwca 2013 roku cały obszar Subregionu Centralnego stanowi obszar podlegający interwencji z wykorzystaniem instrumentu ZIT. Strategia pełni rolę „strategii określającej zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, które mają wpływ na obszary miejskie”. Cele wypracowane w Strategii pozostają w spójności z celami RPO. Ustalono, iż w województwie śląskim, w ramach RPO, zintegrowane podejście terytorialne będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech subregionów: Centralnego (ZIT) oraz Północnego, Południowego i Zachodniego (Regionalne Inwestycje Terytorialne). „Zgodnie z wytycznymi RPO, przy pomocy instrumentu ZIT, w oparciu o Strategię, wsparcie koncentrować się będzie na realizacji celów rozwojowych obejmujących następujące uzgodnione kierunki interwencji zgodne z celami RPO:

- zwiększenie potencjału inwestycyjnego na terenach *brownfield*,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z OZE,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- wzrost atrakcyjności transportu publicznego,
- zwiększenie ilości unieszkodliwionych odpadów,
- rozbudowa systemu oczyszczania ścieków,
- ochrona zasobów naturalnych,
- **poprawa dostępu do usług społecznych oraz aktywizacja społeczno-gospodarcza na obszarach rewitalizowanych,**

- zwiększenie dostępu do wychowania przedszkolnego oraz kształcenia zawodowego.”

Struktura terytorialna Subregionu Centralnego charakteryzuje się zróżnicowaniem pod względem powierzchni, demografii oraz pełnionych funkcji. Jak podkreśla się w Strategii, Subregion ten jest największy pod kątem powierzchni, najludniejszym i najbardziej gęsto zaludnionym obszarem w województwie śląskim oraz stanowi jeden z najsilniejszych gospodarczo organizmów. W rozdziale Gospodarka i rynek pracy w Subregionie Centralnym została poruszona kwestia zdegradowania terenu. Obszary, które wymagają rewitalizacji podzielono na 3 poziomy, a poziom I oznacza najwyższe nasilenie potrzeb rewitalizacyjnych. Cały Subregion Centralny cechuje się wysokim nagromadzeniem obszarów zdegradowanych, w szczególności tych I i II stopnia, które wymagają podjęcia wielokierunkowych działań, aby przywrócić pierwotne funkcje obszarów lub stworzyć warunki do realizacji nowych. **Podkreśla się także występowanie degradacji centrów, dzielnic miast, terenów i obiektów niewykorzystanych pod kątem społecznym czy gospodarczym.**

W Strategii w ramach rozdziałów poświęconych diagnozie strategicznej scharakteryzowano stan społeczeństwa, gospodarowanie zasobami czy mobilność w SC. Dzięki dokonanej analizie i zidentyfikowaniu siły i słabości Subregionu, możliwie było opracowanie analizy SWOT dla SC w kontekście realizacji ZIT.

Przedstawiono także obszary problemowe o dużym potencjale zmiany w SC dzięki zastosowaniu interwencji ZIT, w warunkach szans istniejących w otoczeniu, a są to:

- ograniczone zdolności adaptacyjne mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- niedopasowanie strukturalne rynku pracy,
- zdegradowane tereny i obiekty niewykorzystane społeczno-gospodarczo,
- dziedziczenie biedy i wykluczenia,
- zdegradowane dzielnice w ośrodkach postindustrialnych,
- zmniejszona aktywność zawodowa w szczególności kobiet wychowujących dzieci, utrudniająca powrót na rynek pracy,
- niedopasowanie strukturalne rynku pracy,
- niska efektywność energetyczna i zanieczyszczenie środowiska z powodu niskiej emisji,
- brak gotowości do wypełniania warunków ustalanych w dyrektywach środowiskowych,
- trudności w organizacji zarządzania zlewniowego,
- zagrożona bioróżnorodność środowiska,
- niezakończone procesy likwidacji azbestu,
- niewystarczająca infrastruktura w newralgicznych punktach przesiadkowych,
- niski poziom zintegrowania środków transportu publicznego
- kongestia potoków ruchu drogowego.

Strategia zawiera także wielotorową wizję – dotyczącą różnych aspektów realizacji ZIT, w kontekście działań rewitalizacyjnych brzmi ona następująco: „*Dzięki skoncentrowanym działaniom inwestycyjnym, w Subregionie udało się przeprowadzić procesy rewitalizacyjne na terenach, które ulegały stopniowej marginalizacji w poprzedzających dekadach. Coraz mniej jest dzielnic czy też osiedli, które wymagają gruntownej aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności i odnowy tkanki urbanistycznej. Wysoka jest także dostępność do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Zauważalne są również efekty działań, które ukierunkowane były na zapobieganie niszczeniu dziedzictwa przyrodniczego i ochronę bioróżnorodności.*”

Dokument ten ma za zadanie realizację dwóch celów strategicznych, dla których określono priorytety strategiczne służące grupowaniu działań i związane z nimi cele szczegółowe:

Cel 1 - Rozwój kapitału ludzkiego bazujący na zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej SC

Priorytety:

- P1.1 Gospodarka i miejsca pracy – priorytet ten zawiera działanie bezpośrednio związane z rewitalizacją – Działanie D1.1.1 Przywrócenie funkcji gospodarczych na obszarach zdegradowanych
- P1.2 Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom – priorytet ten zawiera działanie bezpośrednio związane z rewitalizacją – Działanie D1.2.1 Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja. Do celów szczegółowych w tym Działaniu zaliczono:

C1.2.1.1 Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny

Cel 2 – Zdrowe środowisko życia w SC dzięki zmniejszonej antropopresji

Priorytety:

- P2.1 Ochrona powietrza i efektywność energetyczna
- P2.2 Ochrona zasobów przyrody.

Przedstawione wyżej Działanie D1.2.1 ma na celu m.in. odnowienie zabudowy, wprowadzenie do niej nowych funkcji. Obejmuje projekty o większej i mniejszej skali. Realizowane są także działania społecznościowe, wspieranie inicjatyw lokalnych, aktywizacja zawodowa i wspieranie osób podlegających wykluczeniu, a także przygotowanie do radzenia sobie z przyszłymi wyzwaniami społecznymi np. starzenie się ludności – społeczeństwo seniorów. Konieczne jest zachowanie równowagi rozwoju i spójności przestrzennej, gospodarczej i społecznej całego obszaru SC. Jak zaznaczają autorzy Strategii: „Do każdego z działań Strategii przypisane są odpowiadające mu skwantyfikowane wiązki projektów. Każda z wiązek obejmuje interwencję w ramach pojedynczego lub komplementarnych PI. Podejście to umożliwia włączenie realizacji Strategii w system wdrażania EFRR i EFS w Polsce, gdyż wiązki projektów odpowiadają swojej szczegółowością poziomowi dezagregacji stosowanemu w RPO i POIŚ, tj. poziomowi PI, oraz opisywane są z wykorzystaniem wskaźników przyjętych dla RPO i POIŚ. Wiazki projektów cechują się wzajemną komplementarnością w układzie celów i priorytetów Strategii.” Dla rozwiązania problemu terenów zdegradowanych w dokumencie zadedykowano wiązki projektów: Rewitalizacja oraz Usługi społeczne.

Gminny Program Rewitalizacji dla Miasta Bierunia na lata 2015-2020 uwzględnia zapisy Strategii ZIT SC i służyć będzie realizacji jej celów.

Strategia Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020

Dokument powstał w oparciu o zrealizowane w 2013 roku sesje warsztatowe, w których udział wzięli reprezentanci biznesu, nauki, duchowieństwa, organizacji pozarządowych oraz wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, będących w granicach administracyjnych powiatu. W pierwszym rozdziale zostaje przedstawiony wizerunek powiatu bieruńsko-lędzińskiego jako powiatu: zasobnego ekonomicznie i atrakcyjnego rezydencjalnie; o tradycyjnej strukturze gospodarczej; posiadający tereny do inwestowania; położonego na zielonych peryferiach Metropolii Górnośląskiej z trudnościami połączeń wewnętrznych; o silnej tożsamości, zapewniającego dostępność różnorodnych usług edukacyjnych i kulturalnych; o sprawnej administracji, otwartego na współpracę terytorialną i gospodarczą. Obecna pozycja powiatu, na tle powiatów ościennych, została oceniona jako dobra. W rozdziale dotyczącym wizji strategicznej rozwoju powiatu wyznaczono cztery fundamentalne procesy, które mają zapewnić dynamikę gospodarczą i urbanizację przestrzeni powiatu:

1. Procesy rozwoju funkcji rezydencjalnej zakładające napływ nowych mieszkańców, integrację społeczną oraz przemianę struktury przestrzennej powiatu;
2. Procesy rozwojowe w rekreacji i turystyce kojarzące ze sobą specyfikę lokalnej sieci osadniczej i wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz wyposażenia infrastrukturalnego powiatu;
3. Procesy rozwojowe mikro, małych i średnich firm łączące i wzmacniające społeczności lokalne i gospodarkę powiatu;
4. Procesy rozwojowe polegające na powstawaniu nowych aktywności w oparciu o potencjały: przedsiębiorczy, przestrzenny, środowiskowy i infrastrukturalny powiatu.

Na bazie ustaleń dotyczących wizerunku i pozycji powiatu, a także uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz wizji strategicznej rozwoju powiatu, określono cztery współzależne pola Strategii Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego, które każde z osobna dookreśla priorytet strategiczny oraz cele strategiczne:

• Społeczności lokalne i usługi społeczne

Priorytet strategiczny 1 – Inwestowanie w usługi społeczne i instytucje o randze powiatowej.
Cele strategiczne:

- 1.1 Elastyczna oferta edukacyjna dostosowana do zmieniającej się struktury

gospodarki powiatu
1.2 Dostępne dla mieszkańców usługi zdrowotne i opiekuńcze
1.3 Nowoczesna infrastruktura instytucjonalna powiatu

W ramach projektów proponuje się działanie mające na celu rewitalizację terenów i obiektów przemysłowych na cele społeczne.

- **Sektor przedsiębiorstw i gospodarka lokalna**

Priorytet strategiczny 2 – Inwestowanie w rozwój technologiczny i rynkowy małych i średnich przedsiębiorstw w relacjach partnerskich z samorządami lokalnymi.

Cele strategiczne:

- 2.1 Konkurencyjne małe i średnie firmy na rynku ponadlokalnym
- 2.2 Nowe, trwałe miejsca pracy w małych i średnich firmach
- 2.3 Nowi inwestorzy wzbogacający lokalną tkankę gospodarczą.

- **Infrastruktura i środowisko.**

Priorytet strategiczny 3 – Wyposażenie terenów rekreacyjno-turystycznych i nowych terenów inwestycyjnych w infrastrukturę.

Cele strategiczne:

- 3.1 Tereny o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych przystosowane do aktywnego relaksu
- 3.2 Zrewitalizowane rekreacyjnie tereny przemysłowe, w tym pogórnice powiatu
- 3.3 Oferta inwestycyjna na nowych terenach położonych wzdłuż odcinków dróg przelotowych S1, DK 44

- **Lokalna sieć osadnicza i tereny mieszkaniowe**

Priorytet strategiczny 4 – Przyciąganie na teren powiatu nowych mieszkańców i zahamowanie odpływu ludzi młodych.

Cele strategiczne:

- 4.1 Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego na terenie powiatu
- 4.2 Uzbrojone tereny mieszkaniowe dostępne dla nowych oraz młodych mieszkańców powiatu
- 4.3 Zredukowana emisja z niskich źródeł, w tym poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Działania Gminy Bieruń w zakresie rewitalizacji przestrzeni miejskiej są zgodne z zapisami zawartymi w Strategii Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020. Aspekty społeczne rewitalizacji w postaci propozycji projektów zostały ujęte w polu pt. *Spoločności lokalne i usługi społeczne*. Natomiast w obszarze *Infrastruktura i środowisko*, ze względu na specyfikę terenu ukształtowanego przez przemysł oraz górnictwo, rewitalizację właśnie takich terenów obrano sobie za jeden z celów.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

Za punkt wyjścia do opracowania kolejnego *Programu* uznaje się przyjęty Uchwałą Nr XV/63/03 Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego w dniu 18 grudnia 2003 roku „Program Ochrony Środowiska Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do 2006 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015” oraz *Raport* z jego realizacji, który został sporządzony za lata 2008-2009. Za bezpośredni cel opracowania nowego *Programu* uznaje się konieczność realizacji założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa. Natomiast **celem** Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego jest „**dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w powiecie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska**”.

Na podstawie diagnozy sytuacji środowiskowej przeprowadzonej dla powiatu, określono problemy środowiskowe. W grupie pierwszej znajdują się problemy najważniejsze i najpilniejsze do rozwiązania, nadano im priorytet pierwszy i są nimi: Powietrze atmosferyczne (P) - przekroczenia w powietrzu dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu; Zasoby wodne (W) - mała ilość wód powierzchniowych charakteryzujących się dobrym stanem chemicznym, niewystarczający stopień skanalizowania,

niewystarczające zabezpieczenie przeciwpowodziowe; Hałas (H) duża liczba mieszkańców narażona na ponadnormatywny poziom hałasu.

W drugiej grupie umieszczono problemy ważne, ale mniej pilne do realizacji niż te umieszczone w grupie pierwszej, dlatego nadano im priorytet drugi: Zasoby wodne (W) - niewystarczająca retencja wód opadowych i roztopowych; Ochrona Przyrody (OP) - proponowany przebieg drogi ekspresowej „S1” zagrażający bezpieczeństwu obszarów Natura 2000 oraz użytków ekologicznych „Stawy Jedlina”; Tereny poprzemysłowe (TP) - **duża powierzchnia terenów zdegradowanych i poprzemysłowych.**

Do grupy trzeciej zaklasyfikowano problemy ważne, ale najmniej pilne w ich realizacji z punktu widzenia całego Powiatu, nadano im priorytet trzeci: Powietrze atmosferyczne (P) - mały udział odnawialnych źródeł energii; Ochrona przyrody (OP) - słabe zalesienie Powiatu; Gleby użytkowane rolniczo (GL) - nadmierne zakwaszenie gleb.

W dokumencie został określony **cel nadrzędny**, który jest następujący: **„Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego powiatu bieruńsko-lędzińskiego”**. Cele bardziej szczegółowe zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska w oparciu o obowiązujące przepisy prawne oraz nowe wymagania prawne. Dodatkowo przy tworzeniu celów szczegółowych zwanych środowiskowymi, wzięto pod uwagę analizę problemów i ich hierarchię (co zostało analogicznie opisane wyżej). Dlatego też w następujących kategoriach problemowych wyróżnia się cele długoterminowe (do 2018 roku):

- **Powietrze atmosferyczne (P)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Poprawa jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

- **Zasoby wodne (W)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

- **Gospodarka odpadami (GO)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów.

- **Ochrona przyrody (OP)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Zachowanie, odtworzenie zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej.

- **Tereny poprzemysłowe (TP)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych powiatu bieruńsko-lędzińskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

TP 1. Rewitalizacja terenów poprzemysłowych i zdegradowanych

- **Ochrona przed hałasem (H)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Zmniejszenie uciążliwości hałasu do poziomu obowiązujących standardów.

- **Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

- **Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

- **Zasoby naturalne (ZN)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

- **Gleby użytkowane rolniczo (GL)**

Cel długoterminowy do roku 2018: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Dokument w swoich zapisach zawiera też proponowany zakres i strukturę gminnych programów ochrony środowiska. W Programie zauważono także problem bezpośrednio związany ze stanem środowiska, a dotyczący dużej ilości terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji.

Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy z analizą pod kątem diagnozy i celów GPRB

Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020

Dokument ten stanowi Załącznik nr 1 do Uchwały nr VII/1/2010 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 lipca 2010 roku. Jest rezultatem współpracy władz miasta z przedstawicielami lokalnych grup obywatelskich i środowisk przedsiębiorczości. Strategia Rozwoju Miasta stanowi konsekwentne dążenia liderów lokalnych do podtrzymania walorów związanych z dotychczasowym dorobkiem miasta, przy jednoczesnym tworzeniu podstaw dla poprawy jego inwestycyjnej i mieszkaniowej atrakcyjności oraz poszukiwaniu nowych impulsów ekonomicznego rozwoju. W pierwszej części dokumentu zapisy przedstawiają etapy pracy nad sformułowaniem wizji rozwoju miasta oraz priorytetów rozwoju miasta. Opisano także wartości podstawowe w rozwoju miasta Bierunia, które podzielono na wartości podtrzymywane, wartości zaprzeczone oraz wartości nieobecne. Wyznaczono i dookreślono podstawowe osie przyszłego rozwoju miasta Bierunia w postaci: osi konsolidacji – związanej z dążeniem do utrzymania dotychczasowego dorobku miasta, jego utrwalenia i pomnażania; osi równoważenia – związanej z dążeniem do znoszenia podstawowych barier rozwoju miasta, eliminacji negatywnych efektów zewnętrznych oraz tworzeniem podstaw dla wzrostu lokalizacyjnej i rezydencjalnej atrakcyjności miasta; oraz osi wzrostu związanej z poszukiwaniem nowych impulsów ekonomicznego rozwoju miasta. W oparciu o utworzone osie, dla każdej z nich zdefiniowano priorytetowe dziedziny rozwoju miasta Bierunia:

- dla osi wzrostu – przedsiębiorczość i gospodarka energetyczna;
- dla osi równoważenia – transport i komunikacja oraz środowisko przyrodnicze;
- dla osi konsolidacji – usługi użyteczności publicznej oraz dziedzictwo kulturowe.

Następnie w dokumencie bardzo szczegółowo opisano wizję rozwoju miasta Bierunia. Na podstawie dotychczasowych zapisów i opracowanego profilu miasta, został utworzony bilans strategiczny i kluczowe problemy rozwoju miasta. Dzięki ujęciu tych kwestii, można było wyznaczyć dziedziny priorytetowe, dziedziny interwencji i główne problemy:

- **Dziedzina Priorytetowa I: „Usługi użyteczności publicznej”**
Dziedziny interwencji: subcentra i przestrzeń publiczną miasta, edukacja przez całe życie, specjalistyczne sieci usług wyższego rzędu, infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: niski poziom konkurencyjności lokalnej oferty usług wyższego rzędu wynikający z jej niedostatecznej różnorodności i atrakcyjności; niska atrakcyjność subcentrów miejskich jako miejsc spędzania czasu wolnego; utrzymywanie się bipolarnego podziału miasta; wzrastające pod wpływem szkód górniczych i zagrożenia powodziowego koszty tworzenia i utrzymania obiektów infrastruktury użyteczności publicznej oraz ryzyko inwestycji prywatnych.
- Dziedzina priorytetowa II: „Dziedzictwo kulturowe”

Dziedziny interwencji: zabudowa mieszkaniowa i tereny rezydencjalne, usługi kulturalne, turystyka.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: malejąca na skutek szkód górniczych atrakcyjność rezydencjalna miasta; niedostateczne eksponowanie walorów przyrodniczych i historycznych miasta; niedorozwój infrastruktury turystycznej, sportowo – rekreacyjnej i rozrywkowej o znaczeniu regionalnym i międzyregionalnym.

- **Dziedzina priorytetowa III: „Transport i komunikacja”**

Dziedziny interwencji: miejski układ transportowo-komunikacyjny, usługi transportu publicznego.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: postępująca zewnętrzna i wewnętrzna dezintegracja układu transportowo – komunikacyjnego miasta; niski poziom jakości i funkcjonalności układu drogowego miasta potęgowany skutkami eksploatacji górniczej; niski standard świadczenia usług transportu publicznego.

- **Dziedzina priorytetowa IV: „Środowisko przyrodnicze”**

Dziedziny interwencji: obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo (tereny otwarte i wody powierzchniowe)

Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: narastanie ryzyka środowiskowego i kumulacja negatywnych skutków ekologicznych działalności górniczej; osłabianie przyrodniczego potencjału miasta; niski poziom świadomości ekologicznej użytkowników miasta.

W tej dziedzinie priorytetowej, w ramach czynników zewnętrznych wpływających na jej rozwój, jako szansę upatruje się w realizacji regionalnego programu rewitalizacji obszarów poprzemysłowych.

- **Dziedzina priorytetowa V: „Przedsiębiorczość”**

Dziedziny interwencji: trwałe miejsca pracy, sektor małych i średnich przedsiębiorstw, infrastruktura gospodarki wiedzy.

Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: duży stopień uzależnienia miasta od sektora wielkich przedsiębiorstw i kopalni węgla kamiennego; niski poziom dywersyfikacji i innowacyjności bazy ekonomicznej gospodarki lokalnej; niski poziom przedsiębiorczości społeczności lokalnej.

- **Dziedzina priorytetowa VI: „Gospodarka energetyczna”**

Dziedziny interwencji: technologie dla nowych źródeł energii, współzarządzanie rynkiem energii na rzecz oszczędzania w sektorze publicznym i gospodarstwach domowych, edukacja pro technologiczna w sferze gospodarki energetycznej.

Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: utrzymywanie się technologicznych barier rozwoju inteligentnych rynków energii; brak lokalnego systemu edukacji na rzecz upowszechniania nowych technologii energetycznych; brak rozwoju lokalnych instrumentów ekonomicznych wspierających stosowanie nowoczesnych technologii energetycznych.

W dalszej części dokumentu zaproponowano dla każdej dziedziny priorytetowej rekomendacje strategiczne, na które składa się misja oraz cele strategiczne:

I. Priorytet I: „Usługi użyteczności publicznej”

Misja: Bieruń Miastem kreującym nowe produkty sektora usług publicznych.

Cele strategiczne:

1. Bieruń rozpoznawalnym w regionie ośrodkiem efektywnego świadczenia usług publicznych.
2. Bieruń miastem dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych zapewniających możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

W ramach tego celu wyznaczono następujący kierunek rozwoju związany z odnową: **Rewitalizacja rynku wraz ze Starówką.**

3. Bieruń miastem dysponującym wyrazistym centrum integrującym społeczność lokalną i pozwalającym spełniać funkcję silnego ośrodka powiatowej administracji publicznej.
4. Bieruń miastem skutecznie współpracującym z górnictwem na rzecz eliminowania negatywnych konsekwencji wydobywania węgla na obszarach zurbanizowanych i inwestycyjnych.

II. Priorytet II: „Dziedzictwo kulturowe”

Misja: Bieruń miastem umiejętnie dyskontującym walory dziedzictwa kulturowego.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem stale podnoszącym swą atrakcyjność rezydencjalną dla aktualnych i potencjalnych mieszkańców.
- Bieruń miastem o rozpoznawalnym w otoczeniu wizerunku wykorzystującym walory przyrodnicze i spuścizny historycznej.
- Bieruń miastem silnie przyciągającym ludzi poszukujących rozrywki i aktywnych form wypoczynku.

III. Priorytet III: „Transport i komunikacja”

Misja: Bieruń miastem współdziałającym z regionem na rzecz

**zintegrowanego
i inteligentnego systemu transportowego.**

Cele strategiczne:

- Bieruń silnym węzłem transportowo-logistycznym Aglomeracji Górnośląskiej.

W ramach tego celu wyznaczono następujący kierunek rozwoju związany z odnową: **Rewitalizacja pasażerskiego i towarowego transportu kolejowego.**

- Bieruń miastem ukształtowanego rusztu komunikacyjnego skutecznie separującego ruchy tranzytowe od wewnętrznego ruchu miejskiego.
- Bieruń miastem będącym aktywnym uczestnikiem rozwoju metropolitalnej infrastruktury i usług transportu publicznego.

IV. Priorytet IV: „Środowisko przyrodnicze”

Misja: Bieruń miastem oszczędnie gospodarującym zasobami naturalnymi przekształcając się w miasto zielone.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem znoszącym skutki wydobycia węgla kamiennego na obszarach cennych przyrodniczo.
- Bieruń miastem efektywnie zarządzającym ryzykiem środowiskowym o rozwiniętej infrastrukturze bezpieczeństwa ekologicznego.

W ramach tego celu wyznaczono następujący kierunek rozwoju związany z odnową: **Rewitalizacja starorzecza Wisły w Czarnuchowicach.**

- Bieruń miastem mieszkańców wrażliwych na zachowanie i odtwarzanie bio- i georóżnorodności.

V. Priorytet V: „Przedsiębiorczość”

Misja: Bieruń miastem mądrego wzrostu gospodarczego bazującego na innowacjach produktowych i technologicznych.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw działających na jednolitym rynku europejskim.
- Bieruń miastem efektywnie wykorzystującym lokalny potencjał innowacyjności i kreatywności.
- Bieruń miastem o silnie ukształtowanym środowisku przedsiębiorczości.

VI. Priorytet VI: „Gospodarka energetyczna”

Misja: Bieruń miastem efektywnie wprowadzającym nowe technologie wytwarzania i użytkowania energii.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem upowszechnionego zastosowania technologii umożliwiających oszczędne gospodarowanie energią.
- Bieruń miastem szybkiej dyfuzji wiedzy o innowacjach energetycznych.
- Bieruń miastem skutecznie wdrażającym ekonomiczne instrumenty stymulujące przechodzenie od tradycyjnych do nowoczesnych technologii energetycznych.

W ramach rewitalizacji Miasto Bieruń posiada cenne doświadczenia. W latach 2004-2005 rynek w Bieruniu został poddany całkowitej renowacji – umiejscowiono na płycie zegar słoneczny, pomnik Powstańców Śląskich, historyczną wagę miejską oraz studnię z postaciami „Utopców”, czyli tajemniczych stworzeń, które są bohaterami podań wywodzących się z Bierunia. Właśnie tak przeprowadzone działania rewitalizacyjne, zaowocowały wyróżnieniem bieruńskiego rynku w konkursie na Najlepszą Przestrzeń Województwa Śląskiego 2005.

Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP)

Aktualizacja Studium została przyjęta Uchwałą nr IV/1/2013 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 kwietnia 2013 roku. Dokument ten składa się z części tekstowej oraz graficznej. Na część tekstową składają się w szczególności trzy części: część „A” – Uwarunkowania rozwoju, „B” – Ustalenia studium oraz „C” - Uzasadnienie przyjętych rozwiązań – synteza ustaleń studium oraz rozstrzygnięcia o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia.

Część „A” zawiera zapisy w oparciu o jakie dokumenty planistyczne miasto realizuje zadania z zakresu gospodarki przestrzennej. Przedstawiono także spis miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W studium opisano w szczególności uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia i zagospodarowania terenu, uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony, uwarunkowań wynikających ze stanu środowiska (diagnoza środowiska) oraz uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków. Istotną kwestią w tym ostatnim punkcie, ze względu na **proces rewitalizacji**, jest podział stref konserwatorskich, gdzie: strefy „A” to obszary pełnej ochrony konserwatorskiej; strefy „B” to pośrednia ochrona konserwatorska; strefy „K” oznaczają ochronę krajobrazu; natomiast strefy „E” to ochrona ekspozycji; strefy „W” obejmują ochronę archeologiczną; z kolei „OW” to obserwacje archeologiczne. Następny rozdział dotyczy warunków i jakości życia mieszkańców. Zwraca się w nim uwagę na: wahania liczby mieszkańców w ostatnich latach, bazę edukacyjną składającą się z dwóch szkół podstawowych, dwóch gimnazjów, liceum ogólnokształcącego i powiatowego zespołu szkół, bazę zdrowotną, do której zalicza się sześć zakładów opieki zdrowotnej, trzy prywatne praktyki lekarskie, a także na ilość gospodarstw domowych czy podmiotów gospodarczych. Za zagrożenie bezpieczeństwa ludności i mienia uważa się: niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi spowodowaną bogatą siecią hydrograficzną oraz działalnością eksploatacyjną pokładów węgla kamiennego przez dwie kopalnie, osiadanie terenów i niszczenie substancji budowlanej (również związane z wydobywaniem węgla). W rozdziale Potrzeby i możliwości rozwoju gminy, wskazuje się głównie na potrzeby mieszkańców związane z tworzeniem nowych terenów budowlanych, tj. zmianą przeznaczenia terenów na tereny z prawem zabudowy mieszkaniowej. Natomiast możliwości rozwoju gminy upatruje się w efektywniejszym świadczeniu usług publicznych, podnoszeniu atrakcyjności i dbaniu o dziedzictwo kulturowe, rozwoju transportu i komunikacji, rozważnym korzystaniu z środowiska przyrodniczego, silnej przedsiębiorczości i oszczędnej gospodarce energetycznej. Ze względu na specyfikę miasta opisane zostało występowanie obiektów i terenów chronionych oraz obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, a także uwarunkowania wynikające z występowania złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. Część „A” kończą zapisy dotyczące infrastruktury technicznej i systemów komunikacji oraz uwarunkowań wynikających z lokalizacji zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Część „B” tego dokumentu to *Ustalenia studium*, czyli kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta. Są to wytyczne wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych. Ta część studium stanowi politykę rozwoju Bierunia pod kątem zagospodarowania przestrzennego, zmiany i opracowania planów miejscowych, które nie mogą naruszać ustaleń studium. Ten moduł dokumentu został sporządzony uwzględniając w swoich zapisach wcześniej opracowaną część „A”, czyli uwarunkowania rozwoju, która jest diagnozą stanu miasta. Na podstawie strategii Rozwoju Miasta Bieruń 2020 oraz wniosków z części „A” przyjęta została wizja miasta oraz strategiczne cele kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. Wizja rozwoju: **Bieruń bezpiecznym i przyjaznym miastem rozwoju ponadlokalnych ośrodków i zespołów usług publicznych, aktywności gospodarczych i sportowo-rekreacyjnych.**

Cele strategiczne:

- C1 - Uwzględnienie w rozwoju miasta obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz skutków trwającej i planowanej eksploatacji węgla kamiennego;
- C2 - Wskazanie w rozwoju miasta korytarzy dla ukształtowania rusztu komunikacyjnego separującego ruchy tranzytowe od wewnętrznego ruchu miejskiego;
- C3 - Podniesienie jakości przestrzeni publicznych miasta oraz kształtowanie przestrzeni publicznych w ramach nowych ośrodków i zespołów usług publicznych oraz w ramach istniejących i planowanych zespołów mieszkaniowych;
- C4 - Kształtowanie nowych działalności gospodarczych na terenach korzystnie położonych pod względem dostępności komunikacyjnej;

- C5 - Ochrona wartości przyrodniczych miasta poprzez przeciwdziałanie degradującym skutkom eksploatacji górniczej węgla kamiennego oraz poprzez tworzenie obszarów sportowo rekreacyjnych z zachowaniem tych wartości.

Kierunki rozwoju miasta zmierzające do realizacji wyżej opisanych celów mają prowadzić do przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, która została zaprojektowana w studium w układzie osi kompozycji, osi funkcjonalnych i obszarów polityki przestrzennej. Z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych istotne jest założenie, że rozwój miasta oraz polityka przestrzenna samorządu będzie prowadzona w następujących obszarach:

- **obszar „staromiejski” – symbol SM (gdzie planuje się kontynuację rewitalizacji zespołu staromiejskiego jako jedyne go zabytkowego układu urbanistycznego, kształtowanie historycznego centrum miasta poprzez zwiększenie funkcji centrotwórczych, zwiększenie stref ruchu pieszego);**
- obszary zespołów i obiektów usługowych – symbol ZU;
- obszary sportowo-rekreacyjne – symbol US;
- obszary rozmieszczenia funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą – symbol MU;
- obszary aktywizacji gospodarczej – symbol AG (w tym obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² – symbol UC);
- obszary przedsiębiorstw produkcyjnych – symbol PP;
- obszary systemu zieleni miejskiej – symbol ZM;
- obszary, na których prognozowane są szczególne zagrożenia powodziowe i wpływów eksploatacji węgla kamiennego oraz na których występują tereny zalewowe – symbol OP;
- obszary otwarte miasta wyłączone z zabudowy – symbol OW.

Obszary te oraz pola ich działań zostały szczegółowo opisane. W dalszej części dokumentu ujęte zostały m.in. obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Dookreślono także obszary stref konserwatorskich ustalonych w części „A” Studium. Dokument ten w swoich zapisach wyznacza obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie odrębnych przepisów, w tym obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych wielkopowierzchniowych. Istotne są też zapisy, w kontekście rewitalizacji, obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020

Strategia została przyjęta Uchwałą nr IV/1/2014 Rady Miejskiej w Bieruniu w dniu 27 marca 2014 roku. Dokument stanowi usystematyzowaną, długoterminową i perspektywiczną koncepcję polityki społecznej. Ma on na celu objęcie wsparciem osoby dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Natomiast wyrównywanie szans społecznych mieszkańców miasta dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej jest głównym zadaniem Strategii. Opracowanie dokumentu zostało powierzone przez Burmistrza powołanemu Zespołowi ds. Strategii.

Diagnozę problemów społecznych dla Bierunia opracowano w oparciu o dane statystyczne, sprawozdania z realizacji programów, a także dokument „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych” sporządzony na podstawie badań przeprowadzonych wśród mieszkańców w różnym wieku. Respondenci badani w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Bieruniu stwierdzili, że **najważniejszymi problemami dla lokalnego społeczeństwa są: zanieczyszczenie środowiska, bezrobocie, alkoholizm oraz zubożenie społeczności, a także problemy mieszkaniowe.** Za problemy o mniejszej wadze uznali bezdomność oraz HIV/AIDS. Jak podaje dokument sytuacja demograficzna miasta jest korzystna, zaledwie w niewielkim stopniu społeczeństwo Bierunia starzeje się. Jeżeli chodzi o migrację to zauważa się odpływ ludności z Bierunia, co powoduje zmniejszenie się ilości mieszkańców. **Szczególnie dotkliwa jest emigracja osób młodych z wyższym wykształceniem.** Dostrzeżono także problem niedostatecznego wykorzystania potencjału drzemącego w organizacjach pozarządowych oraz także niewykorzystany kapitał społeczny mieszkańców. W mieście funkcjonuje ponad 30 organizacji pozarządowych, działających w różnych sferach życia publicznego. Według danych z 2013 roku, 14 organizacji realizowało zadania sfery publicznej. Stwierdza się, że placówki oświatowe znajdujące się w Bieruniu zapewniają kształcenie na poziomie dobrym, co uzasadniają wyniki egzaminów i opinie mieszkańców. Na terenie Bierunia

funkcjonują dwa przedszkola publiczne i jedno prywatne, dwie szkoły podstawowe zlokalizowane w obu skupiskach miejskich, które były uzupełniane przez tworzone filie, dwa gimnazja, liceum ogólnokształcące, powiatowy zespół szkół, w którym reaktywowano kształcenie górnictwa. Również na poziomie dobrym ocenia się dostępność do podstawowych usług medycznych oraz specjalistycznych. Mieszkańcy Bierunia mają dostęp do szerokiej oferty kulturalnej, niezależnie od wieku. Pomoc społeczna w Bieruniu świadczy pomoc osobom będącym w trudnym położeniu życiowym. W Bieruniu funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze (Bieruń Nowy „Iskierka”, Bieruń Stary „Nadzieja”). Jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej jest ubóstwo. Z tego tytułu pomoc w 2012 roku otrzymywało 179 rodzin. Bezdomne osoby mogą liczyć na wsparcie instytucji oraz miejsce w schronisku dla bezdomnych. W dokumencie zwraca się także uwagę na występowanie zagrożenia: powodziami, związanego z eksploatacją górnictwa, pożarowego, związanego z przestępczością oraz ochroną środowiska. Strategia zawiera także analizę SWOT. Do „Słabych Stron” w tej analizie zaliczono m.in.: emigrację osób młodych i wykształconych, niewielkie zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych, brak integracji działań wszystkich instytucji, bezrobocie i związane z nim ubóstwo, brak ofert opieki dla starszych osób niepełnosprawnych, niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, niewielka aktywność wolontariatu, niedostateczna liczba mieszkań komunalnych i socjalnych, niewystarczający przepływ informacji pomiędzy instytucjami a mieszkańcami w zakresie realizowanych zadań. Zagrożenia upatruje się w większej dostępności do substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz w pojawieniu się nowych rodzajów uzależnień, stałym odpływie mieszkańców z miasta, starzeniu się społeczeństwa przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych, tworzeniu się subkultur i aktami wandalizmu, zmniejszeniu środków na działania m.in. pomocy społecznej i rozwoju edukacji i kultury. Na podstawie analizy SWOT oraz na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, określono obszary priorytetowe dla realizacji polityki społecznej w Bieruniu. Za priorytetowe działania w sferze przeciwdziałania problemom społecznym uznaje się: wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców. Ustalono także wizję, która brzmi następująco: **Bieruń gminą równych szans, zapewniającą mieszkańcom wysoki poziom i jakość życia, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo oraz dostęp do kultury i edukacji.** Realizacja wizji opiera się na realizacji trzech celów strategicznych:

- Zintegrowana polityka społeczna.
- Poprawa jakości życia mieszkańców.
- Integracja społeczna.

Dla lepszej realizacji zadań, cele strategiczne dookreślono celami szczegółowymi. Jak uzasadniają autorzy Strategii, nie stanowi ona zbioru zamkniętego, a wraz z rozpoznaniem nowych potrzeb możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania.

W kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych warto dodać, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bieruń stanowi rozwinięcie i dopełnienie celów społecznych zawartych w Programie Rewitalizacji. Przeprowadzanie działania i interwencje społeczne, skorelowane w ramach tych dokumentów, mają dać wymierny efekt końcowy, którym będzie wyprowadzenie obszaru gminy z sytuacji kryzysowej oraz zminimalizowanie występowania zagrożeń społecznych.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Dokument ten w swoich zapisach zawiera cele i kierunki polityki ekologicznej miasta Bierunia, a także działania z tej polityki wynikające. Program Ochrony Środowiska ma stanowić instrument strategicznego zarządzania miastem, m.in. w zakresie ochrony środowiska czy pozyskiwania funduszy celowych. Zaprezentowane cele i działania w tym dokumencie mają służyć wykreowaniu zachowań wśród mieszkańców Bierunia, mających dążyć do poprawy stanu środowiska przyrodniczego. W dokumencie zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia dla miasta, są one następujące:

- zagrożenia gatunków fauny i flory oraz całego środowiska przyrodniczego, związane z działalnością człowieka,
- zagrożenia powodziowe na terenie gminy,

- zanieczyszczenie gleb,
- szkody górnicze (degradacja i deformacja terenu oraz wstrząsy spowodowane podziemną eksploatacją górniczą),
- zanieczyszczenie powietrza (np. niska emisja),
- problemy w zakresie gospodarki odpadami (dzikie wysypiska, palenie śmieci w domach, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, pokrycia dachów azbestowe),
- zagrożenia pożarowe (terenów leśnych i zurbanizowanych),
- inne zagrożenia chemiczne, budowlane lub wynikające z transportu drogowego czy kolejowego.

Głównym zamierzeniem Programu jest zaprezentowanie aktualnej sytuacji stanu środowiska w gminie, wszystkich czynników, które na nie wpływają oraz określenie celów i zadań, jakimi trzeba się zająć w przyszłej działalności organów miasta. Opracowano cele krótkoterminowe – w perspektywie 4-letniej oraz długoterminowe – w perspektywie 8-letniej i kategorie zadań do realizacji.

Cele długoterminowe do 2021 roku prezentują się następująco:

- Doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów;
- Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych Inwestycji, biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniających treść opracowań ekofizjograficznych i programów ochrony środowiska o zasięgu regionalnym i lokalnym;
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”;
- Wprowadzanie innowacyjności prośrodowiskowej i upowszechnianie idei systemów zarządzania środowiskowego;
- Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej;
- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego;
- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody;
- Ochrona przed powodzią;
- Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej;
- Ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego;
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- Udoskonalanie wprowadzonego systemu gospodarki odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa;
- Dokonanie oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe;
- Ochrona mieszkańców miasta Bierunia przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;
- Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia;
- Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii;
- Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Zapisy niektórych z zaprezentowanych powyżej celów łączą się bezpośrednio z działaniami kojarzonymi z procesem rewitalizacji. Są to m.in. wymienione w tym dokumencie zagadnienia dotyczące aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych czy rekultywacja terenów poeksploatacyjnych. Dlatego też Program jest zgodny z działaniami Programu Rewitalizacji.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń

Głównym zadaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń jest określenie zakresu działań możliwych do przeprowadzenia w związku z koniecznością ograniczenia zużycia energii finalnej oraz emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do atmosfery. Takie założenia wpisują się w dotychczasową politykę energetyczną gminy. Celem Planu jest także przedstawienie rezultatów inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń gazów cieplarnianych oraz analiza działań zaplanowanych do realizacji. Aby móc określić stan w jakim obecnie znajduje się Gmina Bieruń, w pracach nad dokumentem uwzględniono m.in. badania budynków położonych na jej terenie na podstawie ankiet skierowanych do mieszkańców, dokonano obliczeń dotyczących ilości pojazdów poruszających się po gminie i natężenie ruchu samochodowego, a także zbadano ilość i jakość oświetlenia ulicznego.

W oparciu o przeprowadzoną inwentaryzację określono następujące **obszary problemowe**:

- mały udział energii z OZE w bilansie energetycznym gminy;
- niska emisja;
- zbyt wysokie stężenie substancji szkodliwych w powietrzu, w tym w szczególności pyłu zawieszonego PM10 i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu;
- emisja liniowa/transportowa;
- zły stan linii energetycznych NN i SN.

Jak zaznaczają autorzy dokumentu, Gmina Bieruń od wielu lat przeprowadza dużą ilość działań mających za zadanie zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w mieście poprzez racjonalne i efektywne wykorzystanie energii i paliw. Należy podkreślić, że dalsze przeciwdziałanie zanieczyszczeniom, których źródła leżą na terenie gminy, powinno polegać na ograniczaniu emisji z głównych źródeł, którymi są paleniska domowe, tzw. niska emisja z sektora komunalnego, emisja ze zużycia energii elektrycznej na oświetlenie uliczne czy emisja liniowa z transportu. W związku z dalszymi działaniami gminy na rzecz poprawy jakości i stanu środowiska, wyznaczono w PGN główny cel strategiczny o następującym brzmieniu: **ograniczenie zużycia energii oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń na terenie Gminy Bieruń**. W dokumencie zaproponowano też cele szczegółowe:

- Racjonalna gospodarka energetyczna służąca niskoemisyjnemu rozwojowi gminy;
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw w energetyce i transporcie;
- Zwiększenie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii;
- Stosowanie kryterium efektywności energetycznej;
- Wdrażanie nowoczesnego oświetlenia ulicznego;
- Realizacja idei zrównoważonego transportu w oparciu o rozwój transportu publicznego, indywidualnego i rowerowego;
- Promowanie strategii niskoemisyjnych.

Realizacja wyznaczonych zadań i działań zakłada osiągnięcie niżej wymienionych celów ekologicznych tj.: zwiększenie udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych; utrzymywanie standardów, zapewniających wysoką jakość powietrza poprzez minimalizację zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”; podniesienie poziomu świadomości ekologicznej i akceptacji społecznej dla prowadzonych działań ochronnych (m.in. poprzez edukację ekologiczną i zapewnienie dostępu do informacji o środowisku). W Programie zakłada się, że tylko wspólna realizacja działań przez gminę, instytucje, podmioty zewnętrzne, a także mieszkańców może przyczynić się do ostatecznego rezultatu w postaci ograniczenia emisji CO₂. Działania mające na celu ochronę i poprawę środowiska, są także zamierzeniem procesu rewitalizacji. Warto też dodać, że wiele projektów, których karty zostały zamieszczone na końcu dokumentu, dotyczy właśnie rewitalizacji. Wśród takich działań możemy wymienić np. odnowę budynków w ramach termomodernizacji czy usuwanie azbestu w ramach poprawy warunków w mieszkalnictwie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020

Program przyjęto Uchwałą nr XVII/8/2012 Rady Miejskiej w Bieruniu w dniu 20 grudnia 2012 roku. Dokument ten w ramach zadań własnych gminy przewiduje tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania

przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W Programie zostały zawarte różne dane statystyczne dotyczące gminy Bieruń, m.in. liczba rodzin, w których występuje przemoc, liczba założonych Niebieskich Kart czy ilość rodzin, którym została udzielona pomoc. Określono także zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Bieruń, do których można zaliczyć instytucje i organizacje, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska.

W dokumencie został ustalony cel główny, który zakłada **przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Bieruń, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców**. Dopełnieniem celu głównego są cele operacyjne oraz dopasowane do nich zadania. Działania przedstawione w dokumencie, mają charakter ciągły. Podkreśla się także, że ważne jest również podejmowanie wszelkich poczynań – nie ujętych w Programie – a które mogą przyczynić się do powstrzymania lub ograniczenia przemocy w rodzinie. Zakłada się, że dokument będzie strategicznym planem działań wobec problemu przemocy w rodzinie. Program jest zgodny z działaniami i zamierzeniami procesu rewitalizacji, ponieważ ma na celu poprawę sytuacji mieszkańców dotkniętych negatywnymi zjawiskami oraz zapobieganie ich występowania w przyszłości. Jednym z głównych priorytetów rewitalizacji jest pomoc niesiona w sferze społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Dokument przyjęty Uchwałą nr XVI/2/2014 Rady Miejskiej w Bieruniu w dniu 18 grudnia 2014 roku. Już na samym wstępie pada bardzo ważne stwierdzenie, mówiące że troszcząc się o rodzinę dzisiaj, ratujemy rodzinę jutra i rodzinę dalekiej przyszłości. Rodzina jest podstawową komórką społeczną i powinna zapewniać swoim członkom przede wszystkim bezpieczeństwo.

Cel główny Programu to **wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Bieruń**. Cele szczegółowe zakładają: podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny; wspieranie rodzin dysfunkcyjnych; podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Program kierowany jest do rodzin z Gminy Bieruń, szczególnie tych wychowujących dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotkniętych przemocą, problemem uzależnień oraz zagrożonych ubóstwem. Adresatami są także przedstawiciele instytucji i podmiotów działające na rzecz rodzin. Koordynacja nad programem i organizowanie działań w jego ramach spoczywa na Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bieruniu. Pomoc niesiona rodzinom w trudnych sytuacjach i działanie na rzecz poprawy życia społeczeństwa są zgodne z zamierzeniami procesu rewitalizacji.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015

Program został przyjęty Uchwałą nr XVI/I/2014 przez Radę Miejską w Bieruniu w dniu 18 grudnia 2014 roku. Dokument ten ma za zadanie wyjść naprzeciw potrzebom mieszkańców Bierunia, których dotyczy problem uzależnień. Obejmuje on szerokie spektrum działań, począwszy od działań terapeutycznych, poprzez profilaktyczne, aż do działań mających na celu kształtowanie i utrwalanie pozytywnych postaw i wartości, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży. Gminny Program na rok 2015 określa w swoich zapisach lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, które wynikają z używania alkoholu i narkotyków. Istotne jest nie tylko osłabianie czynników ryzyka, ale także wspieranie głównych czynników chroniących takich jak: więzi rodzinne, nauka, respektowanie norm i wartości. Skuteczne działania profilaktyczne prowadzone powinny być w podstawowych środowiskach oddziaływań profilaktycznych, takich jak: szkoła, rodzina, społeczność lokalna. Przedstawiony w tym dokumencie cel główny programu zakłada ograniczenie negatywnych

skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z uzależnień, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Bierunia oraz oddziaływania terapeutyczne i profilaktyczne. Natomiast cele szczegółowe Programu są następujące:

- ograniczanie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania alkoholu, narkotyków i innych substancji,
- rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,
- wzrost społecznej świadomości związanej z tematyką uzależnień i przemocy,
- integracja społeczna osób uzależnionych,
- doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami związanymi z realizacją programu.

W dokumencie Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii sformułowano także zadania do realizacji:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej, prawnej, a także ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez wspieranie działań mających na celu wspomaganie procesu powrotu do zdrowia osób uzależnionych i członków ich rodzin.

Program określa także działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu. W tych działaniach wspierają go również partnerzy Programu. Dokument w swoich założeniach stanowi istotny element rewitalizacji, a mianowicie wspieranie tego procesu w ramach działań społecznych, mających na celu wyjście z sytuacji kryzysowej.

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

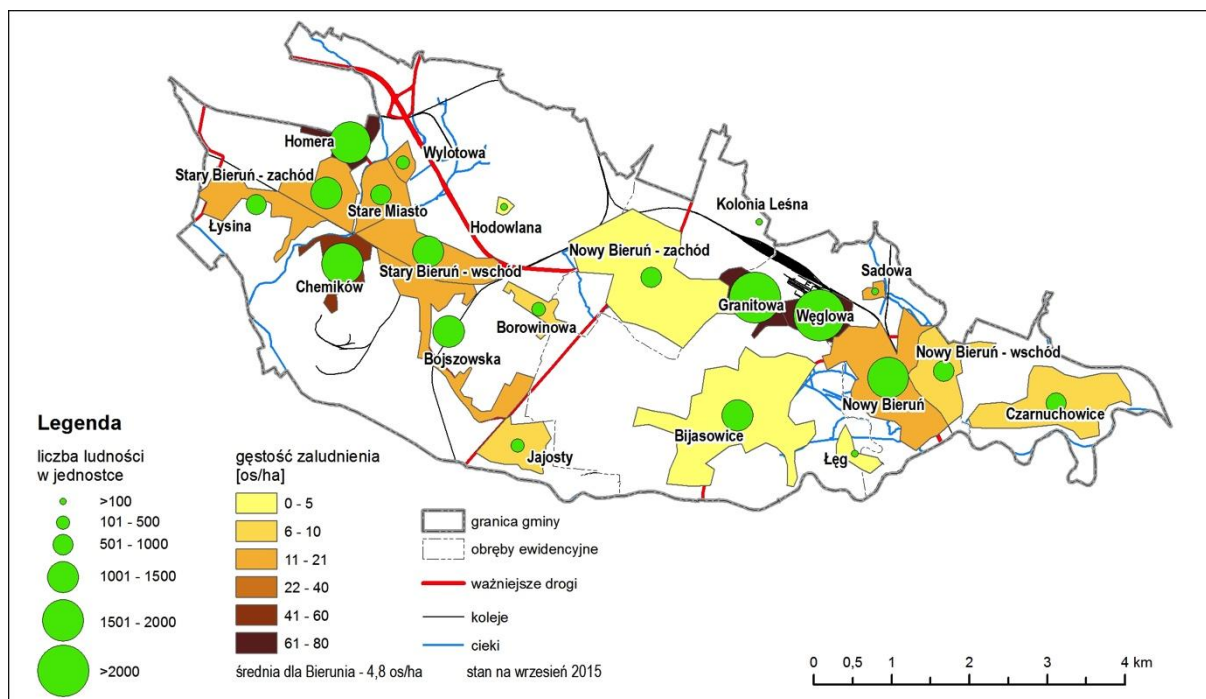
Ogólne informacje o Gminie

Miasto Bieruń położone jest w południowo – wschodniej części województwa śląskiego, w rozległych dolinach lewobrzeżnych dopływów Wisły. Znaczną część granic miasta wyznaczają rzeki Wisła, Przemsza, Mleczna oraz Gostynka. Bieruń graniczy: od zachodu z miastem Tychy (którego częścią był w latach 1975-91), od południa z gminą Bojszowy oraz gminą Oświęcim w woj. małopolskim, od północy z miastem Łęczyny i gminą Chełm Śląski, od wschodu z gminą Chelmek (woj. małopolskie). Miasto położone jest na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych Gliwice – Kraków (droga krajowa nr 44) i Mysłowice – Pszczyna (drogi wojewódzkie nr 931 i 934). Przez Bieruń przebiegają także linie kolejowe – magistralna, pasażersko – towarowa linia kolejowa relacji Oświęcim – Katowice (nr 138), zapewniająca powiązanie z aglomeracją śląską oraz linia kolejowa nr 179 Tychy – Mysłowice Kosztowy (drugorzędna, towarowa) i linia nr 885 Nowy Bieruń – KWK „Piast” (miejskowa, towarowa).

Jednym z najważniejszych uwarunkowań rozwoju gospodarczego Miasta jest jego położenie w Górnośląskim Obszarze Metropolitalnym, którego jądrem są miasta Górnośląskiego Związku Metropolitalnego (GOM). Bieruń położony jest w strefie GOM zewnętrznej obejmującej powiaty: będziński, bieruńsko-łędzki, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, pszczyński, tarnogórski i zawierciański. Gminy strefy zewnętrznej, w tym Bieruń, ciążą funkcjonalnie do strefy węzłowej GOM i pozostają z tą strefą w wielorakich połączeniach i powiązaniach². Położenie w obszarze metropolitalnym przynosi dla Gminy i jej mieszkańców znaczące korzyści – związane z dostępem do rynku pracy, usług wyższego rzędu oferowanych przez metropolię i jej infrastruktury, w tym infrastruktury instytucjonalnej. Jest także istotną przewagą pozwalającą na pozyskiwanie inwestorów – w tym w branżach zaawansowanych technologicznie. Jednocześnie walory przyrodnicze i kulturowe miasta umożliwiają rozwój usług związanych z rekreacją i turystyką weekendową oraz funkcji mieszkaniowej. Położenie w sąsiedztwie metropolii stanowi jednak także pewne wyzwanie – związane z konkurencją gospodarczą silniejszych ośrodków rdzenia i możliwym odpływem wykształconych mieszkańców, a także pogarszaniem się jakości życia związanych z zatłoczeniem (dojazdy do- i z pracy), zwłaszcza przy braku rozwiniętych systemów transportu publicznego, presją na środowisko naturalne (m. in. poprzez zjawisko niekontrolowanego rozpraszania zabudowy).

Miasto Bieruń zajmuje powierzchnię 40,67 km² i tworzą je dwa skupiska miejskie – Bieruń Stary i Bieruń Nowy, jak również cztery dzielnice – Jajosty, Ściernie, Bijasowice i Czarnuchowice. Wg danych GUS w końcu 2014 r. Bieruń zamieszkiwało 19 636 osób, co stanowiło ok. 1/3 ludności powiatu bieruńsko-łędzkiego. Średnia gęstość zaludnienia Miasta jest stosunkowo niska i wynosi 4,8 osób/ha. Dla porównania wartość dla woj. śląskiego wynosi 2,7 osób./ha, jednak dla Pszczyny i Łazisk Górnych wskaźnik ten przekracza 10 osób/ha, a dla Łędzin wynosi 5,2 osób/ha. Gęstość zaludnienia jest jednak bardzo zróżnicowana – od kilku osób/ha w częściach Bierunia o charakterze wiejskim do powyżej 60 osób/ha w dużych osiedlach mieszkaniowych (Ryc. 1).

² Klasik A. i in., 2009, Delimitacja Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego. Inwentaryzacja instytucji metropolitalnych. Uwarunkowania kształtowania przyszłych funkcji GOM, Projekt pn. Foresight technologiczny rozwoju sektora usług publicznych w Górnośląskim Obszarze Metropolitalnym, http://www.foresightgom.pl/uploads/pliki/EKSPERTYZA_1_Delimitacja.pdf.



Ryc. 1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bieruniu

Sfera społeczna

Liczba mieszkańców, zmiany

Wg danych GUS w końcu 2014 r. Bieruń zamieszkiwało 19 636 osób. Liczba ludności w Bieruniu w ciągu ostatnich 10 lat praktycznie się nie zmieniła (Tab. 14). Na tle depopulującego się woj. śląskiego Miasto wykazuje się stosunkowo korzystną sytuacją ludnościową. Mniej korzystnie sytuacja demograficzna wygląda na tle miast porównywalnej wielkości w sąsiedztwie, a także – powiatu, który zanotował w omawianym okresie kilkuprocentowy przyrost ludności. Bieruń jest jedyną gminą w powiecie, w której liczba ludności wykazuje stagnację, a nawet nieznaczny spadek.

Tab. 1. Dynamika liczby ludności w Bieruniu na tle innych jednostek terytorialnych

Jednostka terytorialna		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	zmiana na 2005-2014
Bieruń	liczba ludności	19 640	19 566	19 464	19 486	19 534	19 851	19 830	19 681	19 696	19 636	-4
powiat bieruńsko-lędzki	dynamika r/r [%]	-0,4	-0,4	-0,5	0,1	0,2	1,6	-0,1	-0,8	0,1	-0,3	-0,4
woj. śląskie		0,0	0,4	0,4	0,4	0,6	1,6	0,6	0,3	0,7	0,4	5,4
Lędziny		-0,3	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,4	-0,3	-2,4
Pszczyna (miasto)		-0,2	0,2	0,7	0,0	0,1	1,2	0,7	0,4	0,4	0,1	3,6
Łaziska Górne		0,1	0,2	-0,4	-0,2	-0,2	2,5	-0,1	-0,3	0,0	0,1	1,6
		0,0	0,0	-0,1	0,2	0,5	0,7	0,3	0,6	0,0	-0,2	2,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyną niekorzystnego trendu w zmianach ludności Miasta, wobec stosunkowo wysokiego wskaźnika przyrostu naturalnego jest przede wszystkim ujemne saldo migracji – w tym względzie sytuacja w Bieruniu jest zdecydowanie najmniej korzystna spośród analizowanych jednostek (tabela poniżej).

Tab. 2. Wskaźnik przyrostu naturalnego i saldo migracji

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 ludności			Saldo migracji na 1000 osób		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	3,2	4,3	4,8	-5,5	-5,0	-5,3

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 ludności			Saldo migracji na 1000 osób		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
powiat bieruńsko-lędzkiński	1,5	3,5	4,1	2,0	2,2	1,2
woj. Śląskie	-1,2	0,0	-1,1	-1,9	-1,1	-1,6
Lędziny	3,0	4,4	3,9	0,6	2,5	-2,0
Pszczyna (miasto)	3,8	1,1	1,5	-4,8	-3,1	-1,3
Łaziska Górne	0,3	2,5	-0,2	-1,9	-1,4	-2,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura demograficzna

Spółeczność Bierunia starzeje się – od 2005 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o prawie 4 %. Jednocześnie o 3,5% spadł odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Proces starzenia się społeczeństwa zachodzi w skali całego regionu, przy czym sytuacja w Bieruniu na tle województwa śląskiego wydaje się być bardzo korzystna. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest znacząco niższy niż w regionie, niższy także niż w sąsiednich miastach. Również pod względem odsetka najmłodszych osób, sytuacja w Bieruniu jest znacznie lepsza niż w regionie, choć ich udział w społeczności jest nieco mniejszy niż przeciętna dla powiatu bieruńsko-lędzkiego.

Tab. 3. Struktura wiekowa ludności - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Jednostka terytorialna	Odsetek [%] osób w wieku:								
	Przedprodukcyjnym			Produkcyjnym			Poprodukcyjnym		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	21,9	19,1	18,4	67,3	68,5	67,2	10,8	12,3	14,4
powiat bieruńsko-lędzkiński	22,3	19,6	19,1	64,8	66,5	65,3	12,9	13,9	15,6
woj. śląskie	18,9	17,3	16,8	65,4	65,2	63,2	15,7	17,6	20,0
Lędziny	23,6	19,6	19,1	63,9	66,9	65,9	12,5	13,6	15,1
Pszczyna (miasto)	20,6	18,2	18,1	64,9	65,1	62,6	14,5	16,7	19,3
Łaziska Górne	20,3	18,0	17,7	65,9	66,5	65,2	13,8	15,5	17,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

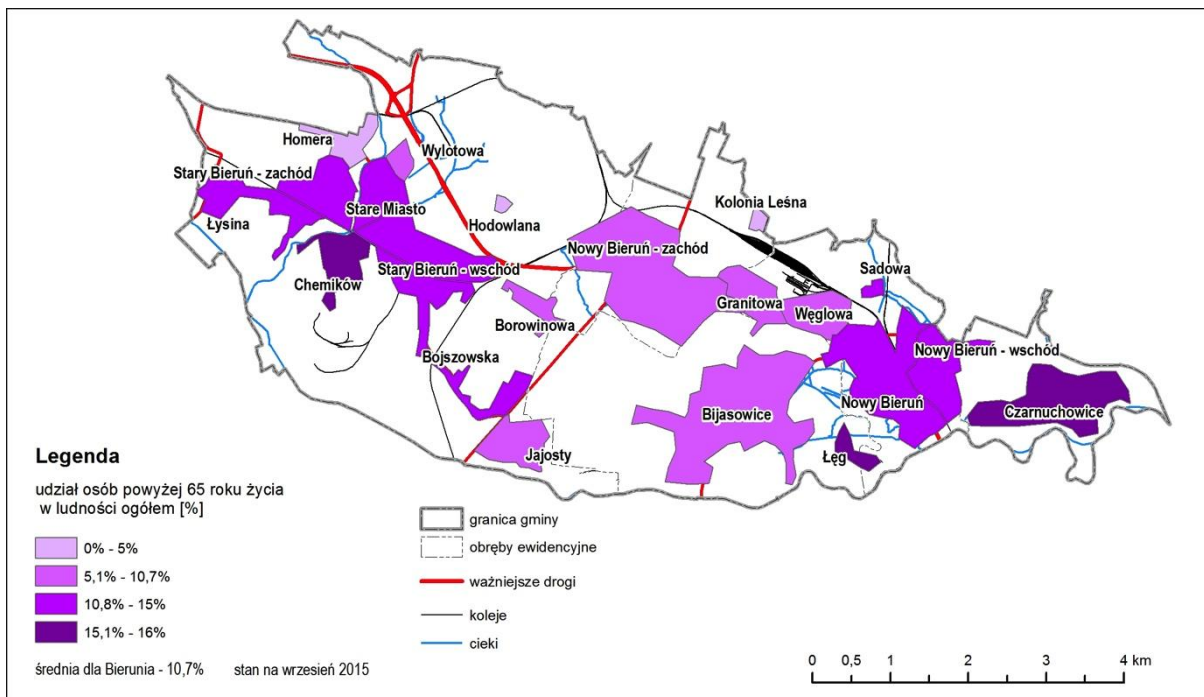
Miarą sytuacji demograficznej Gminy są wskaźniki obciążenia demograficznego (Tab. 17). W przypadku Bierunia, zarówno wskaźnik obciążenia ludnością w wieku nieprodukcyjnym, jak i wskaźnik dotyczący osób w wieku poprodukcyjnym, są bardzo korzystne. W oby przypadkach wskaźniki są najniższe spośród analizowanych jednostek. Niemniej i tutaj widać trend wskazujący na starzenie się (choć nie z takim nasileniem jak w regionie) społeczności lokalnej.

Tab. 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	48,5	45,9	48,8	16,1	18,0	21,5
powiat bieruńsko-lędzkiński	54,2	50,3	53,1	19,8	20,9	23,8
woj. śląskie	53,0	53,4	58,2	24,1	26,9	31,6
Lędziny	56,5	49,5	51,8	19,6	20,3	22,9
Pszczyna (miasto)	54,0	53,7	59,7	22,3	25,7	30,8
Łaziska Górne	51,8	50,3	53,4	20,9	23,3	26,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

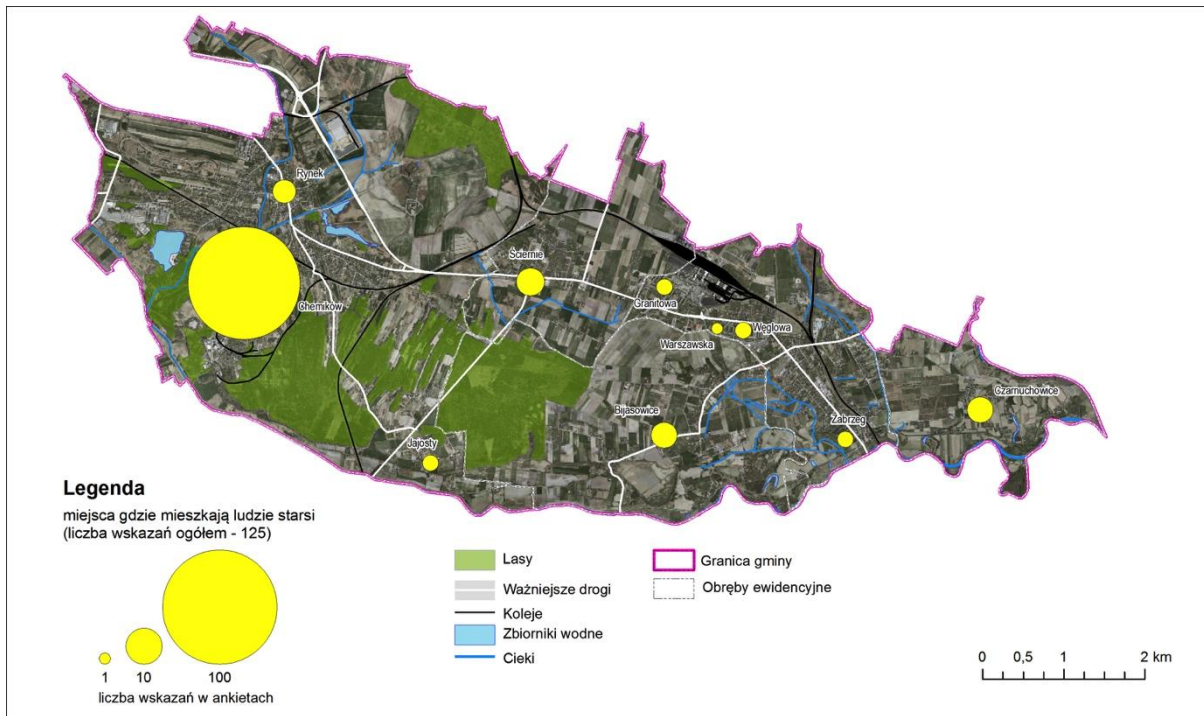
Największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym charakteryzuje się os. Chemików oraz w Czarnuchowicach i Łęgu – gdzie osób powyżej 65 roku życia jest ponad 15%. Najmniej osób starszych mieszka z kolei na os. Homera – poniżej 5% (rycina poniżej).



Ryc. 2. Udział osób starszych w ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bieruniu

Powyższe statystyki zgadzają się także z tym jak postrzegają zróżnicowanie przestrzenne tego aspektu mieszkańcy Bierunia – w ankietach to os. Chemików było w pierwszym rzędzie wskazywane jako miejsce gdzie mieszkają osoby starsze.

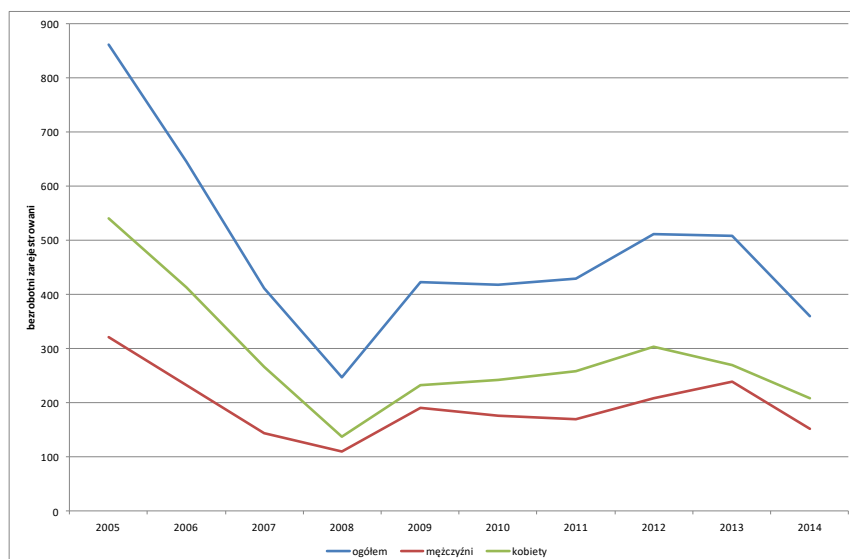


Ryc. 3. Liczba wskazań na pytanie w ankiecie - miejsca gdzie mieszkają ludzie starsi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet. Ortofotomapa: geoportal.gov.pl

Poziom bezrobocie

We wrześniu 2015 r. w Bieruniu zarejestrowanych było 310 osób bezrobotnych, w tym 190 kobiet i 120 mężczyzn. W ostatnich 10 latach liczba bezrobotnych w Bieruniu znacząco się obniżyła – choć nadal jest nieco wyższa niż w najlepszym, 2008 r. (rycina poniżej).



Ryc. 4. Dynamika liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Bieruniu w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

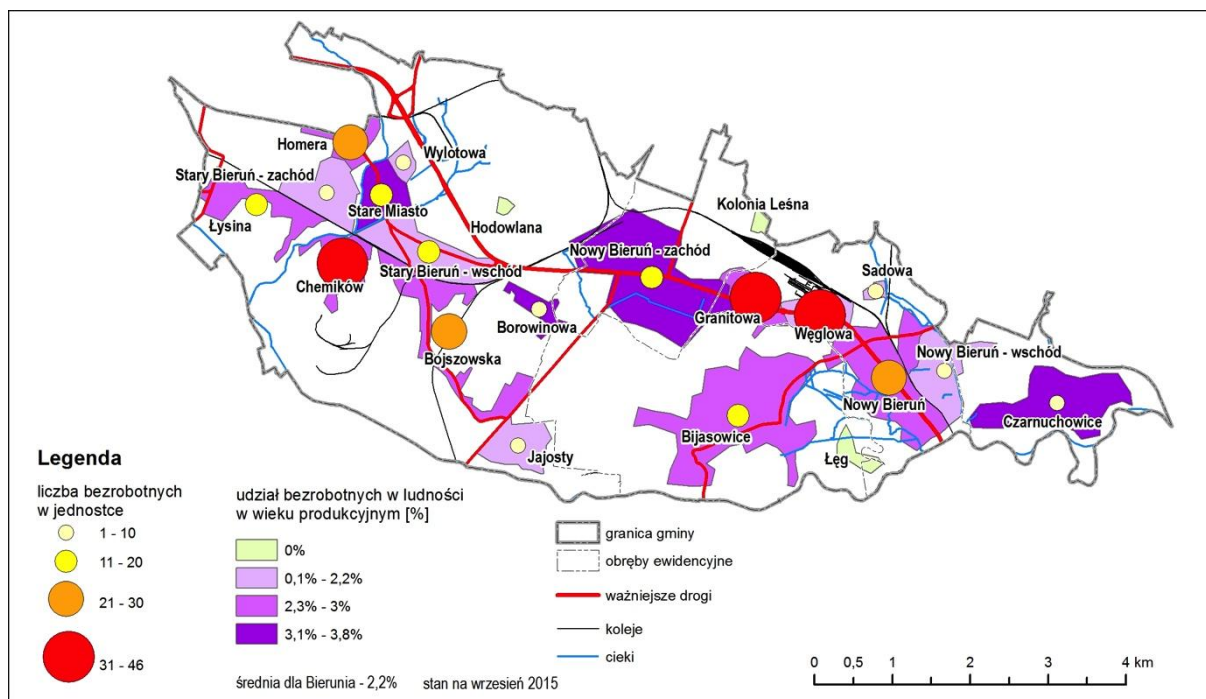
Poziom bezrobocia w Bieruniu jest bardzo niski. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi jedynie 2,7 % (2014 r.) i jest dwukrotnie niższy niż w województwie śląskim, a także znacznie niższy niż w pozostałych analizowanych miastach. Niskim poziomem bezrobocia cechuje się zresztą cały powiat bieruńsko-lędziński. Sytuacja kobiet na rynku pracy jest gorsza niż mężczyzn – poziom bezrobocia wśród kobiet jest o ok. 1pkt% wyższy niż wśród mężczyzn. Sytuacja taka ma charakter trwały – niemniej w ostatnich dwu latach poziom bezrobocia wśród kobiet poprawił się znacząco (Tab. 32).

Tab. 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci

Jednostka terytorialna	ogółem [%]					mężczyźni [%]					kobiety [%]				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Bieruń	3,1	3,2	3,8	3,8	2,7	2,5	2,4	2,9	3,4	2,2	3,7	4,0	4,7	4,2	3,3
Powiat bieruńsko-lędziński	3,3	3,4	4,1	4,2	3,2	2,7	2,5	3,1	3,4	2,7	4,1	4,3	5,2	5,1	3,7
Woj. śląskie	6,0	6,2	6,9	7,1	6,1	5,3	5,2	6,0	6,3	5,3	6,8	7,3	7,9	8,0	6,9
Lędziny	3,9	4,2	4,8	4,8	3,8	3,2	3,1	3,6	3,7	3,2	4,7	5,4	6,2	6,2	4,4
Pszczyna (miasto)	4,3	4,8	5,6	5,6	4,5	3,6	3,4	4,1	4,8	3,4	5,1	6,2	7,1	6,5	5,6
Łaziska Górne	4,4	4,5	5,4	5,4	4,8	3,5	3,5	4,3	4,5	4,1	5,3	5,7	6,7	6,4	5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwyższy odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym zanotowano w centrum Bierunia Starego (Stare Miasto), Czarnuchowicach i zachodniej części Bierunia Nowego. Największa liczba bezrobotnych zamieszkiwała duże osiedla mieszkaniowe w Bieruniu Nowym oraz os. Chemików (rycina poniżej).



Ryc. 5. Poziom bezrobocia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu

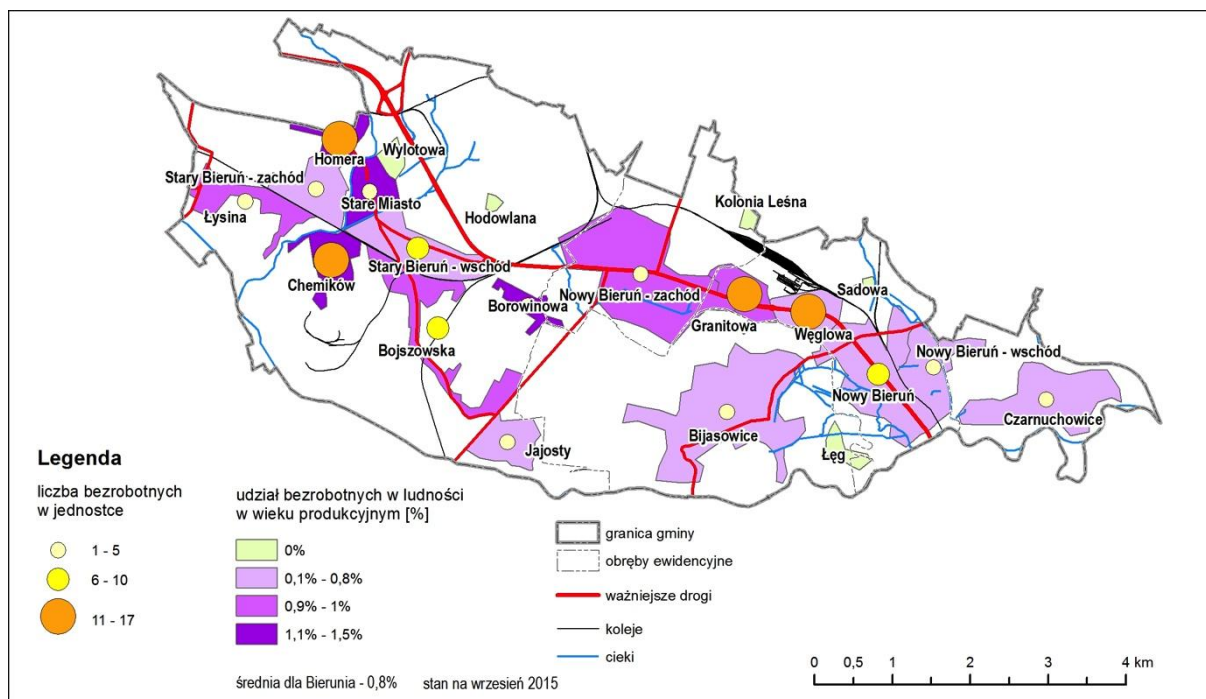
Bardzo niski jest także poziom bezrobocia długotrwałego – w ciągu ostatnich trzech lat udział zarejestrowanych bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w ogóle osób w wieku produkcyjnym, wynosił poniżej 1%. Niemal równie niski był wskaźnik dla powiatu bieruńsko-lędzińskiego. Jest to wynik ponad dwukrotnie niższy niż wartość dla województwa śląskiego, a także lepszy niż w sąsiednich powiatach. Zagrożenie bezrobociem długotrwałym jest wyższe wśród kobiet – we wrześniu 2015 r. w Bieruniu zarejestrowane były 62 kobiety (1% kobiet w wieku produkcyjnym) i 47 mężczyzn (0,7% mężczyzn w wieku produkcyjnym) pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Tab. 6. Bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 miesięcy)

Jednostka terytorialna	2012		2013		2014	
	ogółem	% os. w wieku prod.	ogółem	% os. w wieku prod.	ogółem	% os. w wieku prod.
Bieruń	98	0,7	124	0,9	96	0,7
Powiat bieruńsko-lędziński	300	0,8	423	1,1	349	0,9
Woj. Śląskie	64409	2,2	73352	2,5	68734	2,4
Powiat pszczyński	873	1,2	893	1,3	771	1,1
Powiat mikołowski	956	1,6	1164	1,9	1038	1,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Zjawisko bezrobocia długotrwałego w Bieruniu charakteryzuje się inną strukturą przestrzenną niż bezrobocie ogółem (Ryc. 14). Największy odsetek bezrobotnych długotrwałe w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym charakteryzował os. Chemików i Homera oraz bieruńską starówkę, a także okolice ul. Borowinowej.



Ryc. 6. Bezrobocie długotrwałe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu

Niższy, niż przeciętna w regionie, jest odsetek osób z najniższym wykształceniem w ogóle bezrobotnych w Bieruniu – tylko ok. 20% pozostających bez pracy nie posiada przynajmniej zawodowego wykształcenia, o 8 pkt% mniej niż w regionie (Tab. 34).

Tab. 7. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym

Jednostka terytorialna	Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym		
	2012	2013	2014
Bieruń	19,7	22,6	20,3
Powiat bieruńsko-lędziński	20,3	22,5	20,9
Woj. śląskie	27,5	27,7	28,0
Powiat pszczyński	24,8	25,0	23,8
Powiat mikołowski	18,9	18,1	18,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Wzrósł natomiast udział osób z wyższym wykształceniem – w 2014 r. stanowiły one 17,8% wszystkich bezrobotnych w Gminie, o kilka pkt% więcej niż w regionie i sąsiednich powiatach (Tab. 35).

Tab. 8. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym

Jednostka terytorialna	Odsetek osób z wykształceniem wyższym		
	2012	2013	2014
Bieruń	15,8	12,2	17,8
Powiat bieruńsko-lędziński	15,1	14,3	17,7
Woj. śląskie	12,3	12,3	12,6
Powiat pszczyński	12,6	12,8	14,4
Powiat mikołowski	11,6	11,3	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Wg danych PUP w Bieruniu we wrześniu 2015 r. udział największą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a następnie – średnim zawodowym (łącznie 53% bezrobotnych). Odsetek osób z wyższym wykształceniem wynosił 18,4%, przy czym ok. 70% bezrobotnych z wyższym wykształceniem stanowiły osoby młode – poniżej 35 roku życia. Osoby młode stanowią zresztą znaczącą grupę bezrobotnych w Bieruniu – 44% zarejestrowanych bezrobotnych nie przekroczyło 35 roku życia. Poziom bezrobocia w tej grupie wiekowej jest też najwyższy – ponad 3%.

Tab. 9. Struktura bezrobocia - wiek i wykształcenie bezrobotnych (wrzesień 2015 r.)

Grupa wiekowa	Wykształcenie					Ogółem	
	gimnazjalne i poniżej	zasadnicze zawodowe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	wyższe	liczba	odsetek bezr. w ludności
18-24	5	13	17	13	8	56	3,1
25-34	11	13	19	8	32	83	2,4
35-44	14	23	18	11	14	80	2,9
45-54	9	22	8	1	2	42	1,4
55 i więcej	12	25	7	4	1	49	1,7
Ogółem	51	96	69	37	57	310	2,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Osoby młode, poniżej 35 lat, stanowią także największy odsetek bezrobotnych długotrwale (powyżej 12 miesięcy).

Tab. 10. Struktura bezrobocia długotrwałego - wiek bezrobotnych (wrzesień 2015 r.)

Grupa wiekowa	Liczba	Odsetek bezrobotnych	odsetek bezrobotnych w ludności
18-24	8	7,3	0,4
25-34	35	32,1	1,0
35-44	32	29,4	1,2
45-54	13	11,9	0,4
55 i więcej	21	19,3	0,7
Ogółem	109	100,0	0,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Wykluczenie społeczne

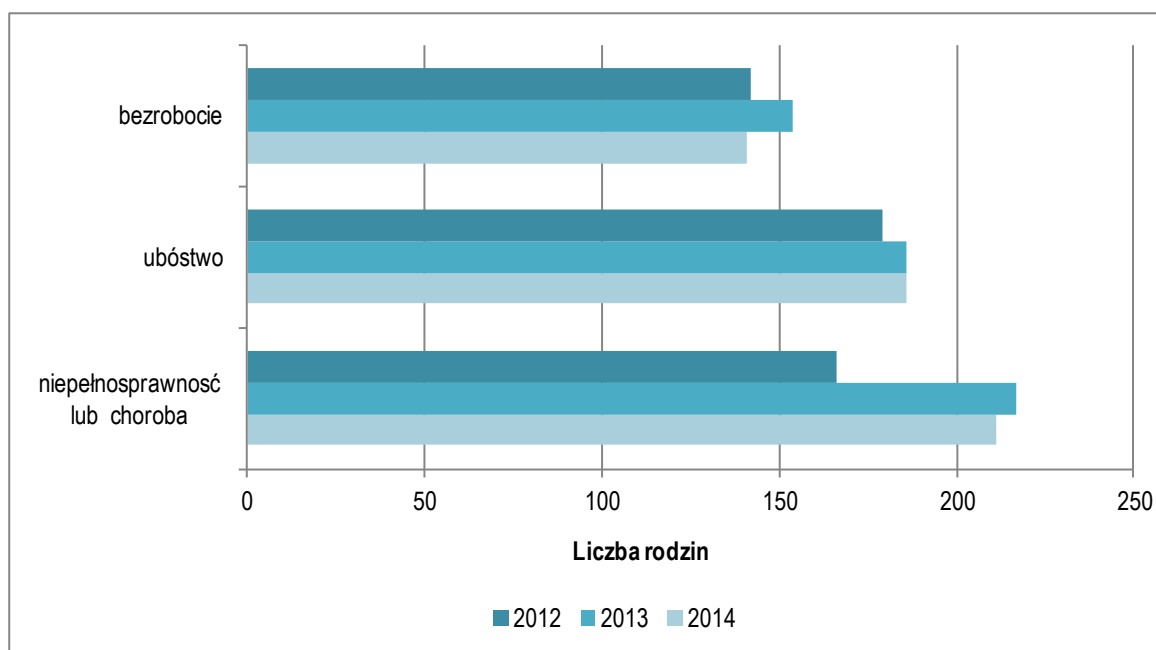
Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu w 2014 r. udzielono wsparcia 236 rodzinom, w których pozostawało 499 osób. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy było: ubóstwo, niepełnosprawność lub długotrwała choroba (obejmuje to także zjawiska związane ze starzeniem się) oraz bezrobocie (Tab. 18). Znaczący odsetek pomocy dotyczył także przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Poza przypadkami wymienionymi w tabeli udzielono także pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej (383 osoby).

Tab. 11. Powody przyznawania pomocy

Powód wystąpienia trudnej sytuacji życiowej	Rodziny		Osoby	
	liczba rodzin	odsetek	liczba osób	odsetek
Ubóstwo	186	78,8	391	78,4
Bezdomność	19	8,1	20	4,0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	22	9,3	112	22,4
w tym wielodzietność	16	6,8	86	17,2
Bezrobocie	141	59,7	305	61,1
Niepełnosprawność	108	45,8	205	41,1
Długotrwała lub ciężka choroba	103	43,6	185	37,1
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	77	32,6	227	45,5
- w tym rodziny niepełne	36	15,3	114	22,8
- w tym rodziny wielodzietne	15	6,4	85	17,0
Przemoc w rodzinie	3	1,3	11	2,2
Alkoholizm	11	4,7	23	4,6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	3,8	14	2,8
Zdarzenie losowe	3	1,3	6	1,2

Źródło: MOPS w Bieruniu

Wyżej wymienione powody przyznawania pomocy były najczęstszymi także w poprzednich latach (rycina poniżej).



Ryc. 7. Powody przyznawania pomocy w latach 2012-2014

Źródło: MOPS w Bieruniu

Zasięg pomocy – tj. udział osób w gospodarstwach korzystających z pomocy społecznej w ogóle ludności Gminy jest w Bieruniu stosunkowo niewielki – w stosunku do regionu – dwukrotnie mniejszy. Jest też znacząco niższy w porównaniu do ośrodków sąsiednich (Tab. 12). Dotyczy to zarówno pomocy ogółem, jak i osób spełniających kryterium dochodowe.

Tab. 12. Korzystający z pomocy społecznej

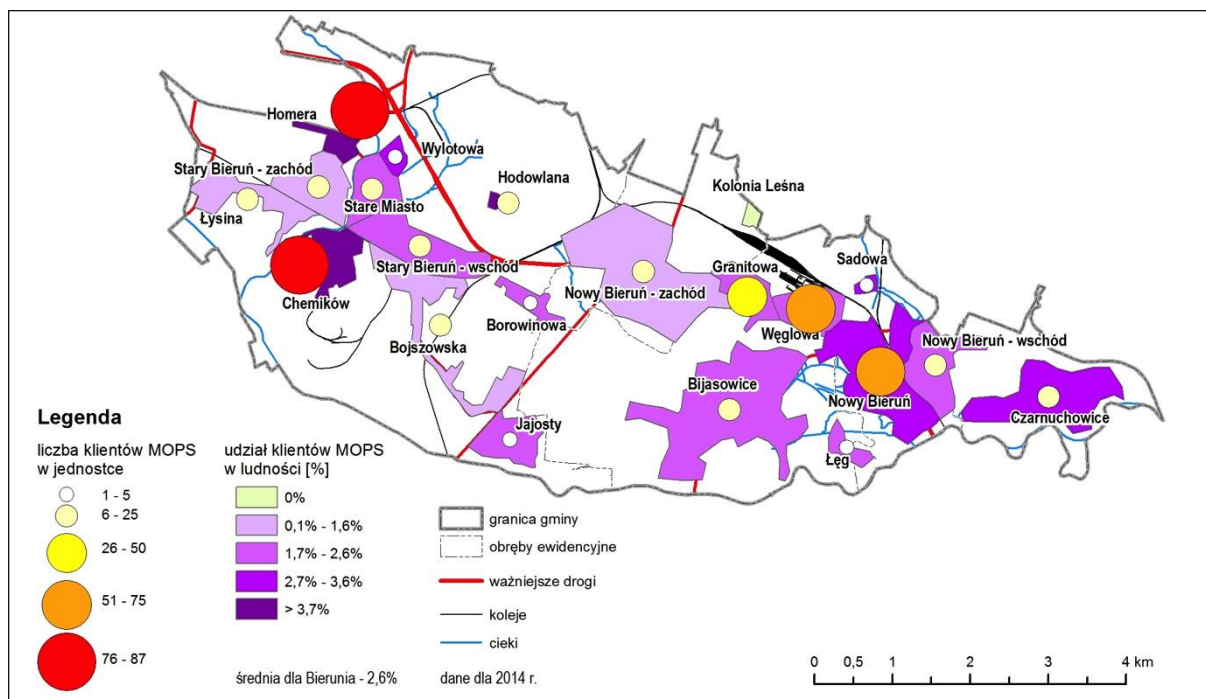
Jednostka terytorialna	wskaźnik	Korzystający z pomocy					
		ogółem			poniżej kryterium dochodowego**		
		2009	2011	2013	2009	2011	2013
Bieruń	gospodarstwa	260	256	242	173	143	161
	osoby	603	600	557	378	302	383
	zasięg pomocy* [%]	3,1	3,0	2,8	1,9	1,5	1,9
Powiat bieruńsko-lędzki		3,9	3,5	3,7	2,1	1,8	2,3
Woj. śląskie		5,9	5,2	5,6	3,6	3,1	3,9
Lędziny		5,8	4,2	4,2	2,7	2,0	2,5
Pszczyna (gmina)		6,3	5,8	6,4	3,4	3,2	4,3
Łaziska Górne		6,7	4,9	8,3	6,5	2,5	3,7

*udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

**tj. osoby spełniające kryterium dochodowe przyznawania pomocy zapisane w ustawie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zasięg pomocy w częściach Bierunia jest bardzo zróżnicowany – zdecydowanie największy zasięg pomocy, powyżej 3,7% ludności odnotowano w dwu osiedlach: Chemików i Homera (Ryc. 8). Także te osiedla charakteryzowały się największą liczbą bezwzględnej osób korzystających z pomocy społecznej.



Ryc. 8. Zasięg pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bieruniu

Do głównych potrzeb w zakresie pomocy społecznej w Gminie zalicza się m.in. rozwój wolontariatu, poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych, a także budowę dziennego domu pobytu dla osób starszych.³

Aktywność społeczna i współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi

Jednym z mierników poziomu aktywności lokalnej społeczności jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. Wg danych GUS w Bieruniu zarejestrowanych było 38 stowarzyszeń i fundacji, a od 2005 r. liczba ta uległa znacznemu wzrostowi. Liczba organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest przeciętna – nie dorównuje średniej wojewódzkiej, jest też niższa niż w Pszczynie, jednak znacznie wyższa niż w pozostałych miastach w okolicy (tabela poniżej).

Tab. 13. Stowarzyszenia i fundacje (łącznie) zarejestrowane w rejestrze REGON

Jednostka terytorialna	Liczba			na 10 tys. mieszk.		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	23	29	38	11,7	14,6	19,4
Powiat bieruńsko-lędziński	74	88	101	13,3	15,2	17,2
Woj. śląskie	7 302	9 279	11 193	15,6	20,0	24,4
Lędziny	24	29	28	14,9	17,6	16,7
Pszczyna (gmina)	83	109	130	16,7	21,4	25,1
Łaziska Górne	18	23	24	8,2	10,3	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Fundacje i stowarzyszenia (zwykłych i rejestrowe, nieformalne) oraz stowarzyszenia kultury fizycznej działające w Bieruniu zestawiono w tabeli poniżej.

Tab. 14. Fundacje i stowarzyszenia działające w Bieruniu

Lp.	Nazwa	Adres
Fundacje		
1	Bieruńska Fundacja Inicjatyw Gospodarczych	Turystyczna 1

³ Wg Sprawozdania z działalności MOPS w Bieruniu za 2014 r.

Lp.	Nazwa	Adres
2	Bieruńska Fundacja Rozwoju	Homera 18 lok. 19
3	Fundacja "Pro Kultura"	Turystyczna 1
4	Fundacja Galen	Jerzego 6
Stowarzyszenia		
5	Stowarzyszenie Mieszkańców Bierunia i Miejscowości Zagrożonych Powodzią Położonych na Obszarze Zlewni Górnej Wisły "Atlantyda"	Krupnicza 34
6	Stowarzyszenie Klub Sportów Walki Bushido	Staromłyńska 26
7	Ochotnicza Straż Pożarna Bieruń Nowy	Remizowa 19
8	Ochotnicza Straż Pożarna Czarnuchowice	Mielęckiego 1a
9	Bieruńskie Stowarzyszenie Trzeźwości Klub "Dromader" w Bieruniu	Wawelska 35
10	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia	Chemików 40
11	Ochotnicza Straż Pożarna Bieruń Stary	Oświęcimska 453
12	Stowarzyszenie "Nasz Bieruń"	Kopcowa 32
13	Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Pracowników KWK "Piast"	Granitowa 16
14	Stowarzyszenie Młodzi Aktywni	Licealna 17
15	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej "Porąbek" w Bieruniu	Warszawska 294
16	Stowarzyszenie Razem dla Bierunia	Kolejowa 23
17	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Radość Życia"	Warszawska 270
18	Stowarzyszenie Mieszkańców Bierunia	Węglowa 11
19	Towarzystwo Turystyki Aktywnej	Węglowa 105 lok. 7
20	Stowarzyszenie Współpracy Zagranicznej "Wspólna Europa"	Krakowska 28
21	Stowarzyszenie Mieszkańców Bierunia Starego	Chemików 45
22	Stowarzyszenie Gospodarczo-Ekologiczne "Nasz Region"	Zdrowia 14
Stowarzyszenia zwykle i nieformalne		
23	Stowarzyszenie na Rzecz Osiedla Homera	Oświęcimska 400D
24	Stowarzyszenie Hodowców Psów i Kotów Rasowych Max	Bijasowicka 42
25	Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Pro Harmonia	Warszawska 338
26	Stowarzyszenie Miłośników Organów "Opus Organi"	Barańcowa 29
27	Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla Chemików i Okolic	Chemików 69 lok. 10
Stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe		
28	Klub Sportowy "Piast" w Bieruniu	Warszawska 270
29	Uczniowski Klub Sportowy "Gol" Bieruń	Porąbek 6
30	Uczniowski Klub Sportowy "Grappler" Bieruń	Granitowa 16
31	Uczniowski Klub Sportowy Unia Bieruń	Okężna 7a
32	Uczniowski Klub Sportowy "Delfin" przy Szkole Podstawowej Nr 1	Krakowska 28
33	Uczniowski Klub Sportowy "Maraton" przy Gimnazjum Nr 1 w Bieruniu	Warszawska 294
34	Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Bieruniu	Węglowa 11
35	Młodzieżowo-Uczniowski Klub Siatkarski	Licealna 17
36	Stowarzyszenie Big Budo Polska	Oświęcimska 423
37	Klub Sportowy "Unia" Bieruń Stary	Chemików 40
38	Ludowy Klub Jeździecki "Solec" w Bieruniu	Barbórki 23
39	Klub Strzelectwa Sportowego "Piast" Bieruń	Warszawska 270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://bazy.ngo.pl> (stan na 8 września 2015)

Poziom bezpieczeństwa

Poziom przestępczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim jest, na tle sąsiednich powiatów (pszczyńskiego i mikołowskiego) nieco wyższy, natomiast zbliżony do średniej dla województwa śląskiego (Tab. 22). W przypadku przestępstw kryminalnych sytuacja jest nieco lepsza niż przeciętna w regionie.

Tab. 15. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2014 r.

Jednostka terytorialna	ogółem		o charakterze kryminalnym		drogowe	przeciwko życiu i zdrowiu	przeciwko mieniu
	liczba	na 1000 mieszk.	liczba	na 1000 mieszk.			
Powiat bieruńsko-lędziński	1653	28,15	830	14,13	165	20	540
Województwo śląskie	131033	28,53	83343	18,14	10362	3239	68255
Powiat pszczyński	2129	19,52	1250	11,46	267	59	1145

Jednostka terytorialna	ogółem		o charakterze kryminalnym		drogowe	przeciwko życiu i zdrowiu	przeciwko mieniu
	liczba	na 1000 mieszk.	liczba	na 1000 mieszk.			
Powiat mikołowski	2419	25,19	1204	12,54	210	60	1657

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych Komendy Powiatowej Policji poziom przestępczości w Bieruniu spadł w ciągu ostatnich pięciu lat. Liczba najbardziej uciążliwych kategorii przestępstw spadła o blisko 40%, a przestępstw ogółem – o 36% w stosunku do 2010 r. (Tab. 23).

Tab. 16. Dynamika liczby przestępstw w Bieruniu

Kategoria przestępstw		2010	2011	2012	2013	2014	zmiana 2010- 2014 [%]
Zabójstwa		0	0	0	0	0	-
Rozboje		4	8	5	7	3	-25,0
Uszkodzenie ciała		20	11	16	13	5	-75,0
Bójka, pobicie		4	2	3	5	4	0,0
Zgwałcenie		0	3	0	0	1	-
Kradzieże z włamaniem		59	83	47	33	40	-32,2
Kradzież mienia		75	107	79	40	49	-34,7
w tym: kradzież i kradzież z włam. do samochodu		17	40	20	10	14	-17,6
Zniszczenie mienia		38	35	23	15	20	-47,4
Razem (powyższe)		200	249	173	113	122	-39,0
Inne przestępstwa		133	138	127	83	114	-14,3
Nietrzeźwi kierowcy		82	69	73	59	27	-67,1
Ogółem	Liczba	415	456	373	255	263	-36,6
	r/r [%]	-	9,9	-18,2	-31,6	3,1	-

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Wzrosła natomiast, zwłaszcza pomiędzy 2013 i 2014 r. liczba wykroczeń w Bieruniu (tabela poniżej).

Tab. 17. Dynamika liczby wykroczeń w Bieruniu

Kategoria wykroczenia		2010	2011	2012	2013	2014	zmiana 2010-2014 [%]
Zniszczenie mienia art. 124 KW		11	12	11	7	10	-9,1
Kradzież mienia art. 119 KW		61	71	74	57	62	1,6
Inne		21	23	12	15	43	104,8
Razem	liczba	93	106	97	79	115	23,7
	r/r [%]		14,0	-8,5	-18,6	45,6	-

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Najbardziej zagrożone przestępczością rejony Bierunia zestawiono w Tab. 25. Największy spadek liczby przestępstw nastąpił w rejonie os. Homera, nieco mniejszy – Węglowej. Okolice ul. Granitowej i Warszawskiej charakteryzują się wzrostem poziomu przestępczości w stosunku do 2010 r.

Tab. 18. Dynamika przestępstw w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia

Rejon	Liczba przestępstw				
	2010	2011	2012	2013	2014
Granitowa	37	54	30	35	40
Warszawska	34	54	19	30	36
Chemików	27	23	28	14	24
Węglowa	34	29	12	22	17
Homera	20	18	18	9	6

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

W większości z najbardziej zagrożonych rejonów (poza ul. Homera i ul. Węglową) znacznie zwiększyła się liczba interwencji. Największy wzrost dotyczył Warszawskiej i Chemików, gdzie liczba interwencji zwiększyła się odpowiednio o 24 i 20%.

Tab. 19. Dynamika interwencji w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia

Rejon	Liczba interwencji				
	2010	2011	2012	2013	2014
Granitowa	196	168	152	199	201
Chemików	155	187	176	171	193
Homera	137	202	185	180	165
Węglowa	152	144	75	165	149
Warszawska	155	161	90	112	135

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Gospodarka

Przedsiębiorczość i rynek pracy

W 2014 r. w Bieruniu działalność gospodarczą prowadziło 1,4 tys. podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – o ok. 9% więcej niż pięć lat wcześniej, jednak znacząco mniej niż przed dekadą (Tab. 20). Warto zauważyć, iż liczba podmiotów gospodarczych w Bieruniu jest obecnie niższa niż w 2005 r., pomimo iż w województwie, a także sąsiednich miastach systematycznie wzrastała.

Bieruń na tle województwa śląskiego, a nawet powiatu bieruńsko-lędzińskiego, cechuje się niskim poziomem przedsiębiorczości – mierzonym liczbą podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. Niższy niż przeciętna dla regionu jest także udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – choć w tej kwestii nastąpił po 2010 r. znaczny wzrost⁴ Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest wymieniany także jako jedna ze słabych stron Miasta w Strategii rozwoju Bierunia.

Tab. 20. Podmioty gospodarcze

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów				Podmioty na 10 tys. ludności			Osoby fizyczne prowadzące działalność gosp. na 100 osób w wieku prod.	
	2005	2010	2014	% 2014/2005	2005	2010	2014	2010	2014
Bieruń	1 636	1 271	1 386	84,7	833	640	706	7,4	8,1
Powiat bieruńsko-lędziński	4 238	4 205	4 525	106,8	759	729	769	8,6	9,0
Woj. śląskie	426 266	451 635	461 933	108,4	910	974	1 007	11,4	11,6
Lędziny	1 032	1 131	1 204	116,7	640	686	719	7,0	7,2
Pszczyna (miasto)	3 632	3 908	3 919	107,9	1 417	1 498	1 506	17,1	16,9
Łaziska Górne	1 372	1 514	1 551	113,0	625	680	692	8,1	8,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmniejszanie się liczby podmiotów gospodarczych dotyczyło przede wszystkim podmiotów najmniejszych (zatrudniających mniej niż 10 osób), stanowiących – podobnie jak w regionie czy innych ośrodkach ok. 95% wszystkich podmiotów gospodarczych. Ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2005 r. aż o 16%. Liczba podmiotów zaliczanych do małych (10-49 zatrudnionych) i średnich (50-249 zatrudnionych), stanowiących łącznie ok. 5% wszystkich podmiotów w Gminie utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw można stwierdzić pewną stagnację zarówno w skali Bierunia, jak i całego powiatu bieruńsko-lędzińskiego w porównaniu z pozostałymi ośrodkami (Pszczyną czy Łaziskami), gdzie liczba takich podmiotów wzrosła o kilkanaście procent. Niemniej na tle regionu, gdzie liczba małych przedsiębiorstw spadła, sytuacja wydaje się być stosunkowo dobra (Tab. 28). Wg danych GUS w 2014 r. w Bieruniu funkcjonowały także dwa duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 osób (w tym jeden powyżej 1000 osób).

⁴ Częściowo może być on wynikiem przechodzenia pracowników etatowych na tzw. samozatrudnienie.

Tab. 21. Struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych

Wielkość podmiotów (liczba zatrudnionych)	Rok	Bieruń	pow. bier.- łędz.	woj. śląskie	Lędziny	Pszczyna (miasto)	Łaziska Górne
0 – 9	2005	1565	4042	402339	975	3407	1290
	2010	1198	3988	425614	1073	3632	1415
	2014	1312	4321	438364	1146	3658	1459
	zmiana 2005/14(%)	-16,2	6,9	9,0	17,5	7,4	13,1
10 – 49	2005	53	161	19825	44	182	69
	2010	56	181	21807	48	230	82
	2014	55	168	19291	49	217	77
	zmiana 2005/14(%)	3,8	4,3	-2,7	11,4	19,2	11,6
50 – 249	2005	17	34	3510	13	38	12
	2010	15	34	3611	10	42	15
	2014	17	34	3708	9	42	14
	zmiana 2005/14(%)	0,0	0,0	5,6	-30,8	10,5	16,7
250 i więcej	2005	1	1	592	0	5	1
	2010	2	2	603	0	4	2
	2014	2	2	570	0	2	1
	zmiana 2005/14(%)	100,0	100,0	-3,7	-	-60,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Negatywnym zjawiskiem jest zmniejszenie się o kilkaset osób w ciągu ostatnich pięciu lat liczby pracujących w Gminie w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób. Zjawisko to dotknęło także cały powiat bieruńsko-łędziński. Liczba pracujących w Bieruniu w stosunku do 2005 r. wzrosła tylko o 1%, podczas gdy w województwie śląskim – o ponad 8%, a w Pszczynie – aż o 25%. Jednocześnie warto zauważyć, że w pozostałych dwu analizowanych miastach liczba pracujących zmniejszyła się w stosunku do stanu sprzed dekady (Tab. 22). Zmniejszenie się liczby pracujących związane jest m.in. ze zwolnieniami grupowymi, jakie dotknęły kooperujące z zakładami Fiata w sąsiednich Tychach firmy z branży motoryzacyjnej w Bieruniu. Pomimo tego spadku, liczba pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest bardzo wysoka – Bieruń stanowi ważny ośrodek zatrudnienia, także dla pracowników spoza Gminy.

Tab. 22. Pracujący w podmiotach gospodarczych zatrudniających 10 i więcej osób

Jednostka terytorialna	Ogółem				Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym		
	2005	2009	2014	% 2014/2005	2005	2009	2014
Bieruń	10 306	10 840	10 413	101,0	779	811	789
Powiat bieruńsko-łędziński	18 615	19 731	19 281	103,6	514	523	502
Woj. śląskie	1 097 204	1 171 892	1 187 471	108,2	358	386	410
Lędziny	6 560	6 772	6 287	95,8	636	625	570
Pszczyna (gmina)	9 784	11 421	12 270	125,4	306	351	376
Łaziska Górne	6 802	5 895	5 952	87,5	470	402	407

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura gospodarki

Gospodarka Bierunia opiera się na funkcjonujących na jego terenie kilku dużych zakładach, do których należą m.in.⁵:

⁵ Strategia Rozwoju Miasta Bierunia do 2020 r.

- z branży wydobywczej: Kopalnia Węgla Kamiennego „Piast” – największy pracodawca w Bieruniu;
- z branży motoryzacyjnej: Auto Partner (części samochodowe), Johnson Controls (produkcja foteli samochodowych);
- z branży mleczarsko-spożywczej: Danone oraz Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Bieruń;
- w branży chemicznej: Nitroerg S.A. (tworzywa sztuczne i materiały wybuchowe) oraz, ERG Bieruń-FOLIE Sp. z o.o. (folie), Europack-Foil (opakowania foliowe);
- w branży budowlanej: P.P.H.U. Carbud S.A.;
- w branży transportowo-spedycyjnej: TSL Unitrans i Dantrans.

Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy, w Tychach, znajduje się zakład Fiat Auto Poland S.A.. Od 2013 r. w Bieruniu funkcjonuje także Podstrefa (w ramach Podstrefy Tyskiej) Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, obejmująca 38,5 ha terenów inwestycyjnych.

Strukturę branżową podmiotów gospodarczych w Gminie, na tle regionu, powiatu i sąsiednich ośrodków, przedstawiono w poniższej tabeli (Tab. 23). Na tle regionu zauważyć można przede wszystkim nieco wyższy odsetek podmiotów z sektora przetwórstwa przemysłowego, wyższy odsetek podmiotów związanych z działalnością finansową i ubezpieczeniową, a także bardzo niski udział podmiotów zajmujących się obsługą nieruchomości i niższy niż przeciętnie udział podmiotów związanych z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną.

Tab. 23. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych

Seksja PKD		Bieruń	pow. bieruń.- lędz.	woj. śląskie	Lędziny	Pszczyna (gm.)	Łaziska Górne
		Odsetek ogółu podmiotów gospodarczych [%]					
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,6	1,2	1,1	1,2	2,8	0,7
B	górnictwo i wydobywanie	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
C	przetwórstwo przemysłowe	11,4	10,6	9,4	7,2	10,3	11,7
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię (...)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami (...)	0,6	0,6	0,4	0,7	0,4	1,0
F	budownictwo	11,3	11,4	11,1	9,1	19,5	11,5
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	28,3	27,5	28,3	23,8	25,6	29,5
H	transport i gospodarka magazynowa	6,9	6,9	6,2	7,1	5,2	7,1
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,4	2,9	3,2	2,2	2,9	4,1
J	informacja i komunikacja	2,6	2,3	2,7	1,7	1,9	2,1
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,7	2,8	3,4	2,2	2,2	2,5
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1,4	4,8	5,4	14,7	3,1	2,3
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7,4	8,0	8,8	7,8	8,3	8,6
N	działalność w zakresie usług administrowania i dział. wspierająca	2,2	2,1	2,6	2,2	2,8	3,0
O	administracja publiczna (...)	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,5
P	edukacja	3,3	2,9	3,6	2,7	3,3	3,3
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5,6	4,5	5,1	4,7	4,5	3,5
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,5	2,0	1,8	2,3	1,7	1,2
S i T	pozostała działalność usługowa	9,2	8,8	6,2	10,0	5,0	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyczną cechą Bierunia jest wysokie zatrudnienie w przemyśle – 77% zatrudnionych pracuje w sekcjach PKD związanych z tą działalnością. Bardzo niski na tle regionu jest natomiast odsetek pracujących w usługach (Tab. 31). Miasto cechuje się zatem znacznym stopniem uzależnienia lokalnej gospodarki od dużych zakładów przemysłowych – w tym kopalni węgla kamiennego.

Tab. 24. Pracujący wg wybranych sekcji PKD (2013 r.) w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób.

Jednostka terytorialna	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	sekcje K, L	pozostałe usługi	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	sekcje K, L	pozostałe usługi
	liczba pracujących				odsetek pracujących			
Bieruń	8183	1284	#	1116	77,0	12,1	#	10,5

Jednostka terytorialna	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	sekcje K, L	pozostałe usługi	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	sekcje K, L	pozostałe usługi
	liczba pracujących				odsetek pracujących			
powiat bieruńsko-lędzki	14800	1977	125	2910	74,6	10,0	0,6	14,7
woj. śląskie	502648	253298	49142	371478	42,6	21,4	4,2	31,5
Lędziny	#	282	69	1084	#	4,2	1,0	16,3
Pszczyna (gmina)	5404	2209	372	3951	44,3	18,1	3,0	32,4
Łaziska Górne	4044	765	#	1008	67,7	12,8	#	16,9

brak danych - dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strategia rozwoju Bierunia wśród największych problemów gospodarczych miasta wskazuje właśnie **na znaczny stopień uzależnienia miasta od wielkich przedsiębiorstw, w tym kopalni węgla kamiennego oraz niski poziom dywersyfikacji i innowacyjności bazy ekonomicznej gospodarki lokalnej**. Towarzyszy temu niedorozwój sektora usług (w tym rynkowych), zwłaszcza nakierowanych na obsługę lokalnego rynku (wskazano np. brukarstwo, drogownictwo, ośrodki rehabilitacyjne, domy opieki, przedszkola, żłobki), a także z sektorów wiodących (w tym IT). Zwrócono także uwagę na niski stopień zakorzenienia dużych przedsiębiorstw w mieście i niebezpieczeństwo relokacji działalności, co może bardzo niekorzystnie odbić się na rynku pracy w mieście. Warto jednak zwrócić uwagę, iż Bieruń jako ośrodek położony w pobliżu dużej aglomeracji korzysta także z jej rynku pracy, co łagodzi skutki ewentualnych zwolnień w lokalnych zakładach pracy. Strategia wskazuje także na niski stopień wykorzystania uzbrojonych terenów na cele działalności gospodarczej.

Sfera środowiskowa

Jakość powietrza

Na stan jakości powietrza w Bieruniu wpływa emisja z różnego rodzaju źródeł. Wyróżnić należy:

- źródła punktowe (zakłady przemysłowe, energetyka ciepła),
- źródła liniowe (transport, przede wszystkim komunikacja samochodowa),
- źródła powierzchniowe, tzw. „emisja niska”, związane ze spalaniem paliw do celów grzewczych (kotłownie lokalne i paleniska indywidualne).

Na terenie Bierunia Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadzi monitoringu jakości powietrza. Miasto należy do strefy śląskiej oceny jakości powietrza wg Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. Na podstawie danych zawartych w opracowaniu „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2013 r.”, obszar Bierunia, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A⁶ ze względu na poziom SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni, O₃ oraz do klasy C⁷ z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłów zawieszonych (PM₁₀, PM_{2,5}), oraz benzo(a)pirenu, powiększonych o margines tolerancji.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, natomiast w okresie letnim – zwiększenie natężenia ruchu, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń.

⁶ Tj. strefy, w których poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego lub poziomu docelowego.

⁷ Tj. strefy, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy

Ponieważ w Bieruniu stwierdzono przekroczenia stężeń głównie w miesiącach zimowych, można stwierdzić, iż spowodowane są one głównie niską emisją z systemów grzewczych, za którą odpowiada zwłaszcza sektor komunalno-bytowy. Dodatkowo w okresie zimowym sytuacja meteorologiczna niekorzystnie wpływa na przewietrzanie terenu ze względu na panujące okresy bezwietrzne, duże zachmurzenie i okresy niskiego ciśnienia barycznego.

Klimat akustyczny

Wyróżnić można trzy rodzaje hałasu – w zależności od źródła jego powstawania tj. hałas przemysłowy, komunikacyjny i komunalny. Hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych. Hałas przemysłowy w gminie Bieruń stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi – w tym zwłaszcza z Kopalnią Piast.

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego. W Bieruniu hałas komunikacyjny w znacznym stopniu kształtuje klimat akustyczny Miasta. Głównym źródłem hałasu drogowego jest droga krajowa 44. Na odcinku drogi DK44 w buforze oddziaływania⁸ wśród terenów podlegających ochronie akustycznej dominuje zabudowa mieszkaniowo-usługowa stanowiąca około 20% całkowitej powierzchni objętej analizą. Ok. 4% powierzchni zajmuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna⁹.

Tory kolejowe przebiegają przez środek Bierunia Starego oraz przez północną i wschodnią część Bierunia Nowego. Ze względu na to, że ruch pociągów zarówno osobowych, jak i towarowych nie jest duży, nie powoduje zagrożeń klimatu akustycznego

Na terenie gminy Bieruń odczuwalne są wstrząsy dochodzące z terenu zakładu Nitroerg S.A., z ruchu zakładu KWK „Piast” oraz linii kolejowych i dróg zwłaszcza ul. Warszawskiej i Wawelskiej.

Przekształcenia powierzchni ziemi

Naturalna rzeźba terenu Bierunia jest mało urozmaicona, deniwelacje nie przekraczają na większości obszaru Gminy 10 m (maksymalne wynoszą 38 m), a teren obniża się generalnie w kierunku południowym i wschodnim – tj. dolin rzek: Wisły, Gostyni i Przemszy. Rzeźbę terenu charakteryzuje występowanie odizolowanych pagórów o różnej wysokości, oddzielonych rozległymi dolinami o charakterze kotlinowym. Najwyższe punkty Bierunia to Góra Chełmeczki (263 m n.p.m.) w południowo-zachodniej części Miasta i Górka Bijasowicka (257 m n.p.m.) w jego centralnej części

Naturalne ukształtowanie terenu zostało znacząco przekształcone przez działalność człowieka. Do charakterystycznych antropogenicznych elementów rzeźby należą niecki zapadliskowe, formy wyrobiskowe, nasypy i hałdy, czy powierzchnie zrównań związanych z budową infrastruktury technicznej i inną działalnością gospodarczą. Specyficzną formą terenu położoną w centrum Bierunia jest historyczna grobla dawnego Wielkiego Stawu Bieruńskiego.

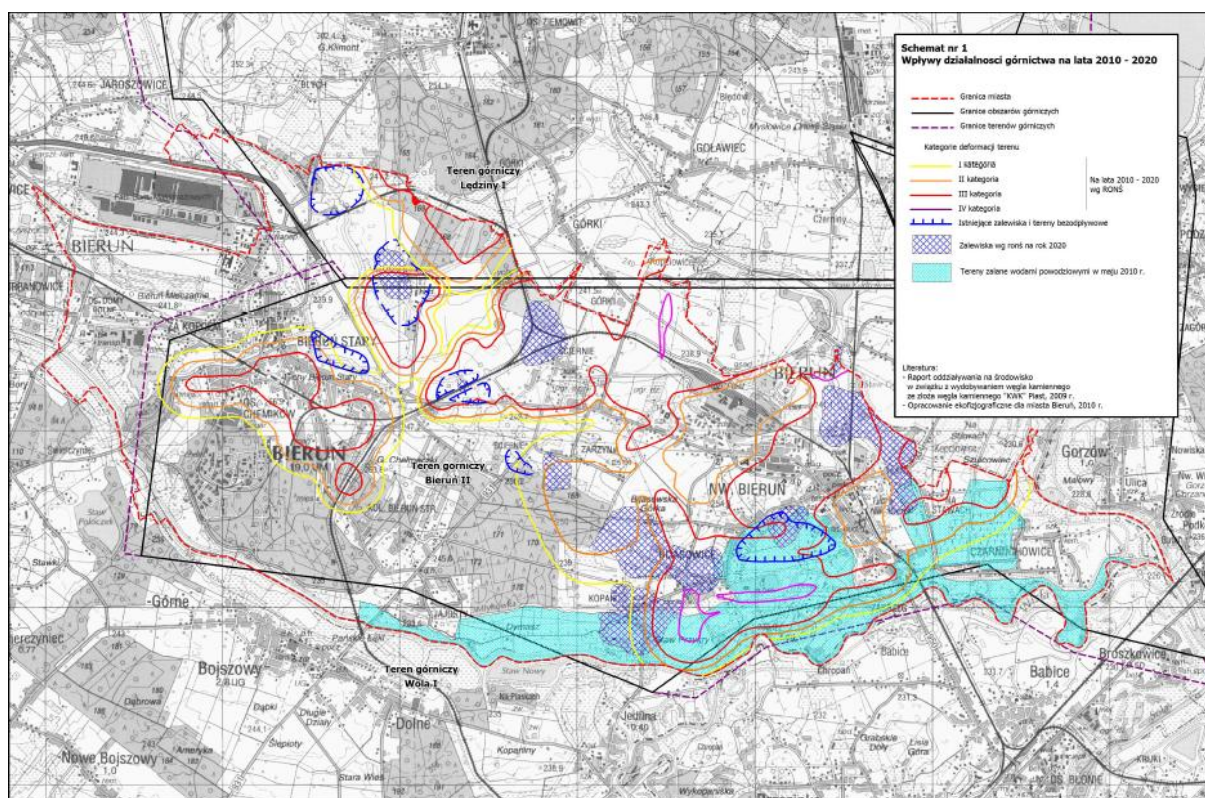
Znaczne przekształcenia rzeźby terenu spowodowała eksploatacja złóż węgla kamiennego, przede wszystkim prowadzona przez KWK „Piast” oraz częściowo przez KWK „Ziemowit”. Podziemna eksploatacja górnictwa powoduje deformacje terenu – ciągle oraz nieciągle, wstrząsy górotworu, a także zmiany warunków wodnych. Główny wpływ tej działalności to osiadanie terenu. Około 1/3 terenu gminy Bieruń znajduje się w zasięgu oddziaływania górnictwa, które określone jest wielkością kategorii deformacji terenu (im wyższa kategoria tym większe oddziaływanie). IV kategoria deformacji obejmuje tereny, które wymagają szczególnych zabezpieczeń obiektów budowlanych. Tereny te leżą w: Bijasowicach, pomiędzy ul. Bijasowicką a linią kolejową relacji Tychy – Oświęcim, w Czarnuchowicach w rejonie ul. Wawelskiej oraz koryta Potoku Goławieckiego, pomiędzy ul. Wawelską (od południa) i Barbórki (od zachodu) a korytem Potoku Goławieckiego oraz stanowią fragment terenu położony pomiędzy terenem KWK „Piast” (na południu) a granicą administracyjną gminy Bieruń (na północny). Obszary III kategorii deformacji terenu

⁸ Obszar objęty analizą akustyczną obejmuje bufor 2×800 m (oraz teren pasa drogowego o średniej szerokości ok. 30 m), położony po obu stronach drogi.

⁹ Wg „Aktualizacji programu ochrony środowiska dla miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021”

(tereny wymagające częściowych zabezpieczeń obiektów budowlanych) obejmują tereny leżące: przy dworcu kolejowym w Bieruniu Starym, w rejonie Potoku Stawowego i Potoku Ściernie, obszar położony w rejonie ul. Wapiennej oraz większą część terenu zabudowy w Bieruniu Nowym (na wschód od Kopalni „Piaś”) oraz w Bijasowicach.¹⁰ Oddziaływanie górnictwa węgla kamiennego syntetycznie przedstawiono na Ryc. 9.

Do charakterystycznych form terenu powstałych w wyniku działalności górniczej należą też stożkowe hałdy we wschodniej części Bierunia Nowego zwane „Paciorkowcami”. Zostały one usypane ze skały płonnej przez Kopalnię „Piaś” na terenie dawnych stawów, zdegradowanych działalnością górniczą. Teren ten miał być po rekultywacji zagospodarowany przez Kopalnię jako park, jednak do realizacji tej inwestycji nie doszło. Obecnie właścicielem obszaru jest Gmina, która posiada dokumentację projektową przekształcenia terenu w ogólnodostępny park.



Ryc. 9. Wpływ działalności górnictwa na lata 2010-2020

Źródło: SUiKZP Bierunia

Stan wód i zagrożenie powodziowe

Obszar Miasta leży w zlewni Wisły (stanowiącej południowo-wschodnią granicę Miasta) i jest odwadniany przez jej lewobrzeżne dopływy: Gostynkę (zwaną też Gostynią, z dopływami: Mleczną i Potokiem Tyskim), Potok Bijasowicki (z dopływem Potok Stawowy), Potok Goławiecki (z dopływem Potok Mąkołowiec) oraz Przemszę. Koryto Gostynki, stanowiącej zachodnią i północną granicę Miasta jest obwałowane i uregulowane, stanowi ona także kolektor dla wód słonych dołowych z kopalni „Piaś” i częściowo kopalni „Ziemowit”. Potok Goławiecki płynie uregulowanym korytem przez Nowy Bieruń. Znaczną część przepływu stanowią zrzucane do Potoku słone wody dołowe z KWK „Ziemowit”, a ponadto zrzucane są do niego oczyszczone ścieki z kopalni „Piaś” oraz woda odpompowywana ze zbiornika retencyjnego w Ścierniach. Rzeka Przemsza jest największym z dopływów Wisły na terenie Gminy. Stanowi fragment jej

¹⁰ Za: „Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Bieruń”, EKOID, Katowice 2010.

wschodniej granicy i płynie z północny na południe szeroką z doliną częściowo uregulowanym i obwałowanym korytem.

Większość rzek przepływających przez Bieruń prowadzi wody złej jakości, wysoce zmineralizowane. Ogólny stan wód powierzchniowych w punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu wód powierzchniowych w Bieruniu na rzekach: Wiśle, Gostyni, Mlecznej, Przemszy oraz potoków: Goławieckiego i Tyskiego oceniono jako zły. Wody powierzchniowe w dwóch punktach pomiarowych określono jako wody o słabym potencjale ekologicznym, w jednym punkcie jako wody o umiarkowanym potencjale ekologicznym i w trzech punktach jako wody o złym potencjale ekologicznym¹¹. Mniejsze ciek, takie jak Potok Stawowy, prowadzi na ogół wody dobrej jakości. Zbiorniki powierzchniowe zlokalizowane w Bieruniu posiadają wody dobrej jakości, mieszczące się w I i II klasie czystości, głównie dlatego, iż zasilane są jedynie z opadów i wód gruntowych i nie posiadają kontaktu z wodami rzek, które prowadzi znaczące ilości zmineralizowanych wód kopalnianych.

Na obszarze Miasta występują sztuczne zbiorniki wodne o różnej genezie i rozmiarach. Największym jest jezioro Łysina (ok. 14,5 ha), zlokalizowane w zachodniej części miasta w widłach rzeki Gostynki i Mlecznej i powstałe poprzez wypełnienie wodą wyrobiska popiaskowego. Zbiornik jest wykorzystywany jako rezerwa wody dla zakładów Fiat Autopoland. W dolinie Potoku Goławieckiego, w pobliżu Paciorkowców, znajduje się Staw Goldman (ok. 6,3 ha). Inne, mniejsze zbiorniki wodne to pozostałości po stawach rybnych lub zalewiska powstałe w nieckach bezodpływowych, które tworzą się wskutek osiadania terenu. W dolinie Wisły w Czarnuchowicach i Bieruniu Nowym występują starorzecza.

Jednym z problemów Gminy jest zagrożenie powodziowe, wynikające z położenia, rzeźby terenu i gęstej sieci hydrologicznej, które zostało dodatkowo spotęgowane skutkami eksploatacji górniczej. Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi to przede wszystkim obszar Bijasowic oraz Bierunia Nowego, które to położone są poniżej poziomu wód powodziowych spływających obwałowanymi rzekami: Wisłą i Gostynką. Również obszar Czarnuchowic, który położony jest w widłach Wisły i Przemszy, jest silnie narażony na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku przerwania się wałów przeciwpowodziowych. Występuje także zjawisko tzw. cofki (podwyższenia lustra wody dopływów Wisły w przypadku wysokiego stanu tej ostatniej), powodujące podtopienia i zalania wzdłuż dopływów Wisły. Ostatnia duża powódź w Gminie miała miejsce w 2010 r. Wg *Planu Ochrony Przeciwpowodziowej Gminy Bieruń* obszar zagrożony zalaniem przez powódź zamieszkuje ok. 2,7 tys. osób.

Walory przyrodnicze i tereny zielone

Ochronie obszarowej przyrody podlega bardzo niewielki obszar gminy – w południowej jej części, u ujścia rzeki Gostyni do Wisły znajduje się niewielki fragment Specjalnego Obszaru Ochrony Ptaków – Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach”. Ochroną, jako pomniki przyrody, objęto jeszcze kilka drzew. Pomimo braku formalnej ochrony, znaczna część Bierunia posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Stanowią one – zwłaszcza ze względu na bliskość konurbacji śląskiej znaczący potencjał rozwojowy miasta, jako podstawa rozwoju aktywnej turystyki i rekreacji. „Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Bieruń” do obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych zalicza: większe kompleksy leśne, pasy, kępy zadrzewień i zarośli, zachowane w dolinach cieków płaty wilgotnych świeżych łąk. Szczególną wartość posiadają ekosystemy związane z ciekami i zbiornikami wodnymi (w tym starorzeczami i pozostałościami dawnych stawów), stanowiące siedliska rzadkich gatunków oraz pełniące rolę korytarzy ekologicznych. Cytowane opracowanie proponuje objęcie najcenniejszych części Miasta ochroną o różnym stopniu intensywności – od ochrony lokalnej (w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), poprzez utworzenie użytków ekologicznych oraz większych obszarów chronionego krajobrazu. Obszary chronione (istniejące i proponowane) przedstawiono na mapie (Ryc. 10).

Tereny zieleni, zwłaszcza tereny zieleni urządzonej oraz lasy, poza wartościami ekologicznymi stanowią też ważny element budujący jakość życia w mieście, zwłaszcza jako miejsce rekreacji mieszkańców. W Bieruniu tereny lasów i zieleni urządzonej zajmują łącznie ok. 682 ha (Tab. 25), co stanowi prawie 17%

¹¹ Za: „Aktualizacja programu ochrony środowiska dla miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021”

powierzchni Gminy. Największą powierzchnię zajmują lasy - ok. 15% powierzchni Bierunia. Znacznie mniejsza jest powierzchnia zieleni urządzonej – którą stanowią przede wszystkim zieleńce i zieleń uliczna. Podstawowym deficytem w tym zakresie jest natomiast brak parku miejskiego. W tym kontekście szczególnie istotne staje się zagospodarowanie obszaru tzw. Paciorkowców. Należy zauważyć, że w trakcie prowadzonych konsultacji społecznych, był to także jeden z częściej wskazywanych w ankietach obszarów wymagających zagospodarowania.

Tab. 25. Tereny zieleni urządzonej i lasy w Bieruniu (2014 r.)

Tereny zieleni	ha
Ogółem, w tym:	681,6
Zieleń urządzona ogółem, w tym:	90,6
Parki	0
Zieleńce	40,8
Zieleń uliczna	35,2
Tereny zieleni osiedlowej	14,6
Lasy ogółem, w tym:	591,0
Lasy gminne	25,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

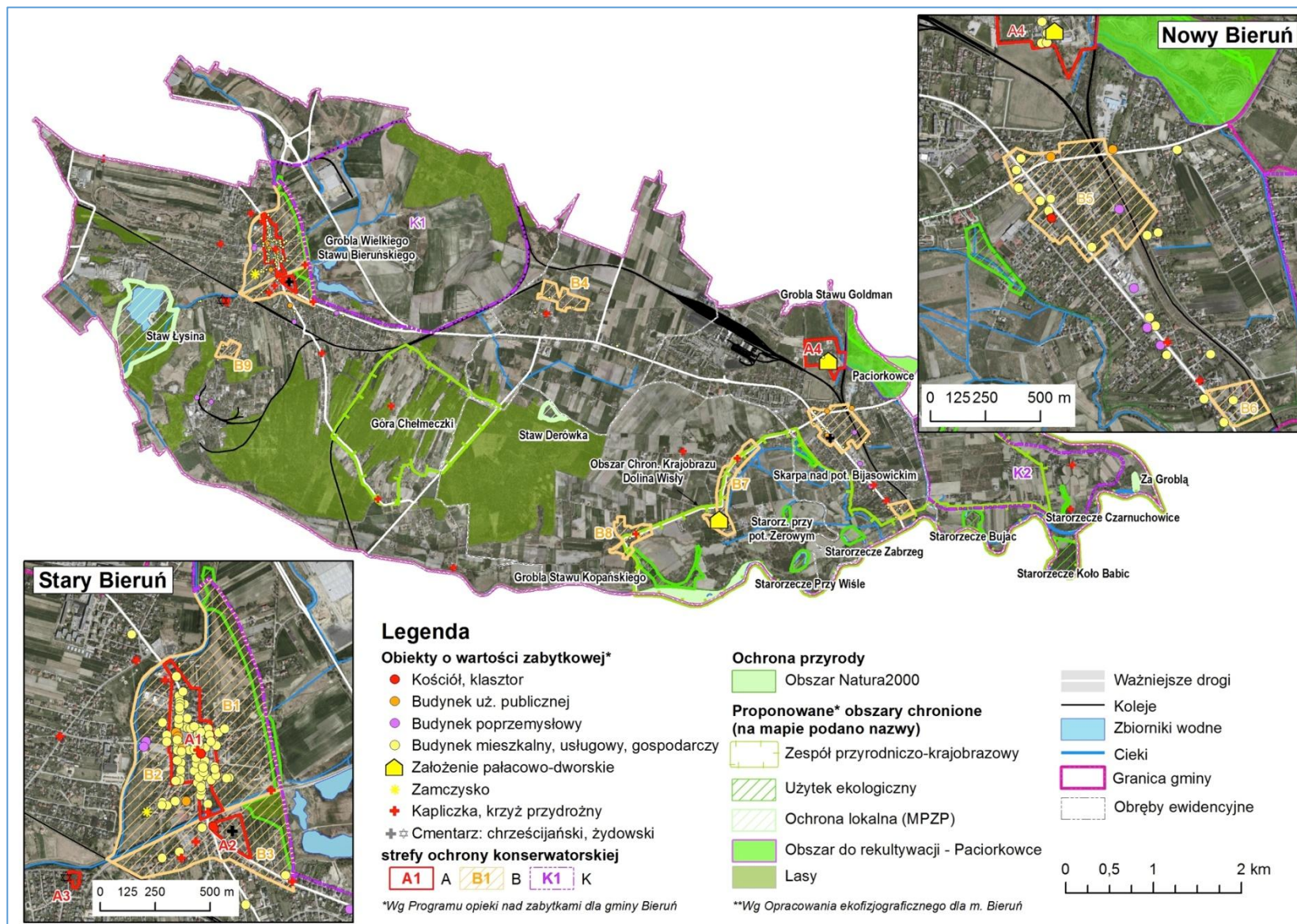
Na tle miast regionu odsetek terenów zieleni w ogólnej powierzchni Bierunia nie jest bardzo wysoki – niemniej na tle powiatu czy sąsiednich miast (z wyjątkiem Pszczyny) o podobnej wielkości jest to wartość porównywalna lub wyższa (tabela poniżej).

Tab. 26. Tereny zieleni - wskaźniki (2014 r.)

Jednostka terytorialna	Zieleń ogółem (lasy i zieleń urządzona)	Lasy	Zieleń urządzona	
	% pow. jednostki	% pow. jednostki	% pow. jednostki	m²/na mieszk.
Bieruń	16,8	14,60	2,2	46
powiat bieruńsko-lędzki	15,3	14,45	0,8	22
woj. śląskie	32,9	31,93	0,9	25
woj. śląskie - miasta	31,0	28,13	2,9	31
Lędziny	14,8	13,78	1,0	19
Pszczyna (miasto)	15,9	6,38	9,5	82
Łaziska Górne	11,7	9,93	1,7	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważną rolę jako miejsca rekreacji stanowią w Bieruniu także inne obszary, nie stanowiące oficjalnie terenów zieleni urządzonej i nie ujęte w powyższych statystykach. Do najważniejszych należy zaliczyć Zbiornik Łysina, służący rekreacji i kąpielom, posiadający znaczenie ponadlokalne. Ze względu na bliskość zwartej, historycznej zabudowy istotne są także obszary w pobliżu bieruńskiej starówki – Grobla i tereny zielone wzdłuż rzeki Mlecznej. Do celów wędkarskich wykorzystywane są, poza Łysiną, staw Goldman, a także rzeka Przemsza. Ponadto w północno-zachodniej części miasta (w pobliżu Paciorkowców) funkcjonuje klub Jeździecki „Solec”.



Ryc. 10. Walory przyrodnicze i kulturowe Bierunia. Źródło: Opracowanie własne. Ortofotomapa: geoportal.gov.pl

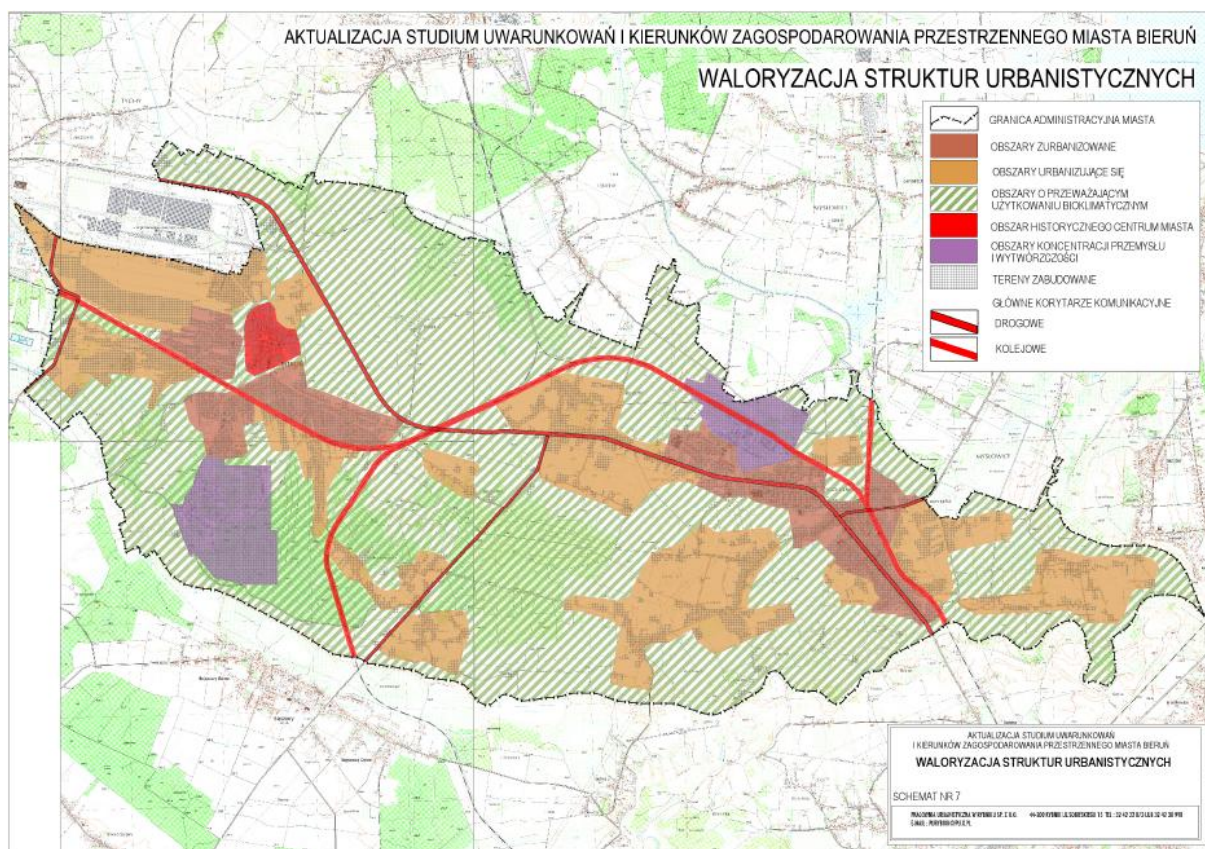
Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Struktura przestrzenna Miasta

Jednym z ważniejszych uwarunkowań rewitalizacji Bierunia jest jego struktura przestrzenna, wynikająca z uwarunkowań historycznych i współcześnie prowadzonych działań inwestycyjnych. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyróżnia następujące charakterystyczne cechy struktury przestrzennej Miasta:

- **funkcjonowanie dwóch odrębnych skupisk miejskich** – historycznego Bierunia Starego oraz Bierunia Nowego, sąsiadujących z jednostkami o charakterze wiejskim: Jajosty, Ściernie, Bijasowice i Czarnuchowice, skupiska miejskie stanowią najbardziej zurbanizowaną część gminy, na których koncentruje się działalność usługowa, handlowa i produkcyjna;
- **dominuje na obszarze miasta zabudowa jednorodzinna** (często powiązana z usługami bądź produkcją), na niewielkich obszarach występuje zabudowa wielorodzinna, na obszarze miejscowości wiejskich przeważa zabudowa jednorodzinna; uzupełnia ją ustępująca zabudowa zagrodowa;
- **tereny przemysłowe** koncentrują się głównie w obrębie Bierunia Nowego (Kopalnia Węgla Kamiennego „Piast”) oraz w zachodniej części miasta przy granicy z Tychami;
- **występowanie znacznej ilości terenów otwartych** (rolnych, łąkowych, nieużytków), które stanowią dystans przestrzenny pomiędzy zabudową poszczególnych jednostek;
- **historycznym i faktycznym centrum miasta jest rynek Bierunia Starego**; każda z pozostałych jednostek osadniczych posiada **swoje własne centrum**, najczęściej zlokalizowane wzdłuż obsługującej ją drogi, przy czym przestrzenie publiczne wokół obiektów usługowych pełniących rolę lokalnego centrum nie tworzą systemu, który można określić jako sprzyjający integracji mieszkańców;
- **bardzo zróżnicowana jest architektura** i rozplanowanie zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych, nabierającej niejednokrotnie cech zabudowy chaotycznej.

Strukturę urbanistyczną miasta oraz jej waloryzację przedstawiono na mapie (Ryc. 11).



Ryc. 11. Struktura urbanistyczna Bierunia – waloryzacja

Źródło: SUiKZP Bierunia

Użytkowanie terenu

Historycznie ukształtowana struktura przestrzenna Miasta, ma odbicie w specyficznej strukturze użytkowania terenu. Zauważyć można przede wszystkim stosunkowo niski, w porównaniu z miastami w sąsiednich powiatach, udział terenów zabudowanych i zurbanizowanych, które stanowią tylko 20% powierzchni Miasta. Znaczący jest natomiast udział gruntów leśnych – stanowiących prawie 18% Bierunia. Tereny otwarte (rolne, wody) stanowią łącznie prawie 60% powierzchni Bierunia. Warto też zauważyć iż na tle jednostek o podobnej liczbie ludności Bieruń jest miastem stosunkowo rozległym, co przekłada się na niską gęstość zaludnienia, wynoszącą 485 os./km².

Tab. 27. Struktura użytkowania terenu

Kategoria użytkowania	Bieruń		Łędziny		Łaziska Górne		Pszczyna (miasto)	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
użytki rolne, w tym:	2346	57,9	1919	60,6	910	45,3	1133	50,4
grunty orne	1399	34,6	1181	37,3	670	33,4	764	34,0
łąki i pastwiska	830	20,5	663	20,9	210	10,5	286	12,7
sady	13	0,3	15	0,5	13	0,6	9	0,4
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	712	17,6	500	15,8	219	10,9	166	7,4
grunty pod wodami razem	74	1,8	8	0,3	0	0,0	24	1,1
grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	821	20,3	637	20,1	797	39,7	878	39,0
tereny mieszkaniowe	261	6,4	236	7,5	263	13,1	369	16,4
tereny przemysłowe	225	5,6	129	4,1	301	15,0	50	2,2
tereny inne zabudowane	36	0,9	43	1,4	15	0,7	137	6,1
tereny rekreacji i wypoczynku	14	0,3	38	1,2	54	2,7	111	4,9

Kategoria użytkowania	Bieruń		Łędziny		Łaziska Górne		Pszczyna (miasto)	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
tereny transportu	258	6,4	189	6,0	161	8,0	197	8,8
nieużytki i tereny różne	96	2,4	101	3,2	81	4,0	48	2,1
Ogółem	4049	100,0	3165	100,0	2007	100,0	2249	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyka dzielnic Bierunia

Na dzisiejszy Bieruń składa się kilka historycznie odrębnych miejscowości. Najważniejszymi ośrodkami osadniczymi o miejskim charakterze są Bieruń Stary oraz Bieruń Nowy, odległe o 7 km. Pozostałe części Miasta są znacznie słabiej zurbanizowane i obejmują dawne wsie: Jajosty, Ściernie, Bijasowice i Czarnuchowice, z zabudową jednorodzinną, częściowo – zagrodową.

1. Bieruń Stary

Bieruń (od XIX wieku Bieruń Stary) zawdzięcza rozwój położeniu na szlaku handlowym łączącym Kraków z Opawą. Po raz pierwszy wzmiankowany jest jako osada w 1376 roku. W miejscu gdzie szlak schodził z pagórków w zabagniony teren rzeki Mlecznej wzniesiono punkt kontrolny i celny, w postaci wieży wartowniczej na warownym kopcu, stanowiące załazek osady i późniejszego miasta. Rozwój gospodarczy miasta przypada na XVI w., kiedy to miasto otrzymało przywileje targowe. W 1517 roku Bieruń stał się częścią Wolnego Pszczyńskiego Państwa Stanowego, jego istnienie zatwierdził król czeski Ferdynand I, przyznając tytuł Wolnego Pana magnatom węgierskim z rodziny Turzonów. Turzonowie wybudowali w mieście m. in. browar (1525 r.) oraz rozwinęli na terenie Bierunia gospodarkę rybną. W 1536 rozbudowano okoliczne stawy, tworząc Wielki Staw Bieruński. W 1743 r. Bieruń znalazł się w państwie pruskim i utracił prawa miejskie, które odzyskał w 1865 r. – już jako Bieruń Stary (Alt Berun). Przełom XIX i XX wieku to okres industrializacji – powstały m. in. zakłady materiałów wybuchowych (ob. Nitroerg).

Zabytkowa część Bierunia Starego zachowała układ miasta z okresu lokacji z Rynkiem, z narożników którego wychodzą pod kątem prostym po dwie ulice i sąsiadujący od strony wschodniej kościół parafialny. Miasteczko, aż do pożaru w 1847 roku było drewniane, poza wzniesionym w 1768 r. kościołem i paru kamieniami przy rynku. Obecną zabudowę rynku stanowi zespół jednopiętrowych kamienic o zróżnicowanych elewacjach. Zabudowa przy ulicach odchodzących od Rynku jest zwarta, pierzejowa, głównie parterowa i jednopiętrowa. Zachowała się także grobla z XVI wieku, pozostałość po osuszonym w XIX wieku Wielkim Stawie Bieruńskim. Jednym z najważniejszych obiektów jest Kopiec – grodzisko stożkowate - pozostałość po średniowiecznym gródkiem obronnym, do XIX wieku – osobne sołectwo.

W 1975 r. Bieruń Stary został włączony do Tychów, a w zachodniej części powstały tereny przemysłowe (m.in. Fabryka Samochodów Małolitrażowych, obecnie Fiat Auto Poland S.A., Mleczarnia oraz osiedle mieszkaniowe (os. Homera). Po odzyskaniu niezależności przez miasto tereny przemysłowe pozostały w granicach Tychów, a os. Homera przyłączono do Bierunia. Ponadto duże osiedle mieszkaniowe znajduje się przy ul. Chemików.

2. Bieruń Nowy

Powstanie Bierunia Nowego związane jest z budową w 1824 r. pierwszej na Górnym Śląsku szosy międzypaństwowej, która biegła z Wrocławia do Krakowa m.in. przez Bieruń. Na skrzyżowaniu tejże szosy ze starą drogą z Bytomia do Oświęcimia, w Zabrzegu (Solcu) powstała nowa kolonia, którą zaczęto nazywać Nowym Bieruniem. Zawdzięczała ona swój rozwój budowie: gmachu królewsko-pruskiego Głównego Urzędu Celnego, remizy towarowej, faktorii solnej, gospody, szkoły podstawowej oraz apteki, masarni, piekarni i powstaniu pojedynczych gospodarstw. W Nowym Bieruniu znajdował się Główny Urząd Pocztowy, a od 1850 roku delegatura Sądu Powiatowego, z prawem sądenia przestępstw kryminalnych. Oficjalnie nowa osada w 1833 roku otrzymała nazwę Nowy Bieruń. Budowa wspomnianych obiektów administracyjnych pociągnęła za sobą napływ urzędników celnych, funkcjonariuszy granicznych, urzędników pocztowych, nauczycieli, sędziów i różnego rodzaju rzemieślników oraz robotników wykwalifikowanych. Rozwój Bierunia Nowego

przyspieszyła budowa linii kolejowej z Oświęcimia do Mysłowic w 1853 r., która sprzyjała rozwojowi osadnictwa oraz przyczyniła się do napływu innych grup zawodowych, w tym kolejarzy. W latach 1972-75 na terenie Bierunia Nowego (ówcześnie dzielnicy Tychów) powstała Kopalnia Węgla Kamiennego „Bieruń” (obecnie KWK „Piast”). Z Kopalnią związane są dwa duże modernistyczne osiedla mieszkaniowe – przy ul. Węglowej i Granitowej.

Ochrona zabytków

Strefy ochrony konserwatorskiej

W SUIKZP wyznaczone zostały strefy ochrony konserwatorskiej – „A” (pełnej ochrony), „B” – ochrony pośredniej (Ryc. 10). Na obszarze miasta wyznaczono cztery strefy „A” pełnej ochrony konserwatorskiej.

- Strefa „A1”: Bieruń Stary – Stare Miasto – Obszar Strefy pokrywa się z obszarem układu urbanistycznego Starego Miasta wpisanym do rejestru zabytków;
- Strefa „A2”: Bieruń Stary – teren cmentarza rzymsko – katolickiego wraz z kościołem drewnianym p.w. św. Walentego przy ul. Krakowskiej;
- Strefa „A3”: Bieruń Stary – teren cmentarza żydowskiego przy ul. Wita;
- Strefa „A4”: teren dawnego folwarku Solec przy ul. Barbórki 12.

Strefą „B” objęto dziewięć obszarów:

- Strefa „B1”, Bieruń Stary, obejmuje tereny przylegające od wschodu do centralnej części Starego Miasta objętego strefą „A1” pełnej ochrony konserwatorskiej, w strefie zawarta część historycznej Grobli;
- Strefa „B2”, Bieruń Stary, obejmuje tereny przylegające od zachodu do strefy „A1”, zawiera obszar pomiędzy zwartą zabudową Starego Miasta, a rzeką Mleczną i Potokiem Stawowym z tzw. „zamczyskiem stożkowym” zwanym Kopiec;
- Strefa „B3”, Bieruń Stary, otacza historyczny, urbanistyczny układ Bierunia Starego. Strefa obejmuje południowy obszar Bierunia Starego m.in. południową część Grobli oraz stanowi otulinę strefy „A2”;
- Strefa „B4” - układ ruralistyczny z zabudową siedliskową wsi Ściernie, obejmuje historyczny układ ruralistyczny z zagrodową zabudową siedliskową dawnej wsi Ściernie z pozostałościami zabudowy dawnego folwarku po północnej stronie ul. Kamiennej.
- Strefa „B5” pośredniej ochrony konserwatorskiej – centralna część Bierunia Nowego z zachowaną w dużym stopniu historyczną XIX wieczną zabudową, regularnym szachownicowym układem urbanistycznym rozplanowanym w oparciu o dawny pruski trakt drogowy o znaczeniu międzynarodowym, kościołem p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z cmentarzem oraz zabudowaniami dworca kolejowego;
- Strefa „B6” - Zabrzeg, teren dawnego zespołu dworsko-folwarcznego z zachowaną zabudową gospodarczą(pałac z II poł. XIX w. wyburzono);
- Strefa „B7” – Bijasowice, obejmuje: układ ruralistyczny dawnej wsi w typie rzędówki z zachowaną w dużym stopniu historyczną zabudową siedliskową, teren dawnego zespołu dworsko-folwarcznego (ul. Jagiełły 78) z zachowaną historyczną zabudową gospodarczą, czworakami oraz dworkiem;
- Strefa „B8” – Kopań, obejmuje teren dawnej wsi o historycznym układzie ruralistycznym z częściowo zachowaną historyczną zabudową siedliskową;
- Strefa „B9” – rejon osiedla robotniczego zakładów ERG – Bieruń przy ul. Chemików.

Studium wyznacza dwie strefy „K” – ochrony krajobrazowej. Są to:

- Strefa „K1” – Bieruń Stary. Strefa obejmuje część obszaru zajętego pierwotnie (XVI-XIX w.) przez Wielki Staw Bieruński położony na wschód od Bierunia Starego i oddzielony od Miasta zachowaną do dzisiaj Groblą (tzw. Grobel), obecnie łąki i pola uprawne z zabudową gospodarczą i mieszkalną byłego PGR-u oraz zalesione;

- Strefa „K2” – Czarnuchowice, obejmuje obszar dawnej wsi, usytuowany w widłach Wisły i Przemszy, z rozproszoną, częściowo zachowaną historyczną zabudową zagrodową usytuowaną na rozległym obszarze z licznymi oczkami wodnymi, sadzawkami (pozostałości stawów hodowlanych) i ciekami wodnymi o dużych walorach krajobrazowo-kulturowych oraz przyrodniczych.

Ponadto wyznaczono siedem stref E – ochrony ekspozycji tj. „E1” (widok z ul. Oświęcimskiej), „E2” (widok z ul. Turyńskiej), E3” (widok z zachodniego brzegu rzeki Mlecznej), „E4” (widok z ul. Chemików), „E5” (punkt widokowy ze skrzyżowania ulic Krakowskiej i Turyńskiej), „E6” (punkt widokowy z ul. Chemików w rejonie wiaduktu kolejowego), „E7” (punkt widokowy z ul. Turyńskiej w rejonie skrzyżowania z ulicą Chemików).

Wyznaczono także dwie strefy ochrony archeologicznej („W”) tj. stanowisko archeologiczne tzw. gródek „na kopcu” przy ulicy Kopcowej oraz centrum Bierunia Starego (pokrywa się z granicami strefy „A1” oraz obszarem układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków). Ponadto granicami strefy obserwacji archeologicznej objęto 7 zinwentaryzowanych stanowisk archeologicznych w Bieruniu Starym (6 stanowisk) i Jajostach (1 stanowisko).

Obiekty zabytkowe

Do rejestru zabytków wpisano w Bieruniu kilkanaście obiektów (tabela poniżej), w tym m.in. układ urbanistyczny miasta Bieruń Stary. Do najważniejszych zabytków Miasta należą także kościoły: parafialny p.w. św. Bartłomieja w Bieruniu Starym oraz cmentarny, drewniany p.w. św. Walentego. Charakterystycznym zabytkiem i jednocześnie najstarszą budowlą miasta jest zamczysko stożkowe – tzw. Kopiec.

Tab. 28. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków/Data wpisu
1.	Bieruń Nowy ul. Warszawska 294	Budynek kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, wzniesiony w 1909 roku w stylu z elementami neogotyku wg projektu budowniczego Niepla z Mikołowa, przebudowany i powiększony w 1925 r. wg planów inż. Ebnera oraz w 1926 i 1948 r. Wpis do rejestru obejmuje budynek kościoła w obrysie murów zewnętrznych.	402/13, 26 II 2013
2.	Bieruń Stary ul. Krakowska 39	Kościół cmentarny pod wezwaniem św. Walentego Granice obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia i wyposażenie wnętrza.	A/423/14 woj. śląskie A 674/66, 28 V 1966 woj. katowickie
3.	Bieruń Stary	Krzyż na cmentarzu przy kościele p.w. św. Walentego, kamienny, wysokości około 5 m, barokowo-ludowy z 1807 r. Krzyż nagrobny księdza Jana Kantego Żychonia na cmentarzu kościelnym, odlew żeliwny, wykonany po 1832 r.	B 473/74, 19 IV 1974 woj. katowickie
4.	Bieruń Stary ul. Krakowska 3	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Bartłomieja. Granice obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia i wyposażenie wnętrza.	A 675/66, 28 V 1966 woj. katowickie
5.	Bieruń Stary	Figura przydrożna Najświętszej Panny Marii Niepokalanie Poczętej, usytuowana obok kościoła p.w. świętego Bartłomieja Apostoła, kamienna, wysokość około 5 m, barokowa z 1723 roku.	B 472/74, 16 IV 1974 woj. katowickie
6.	Bieruń Stary	Układ urbanistyczny miasta Bieruń Stary. Granice obejmują obszar miasta zamknięty ulicami: a) od wschodu ul. Trochy z wylotem ul. Wylotowej w kierunku wschodnim; b) od północy wschodnim odcinkiem ul. Adama do ul. Kamienicznej; ul. Kamieniczną w kierunku północnym do końca i tyłami parcel u zbiegu ul. Oświęcimskiej i Macieja;	A 731/66, 15 VI 1966 woj. katowickie

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków/Data wpisu
		c) od zachodu ul. Macieja z wylotem ul. Licealnej w kierunku zachodnim oraz tyłami parcel zachodniej strony ul. Słowackiego do ul. Spyry; d) od południa ul. Spyry i Kudery, z wylotem ul. Krakowskiej w kierunku południowym.	
7.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny usytuowany na wschód od kościoła p.w. św. Bartłomieja, przy wale ziemnym (nad rzeczką), kamienny, z około połowy XIX w.	B 474/74, 24 IV 1974 woj. katowickie
8.	Bieruń Stary	Zamczysko stożkowe zw. Kopiec, w południowo-zachodniej części miasta, na przedmieściu zwanym Starym Sołtysowem lub Sołtysowem Kopiecznym. Zamczysko pochodzące z XIII – XIV w. posiada kształt zbliżony do czworoboku. Stanowisko archeologiczne położone po prawym brzegu rzeki Mlecznej, w południowo-zachodniej części miasta.	372/53, 12 I 1953 woj. katowickie C 819/67, 21 XII 1967 woj. katowickie
9.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny usytuowany w sąsiedztwie domu przy ulicy Mikołowskiej 36, kamienny, z 1810 roku.	B 475/74, 6 III 1974 woj. katowickie
10.	Bieruń Stary	Zespół steli nagrobnych na cmentarzu żydowskim, z XIX w.	B 479/74, 16 IV 1974 woj. katowickie
11.	Bieruń Stary ul. Marcina	Krzyż przydrożny przy ulicy Marcina pomiędzy numerami 9 i 10, kamienny, barokowo – ludowy, z pierwszej ćwierci XIX wieku.	B 482/74, 24 IV 1974 woj. katowickie
12.	Bieruń Stary ul. Krakowska	Krzyż przydrożny przy ulicy Krakowskiej naprzeciw numerów 61 i 72, kamienny z 1811 roku.	B 483/74 24 IV 1974 województwo katowickie
13.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny na skrzyżowaniu ulic Łysinowej i Marcina, kamienny, barokowo – ludowy z pierwszej ćwierci XIX w.	B 484/74, 24 IV 1974 woj. katowickie
14.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny pod lasem, niedaleko szosy do Łędzin, kamienny, z pierwszej ćwierci XIX wieku.	B 485/74, 24 IV 1974 woj. katowickie

Źródło: Rejestr zabytków woj. śląskiego

Znacznie większą liczbę obiektów zabytkowych została zinwentaryzowana w ramach opracowywania Gminnego Programu Ochrony Zabytków. Łącznie zidentyfikowano w programie 232 obiektów o wartości zabytkowej, w tym 157 obiektów kubaturowych (tabela poniżej).

Tab. 29. Obiekty zabytkowe w Bieruniu

Dzielnica	Rodzaj zabytku				
	Obiekty kubaturowe	Mała architektura	Obiekty przemysłowe	Zieleń zabytkowa	Zabytki ogółem
Bieruń Stary	106	22	22	4	154
Bieruń Nowy	23	2	8	3	36
Bijasowice	12	2		1	15
Czarnuchowice		2		2	4
Jajosty		2			2
Kopań	1	1			2
Ściernie	5	2			7
Zabrzeg	10	2			12
Miasto ogółem	157	35	30	10	232

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Ochrony Zabytków

Jedną z najcenniejszych wartości kulturowych Miasta jest zachowany średniowieczny układ urbanistyczny Bierunia Starego – z kwadratowym rynkiem, z którego narożników wychodzą pod

kątem prostym po dwie ulice. Zabudowę przyrynkową stanowi zespół jednopiętrowych kamienic z wyróżniającym się budynkiem ratusza. Po wschodniej stronie rynku usytuowany jest kościół parafialny św. Bartłomieja. Rynek w latach 2004-2005 został poddany renowacji. Bieruń kojarzony jest także z kultem św. Walentego – związanym z drewnianym kościołem z XVII wieku (położonym na Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego), przechowującym relikwie świętego i przyciągającym do Miasta pielgrzymów. Do słabo wykorzystanych potencjałów dziedzictwa kulturowego Miasta należy zaliczyć przede wszystkim zamczysko – Kopiec, położone na terenie prywatnym (z ograniczonym dostępem) oraz pozostałości po Wielkim Stawie Bieruńskim (w tym Grobla). Mniej dostrzeganym elementem dziedzictwa są także obiekty industrialne – m.in. dawny młyn przy ul. Warszawskiej czy zabudowania d. fabryki ERG, a także zabudowa dworca kolejowego w Bieruniu Nowym. W XX wieku degradacji uległy zespoły dworskie i towarzysząca im zabudowa folwarczna.

W granicach administracyjnych Bierunia zidentyfikowane zostały w cytowanym Programie następujące rodzaje zabudowy zabytkowej:

1. **Zespoły rezydencjonalno-parkowe** - w formie szczątkowej: zespół dworski w Bijasowicach, przy ulicy Jagiełły (XIX w.), zespół przy ul. Sadowej i ul. Barbórki 23, z początku XX w.
2. **Zabudowa folwarczna i budynki gospodarcze** – częściowo zachowana zabudowa folwarczna w Bijasowicach i zespole przy ul. Sadowej i Barbórki, dwie stodoły z połowy XIX w. przy ul. Jerzego, dawna obora (obecnie budynek gospodarczy) z lat 20 XX w. przy ul. Warszawskiej 393 oraz z podobnego okresu spichlerz, obora, stajnia, oficyna mieszkalna i chlewnia przy ul. Barbórki 23.
3. **Obiekty przemysłowe** – m. in. zespół zabudowy NITROERG, tartak oraz dawną fabryka papy firmy Landau i Schreih, zespół dworca kolejowego w Bieruniu Nowym, kilka wiaduktów i mostów kolejowych, spichlerz przy ul. Warszawskiej/Diamentowej, stacje transformatorowe. Jednym z najciekawszych zespołów przemysłowych są groble po dawnym Wielkim Stawie Bieruńskim i zespole stawów hodowlanych.
4. **Mieszkalne budownictwo patronackie** – pozostałość kolonii ruralistycznej - trzy budynki z przełomu XIX i XX w. przy ul. Sadowej.
5. **Obiekty sakralne** – kościoły: św. Walentego, św. Bartłomieja i Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz domy parafialne i klasztor Sióstr Służebniczek przy ul. Bojszowskiej.
6. **Budynki użyteczności publicznej** – Ratusz na rynku Bierunia, obiekty przy ul. Chemików 119 i 131, Krakowskiej 20 i 36 (dawna karczma), Piastowskiej 1, Wawelskiej 22 i 35 oraz budynek piekarni przy ul. Hejnałowej 1.
7. **Kamienice** – kilkukondygnacyjna zabudowa rynku Starego Bierunia oraz ulic przyrynkowych.
8. **Budynki mieszkalne, jednorodzinne o charakterze małomiasteczkowym**, jednokondygnacyjne, z poddaszem, nakryte dachami dwuspadowymi; o skromnym detalu architektonicznym.
9. **Budynki wiejskie mieszkalno-gospodarcze** – o analogicznych formach, jak w typie powyżej, mieszkalne i gospodarcze
10. **Domy jednorodzinne o charakterze „małomiasteczkowym”**. Obiekty o bardziej urozmaiconych bryłach.
11. **Mieszkalne budynki neostylowe**. Obiekty o rzutach i bryłach prostych lub rozczłonkowanych, o dekoracji zaczerpniętej ze stylów historycznych wcześniejszych epok.

Ponadto w Bieruniu znajduje się liczna grupa zabytków małej architektury (krzyży, kapliczek przydrożnych różnych typów, figur etc.) oraz trzy zabytkowe cmentarze (rzymsko-katolickie przy ul. Krakowskiej i Budzyńskiej/Warszawskiej oraz kirkut przy ul. Wita), a także zieleń zabytkowa.

Największa liczba zabytków zlokalizowana jest w Bieruniu Starym. Rozmieszczenie zabytków zilustrowano na Ryc. 10.

Sfera techniczna

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe, zamieszkiwanego przez niespełna 20 tys. osób, Bierunia to ponad 6,2 tys. mieszkań (Tab. 30). W ciągu dekady nastąpił nieznaczny 4% przyrost liczby mieszkań. Względny przyrost zasobu mieszkaniowego był w Bieruniu zbliżony do wskaźnika woj. śląskiego, niższy jednak niż w powiecie (6%), a zwłaszcza w sąsiednich Łęczynach, gdzie wynosił 7%. Liczba mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca jest w Bieruniu wyższa niż w powiecie bieruńsko-łędzkim, niemniej pod względem zaopatrzenia w mieszkania powiat znacznie odstaje od standardów dla województwa. Poniżej przeciętnej wypada także miasto pod względem powierzchni mieszkalnej przypadającej na mieszkańca. Mieszkania w Bieruniu są jednak stosunkowo duże na tle regionu (tabela poniżej).

Tab. 30 .Zasoby mieszkaniowe

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1000 mieszk.		mieszkania		na mieszkańca	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014	2004	2014
Bieruń	5 952	6 204	301,8	316,0	76,2	82,1	23,0	25,9
powiat bieruńsko-łędzki	17 009	17 972	304,7	305,6	83,2	92,6	25,3	28,3
woj. śląskie	1 667 320	1 731 008	354,7	377,5	65,9	70,2	23,4	26,5
Łęczyny	4 791	5 140	296,5	306,9	76,8	83,2	22,8	25,5
Pszczyna (miasto)	8 554	8 629	334,0	331,5	77,1	82,1	25,7	27,2
Łaziska Górne	7 664	8 062	349,0	359,6	64,2	69,9	22,4	25,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największe osiedla mieszkaniowe w Bieruniu znajdują się:

- W Bieruniu Nowym:
 1. osiedle przy ul. Węglowej,
 2. osiedle przy ul. Granitowej,
- W Bieruniu Starym:
 1. osiedle przy ul. Chemików (ERG),
 2. osiedle Homera

W poniższej tabeli zestawiono liczbę wspólnot mieszkaniowych na poszczególnych ulicach, wraz z liczbą mieszkańców, a także określeniem administratora budynków.

Tab. 31. Wspólnoty mieszkaniowe w Bieruniu

Administrator	Ulica	Liczba budynków	Liczba mieszkańców
Zakład Usługowo Handlowy Honorata, ul. Pokoju 106, 43-143 Łęczyny	Ogółem	63	4746
	Chemików	30	982
	Granitowa	12	1833
	Krakowska	1	8
	Królowej Jadwigi	1	6
	Słowackiego	1	17
	Sucharskiego	3	40
	Warszawska	4	438
	Węglowa	11	1422
Gmina Bieruń	Ogółem	22	288
	Warszawska	2	14
	Węglowa	1	7
	Adama	1	7
	Bijasowicka	1	7

Administrator	Ulica	Liczba budynków	Liczba mieszkańców
	Bojszowska	1	4
	Borowinowa	1	5
	Chemików	2	90
	Kamienna	1	5
	Mielęckiego	1	3
	Of. Oświęcimskich	1	3
	Rynek	1	15
	Spiżowa	2	11
	Wawelska	3	64
	Wł. Jagiełły	4	53
Eurodom Sp. z o.o., ul. Sobieskiego 3, 32-602 Oświęcim	Ogółem	6	667
	Granitowa	3	435
	Węglowa	3	232
Domex Halina Zając, ul. Świętokrzyska 22/89, 41-608 Świętochłowice	Oświęcimska	1	385
F.G.K. GAZ-KOM Zakład Gazodynamiki Budynków Jakubik Krzysztof, ul. Kasprzaka 46, 41-303 Dąbrowa Górnicza	Homera	6	894
Wspólnota Mieszkaniowa Domy Polne 6, Bieruń	Domy Polne	1	19
Wspólnota Mieszkaniowa Domy Polne 8/9, Bieruń	Domy Polne	1	44
Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości przy ul. Chemików 113-115, Bieruń	Chemików	1	33
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Sadowej 1a, 1b, 1B/2Bieruń	Sadowa	1	37
Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Mikołaja 14, Bieruń	Mikołaja	1	95
Ogółem		103	7208

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

Mieszkania w Bieruniu są na tle regionu dobrze zaopatrzone w podstawowe instalacje techniczne - z wyjątkiem gazu sieciowego (Tab. 8). Prawie wszystkie mieszkania posiadają dostęp do wodociągu, nieco gorzej sytuacja wygląda w przypadku dostępu do ustępu spłukiwanego i łazienki. Bez tych instalacji było w gminie (2013 r.) odpowiednio 73 (1,2%) i 149 mieszkań (2,4%). Niecałe 6% mieszkań nie posiadało centralnego ogrzewania. Stosunkowo niski był natomiast stopień gazyfikacji zasobów mieszkaniowych – tylko ponad połowa mieszkań ma dostęp do gazu sieciowego.

Tab. 32. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.)

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkań zaopatrzonych w:				
	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
Bieruń	99,6	98,8	97,6	94,2	52,2
powiat bieruńsko-lędzki	99,5	98,7	97,1	89,1	52,1
woj. śląskie	98,7	95,3	93,7	81,2	64,7
Lędziny	99,9	99,2	97,5	82,4	64,2
Pszczyna (miasto)	99,7	99,4	98,4	88,3	90,3
Łaziska Górne	99,7	99,3	98,4	95,8	68,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1. Zgodnie z inwentaryzacją dokonaną na potrzeby Programu gospodarki niskoemisyjnej (PGN), duży udział budynków mieszkaniowych w Bieruniu znajduje się w złym stanie technicznym i cechuje się niskim stopniem termomodernizacji. Większość budynków nie ma instalacji centralnego ogrzewania i zasilanych jest piecami, często o niskiej sprawności energetycznej i wysokiej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Źródłami ogrzewania mieszkań w Bieruniu

są¹²:Systemy ciepłownicze (produkujące ciepło w oparciu o węgiel kamienny, w szczególności miał węglowy): Zakładu Ciepłowniczego „Piast” Nadwiślańskiej Spółki Energetycznej Sp. z o.o.; firmy NITROERG S.A. oraz firmy Fenice Poland Sp. z o.o. Systemy ciepłownicze zaspokajają około 46% potrzeb grzewczych gminy.

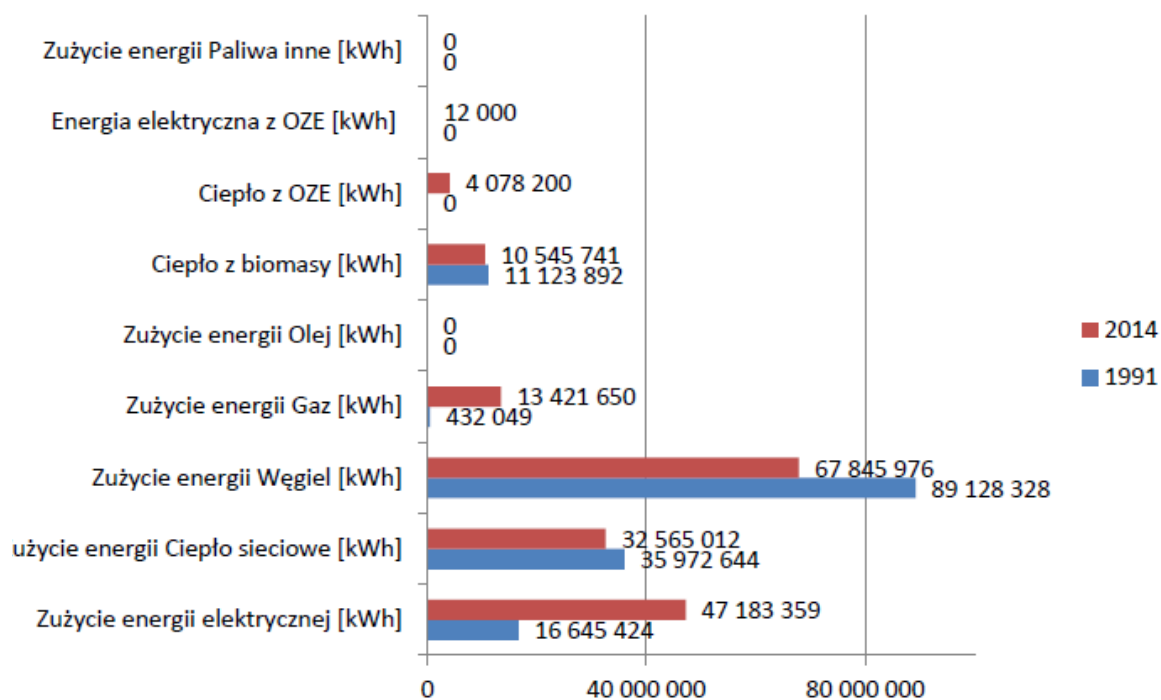
2. Kotłownie lokalne (głównie na węgiel kamienny i gaz ziemny) zasilające bezpośrednio instalacje centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji oraz technologii obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów usługowych i przemysłowych. Lokalne kotłownie zaspokajają ok. 6% potrzeb grzewczych gminy.
3. Indywidualne systemy grzewcze – kotły, piece, paleniska domowe etc., wykorzystujące głównie węgiel kamienny lub jego pochodne (muły, floty itp.). W znacznej części budynków jednorodzinnych w Gminie dokonano w ramach programu PONE¹³ wymiany kotłów i zainstalowane źródła OZE. Niestety, ze względu na wysokie ceny gazu, oleju opałowego oraz energii elektrycznej często inwestycja wymiany kotła nie wiąże się ze zmianą nośnika wykorzystywanego na potrzeby ogrzewania na bardziej ekologiczny. Indywidualne zasilanie zaspokaja około 48% potrzeb grzewczych mieszkańców gminy.

Wg PGN w latach 1991-2014 zaszły korzystne zmiany w strukturze wykorzystania energii w budynkach mieszkalnych – przejawiające się w znaczącym spadku udziału węgla w zużyciu energii w budynkach mieszkalnych. W celu ograniczenia niskiej emisji z indywidualnych systemów grzewczych Gmina Bieruń realizuje obecnie „Program ograniczenia emisji na terenie Miasta Bierunia – etap V – program pilotażowy KAWKA”, zakładający 164 inwestycje – montaż 80 kolektorów i modernizację 84 źródeł ciepła (w tym instalacja 4 pomp ciepła).¹⁴

¹² Na podstawie: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bieruń, opracowanego przez Agencję Użytkowania i Poszanowania Energii Spółka z.o.o, 2015

¹³ Program ograniczania niskiej emisji.

¹⁴ Uchwała nr IX/5/2013 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 sierpnia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu ograniczenia emisji na terenie Miasta Bierunia – etap V – program pilotażowy KAWKA”.



Ryc. 12. Porównanie struktury wykorzystania energii i paliw w 1991 i 2014 roku w budynkach mieszkalnych.

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bieruń

Zasób komunalny Gminy

Wg danych Gminy zasób komunalny (stan na 2015 r.) stanowią 324 mieszkania. Stan zasobu komunalnego nie uległ w ostatnich latach znaczącym zmianom ilościowym. Wg danych GUS w 2013 r. miasto dysponowało 325 mieszkaniami komunalnymi, w 2009 – 326. Znaczący wzrost nastąpił natomiast w przypadku lokali socjalnych – w 2009 r. Gmina posiadała tylko 13 takich lokali, w 2013 – 48, obecnie – 49. Pod względem liczby mieszkań komunalnych na 10 tys. mieszkańców Bieruń, z wskaźnikiem 166 mieszkań/10 tys. ludności znacząco odstaje od średniej dla województwa śląskiego, wynoszącym 395 mieszkań/10 tys., wyższą wartością wskaźnika charakteryzuje się też Pszczyna (217). Niższymi wartościami tego wskaźnika cechują się natomiast Łaziska Górne (121), Łędziny (68), a także cały powiat bieruńsko-łędzki (86).

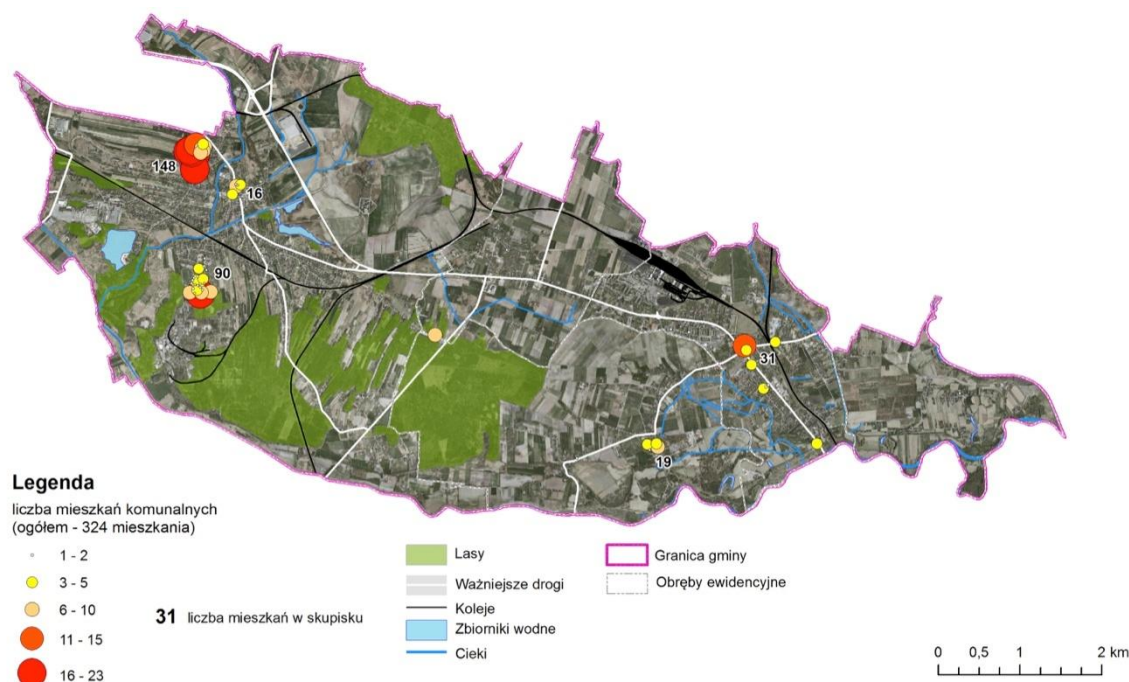
Stan zasobu mieszkaniowego w Bieruniu, ze względu na wiek i stopień zużycia technicznego zabudowy, został przez Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego oceniony jako średni. Łączne potrzeby remontowe w budynkach komunalnych w najbliższych latach oszacowano na ponad 6 mln zł (tabela poniżej).

Tab. 33. Potrzeby remontowe w budynkach komunalnych

Adres obiektu	Potrzeby remontowe	Kwota [tys. zł]
Rynek 17	kompleksowe zagospodarowanie, remont wewnętrzny, elewacja	1 000
Spżżowa/Wylotowa	modernizacja kompleksowa	1 700
Chemików 139	termomodernizacja budynku, remont dachu, wymiana okien	800
Warszawska 396	termomodernizacja budynku	300
Warszawska 292	zagospodarowanie powierzchni po przedszkolu, termomodernizacja	1 000
Wawelska 26	termomodernizacja, remont dachu i klatki schodowej	600
Wawelska 31	termomodernizacja, remont dachu i klatki schodowej	800
Ogółem	-	6 200

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego

Mieszkania komunalne są wyraźnie skoncentrowane w dwóch obszarach Bierunia – tj. os. Homera i os. Chemików, gdzie znajduje się ponad 73% zasobów komunalnego Gminy (Ryc. 6). Także w tych rejonach, a zwłaszcza na os. Homera (26 lokali) skoncentrowane są mieszkania socjalne.



Ryc. 13. Rozmieszczenie mieszkań komunalnych w Bieruniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego

Spoleczne aspekty mieszkalnictwa

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje najbiedniejszym mieszkańcom gminy w przypadkach ściśle określonych przez przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Aby otrzymać dodatek mieszkaniowy, osoby ubiegające się o jego przyznanie muszą spełniać łącznie trzy warunki:

- posiadać tytuł prawny do lokalu,
- posiadać dochód w wysokości określonej w ustawie,
- posiadać mieszkanie o powierzchni określonej w ustawie.

Liczba dodatków mieszkaniowych w Bieruniu spadła w stosunku do 2005 r., niemniej po 2010 r. wykazuje tendencję wzrostową¹⁵. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba dodatków jest ponad trzykrotnie niższa od średniej wojewódzkiej, niższa także od Pszczyny, a zwłaszcza Łazisk Górnych jednak wyższa niż w powiecie czy sąsiednich Łędzinach (tabela poniżej).

Tab. 34. Dodatki mieszkaniowe

Jednostka terytorialna	ogółem			na tys. mieszk.		
	2005	2010	2013	2005	2010	2013
Bieruń	2508	936	1015	128	47	52
powiat bieruńsko-łędzki	4487	1721	1894	80	30	32
woj. śląskie	1373325	774152	764836	293	167	166
Łędziny	1367	538	603	85	33	36

¹⁵ Na liczbę przyznawanych dodatków znaczący wpływ ma wysokość ustawowego progu dochodowego.

Jednostka terytorialna	ogółem			na tys. mieszk.		
	2005	2010	2013	2005	2010	2013
Pszczyna (miasto)	4416	1614	2077	172	62	80
Łaziska Górne	4574	3462	3259	208	156	145

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnich latach znacząco zmieniała się struktura przyznawanych dodatków ze względu na rodzaj własności lokalu. O ile w 2005 r. zdecydowanie dominowały dodatki w zasobach wspólnot mieszkaniowych to w ostatnich latach wzrosła liczba oraz odsetek dodatków przyznawanych w zasobach komunalnych (tabela poniżej).

Tab. 35. Przyznane dodatki mieszkaniowe wg własności lokalu

Przyznane świadczenia	Rok	Liczba	Odsetek
w zasobie gminnym	2005	402	16,0
	2010	360	38,5
	2013	426	42,0
w zasobie wspólnot mieszkaniowych	2005	2094	83,5
	2010	576	61,5
	2013	589	58,0
w zasobie prywatnym	2005	12	0,5
	2010	0	0,0
	2013	0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

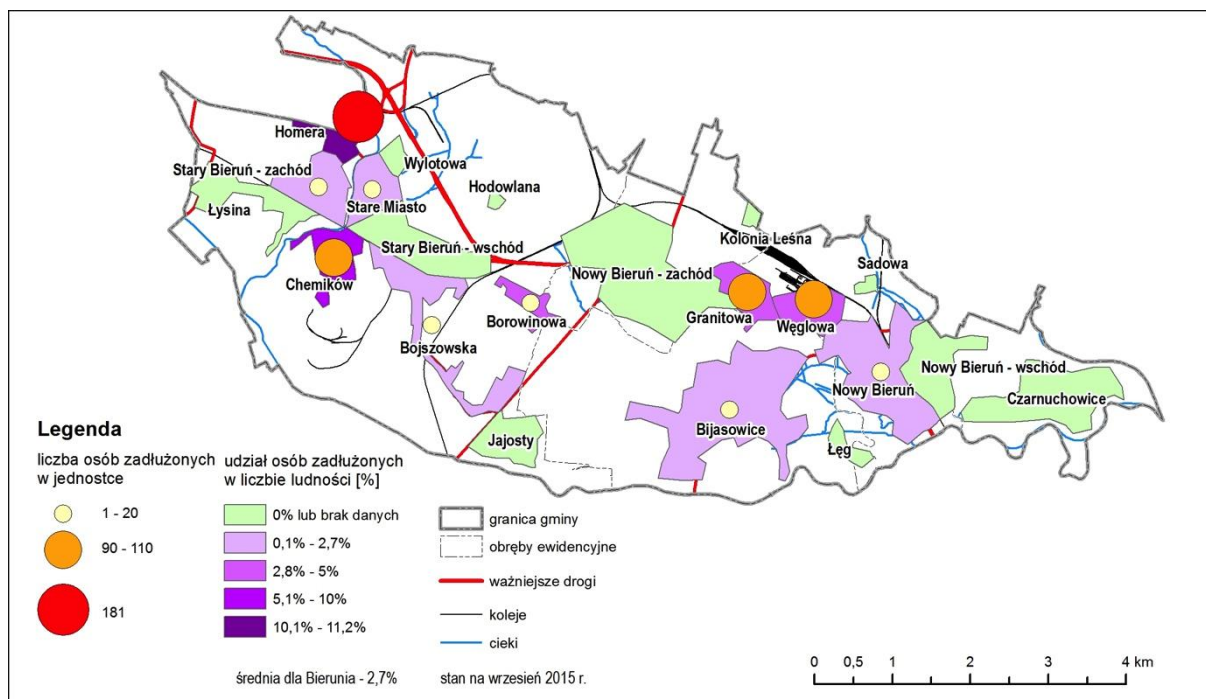
Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki na tle regionu odsetek zadłużonych mieszkań komunalnych w zasobach gminnych – zwłaszcza mieszkań zadłużonych powyżej 3 miesiące. W 2013 r. prawie połowa mieszkań komunalnych miała zaległości czynszowe powyżej 3 miesięcy. Warto jednak zauważyć, iż na tle regionu i miast w sąsiedztwie są to zaległości o stosunkowo niewielkiej kwocie (tabela poniżej).

Tab. 36. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Jednostka terytorialna	Mieszkania zadłużone				Wysokość zaległości			
	ogółem		powyżej 3 miesiące		ogółem		powyżej 3 miesiące	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bieruń	liczba zadłużonych mieszkań				ogółem [tys. zł]			
	190	195	109	157	407,0	115,0	356,0	95,0
	udział zadłużonych mieszk. w zasobie komunalnym [%]				na mieszkanie [zł]			
	61,5	59,8	35,3	48,2	2142	590	3266	605
powiat bieruńsko-lędzki	49,6	51,8	26,8	43,5	1657	1004	2652	1092
woj. śląskie	45,1	42,2	20,7	21,4	1001	1473	1773	2359
Lędziny	51,7	42,5	28,4	42,5	468	2038	727	2038
Pszczyna (miasto)	62,9	65,5	43,7	48,1	1153	3539	1279	4729
Łaziska Górne	34,0	41,7	26,9	29,9	2513	1522	2523	1679

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największa liczba zadłużonych osób zamieszkuje duże osiedla mieszkaniowe (Ryc. 7) – zarówno w Nowym Bieruniu (Granitowa, Węglowa) jak i w Starym Bieruniu (Homera i Oświęcimska, Chemików). W stosunku do liczby ludności zdecydowanie największy jest udział zadłużonych osób na os. Homera (ponad 10%), wysoki, przekraczający 5% - na os. Chemików.



Ryc. 14. Zadłużenie mieszkań - wg ulic

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego

Stosunkowo wysoka jest w Bieruniu liczba eksmisji z lokali komunalnych – w 2013 r. toczyły się, zostały orzeczone lub wykonane łącznie 23 eksmisje (Tab. 13). W przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest to wartość porównywalna do województwa, jednak wyższa niż przeciętna w powiecie i okolicznych miastach (poza Pszczyną).

Tab. 37. Postępowania eksmisyjne (mieszkania komunalne)

Jednostka terytorialna	Toczące się postępowania eksmisyjne, orzeczone przez sąd i wykonane eksmisje					
	liczba		na 10 tys. mieszkańców		na 100 mieszkań komunalnych	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bieruń	17	23	8,7	11,7	5,5	7,1
powiat bieruńsko-lędzki	27	26	4,8	4,4	4,7	5,2
woj. śląskie	3322	5212	7,1	11,3	1,6	2,9
Lędziny	10	2	6,1	1,2	8,6	1,8
Pszczyna (miasto)	25	46	9,8	17,7	4,0	8,1
Łaziska Górne	0	8	0,0	3,6	0,0	3,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza kluczowych czynników związanych z procesem rewitalizacji w Bieruniu

Czynniki wynikające z dokumentów planistycznych gminy

Z przedstawionej wyżej analizy powiązań wyłaniają się następujące problemy związane z procesami szeroko rozumianej rewitalizacji:

- występowanie na terenie gminy szkód górniczych związanych z eksploatacyjną działalnością kopalni - m.in. degradacja i deformacja terenu, wstrząsy, niska jakość życia mieszkańców (co zostało wykazane w Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020, Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP), Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014 - 2020);
- zanieczyszczenie środowiska (na co wskazuje: Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014 - 2020, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014 - 2017 z perspektywą na lata 2018-2021, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń);
- zagrożenie powodziowe (zawarte w: Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP), Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020, Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021);
- zanieczyszczenie powietrza (wskazywane w: Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń);
- zanieczyszczenie gleb (ujęte w: Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021);
- niedostateczne eksponowanie walorów przyrodniczych i historycznych miasta (ujęte w: Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020);
- brak infrastruktury o charakterze rekreacyjnym, turystycznym, sportowym (na co wskazuje: Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020);
- problemy demograficzne (wykazane w: Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP);
- niedostateczne zabezpieczenie osób starszych, brak infrastruktury dedykowanej seniorom (na co wskazuje: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- emigracja osób młodych z wyższym wykształceniem (na co wskazuje: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- niski poziom przedsiębiorczości społeczności lokalnej (zawarte w: Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020);
- bezrobocie, ubożenie społeczności (ubóstwo) (ujęte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- alkoholizm (wskazane w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- problem uzależnień (wykazany w: Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- problemy mieszkaniowe (określone w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- niewykorzystanie potencjału drzemącego w organizacjach pozarządowych i kapitału społecznego (wykazane w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- niska atrakcyjność subcentrów miejskich jako miejsc spędzania czasu wolnego (na co wskazuje Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020);

- problemy związane z bezpieczeństwem na terenie miasta i jego utrzymaniem (zawarte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- brak integracji działań wszystkich instytucji oraz niedostatecznie informowanie mieszkańców o działaniach przez nie prowadzone (zawarte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020);
- problemy w zakresie gospodarki odpadami (wykazane w: Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021);
- niski standard świadczenia usług transportu publicznego (wykazane w: Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020).

Czynniki wynikające z dokonanej analizy danych

Przedstawiona powyżej analiza danych wskazuje, że Bieruń jest miastem, którego na tle innych ośrodków, nie dotyczą znaczące problemy społeczne i gospodarcze, choć wyraźne są symptomy, że w następnych latach sytuacja może ulec pogorszeniu. Do najważniejszych wniosków zaliczyć należy:

- niekorzystny trend w zmianach ludności Miasta, wobec stosunkowo wysokiego wskaźnika przyrostu naturalnego, za sprawą ujemnego salda migracji;
- trend wskazujący na starzenie się (choć nie z takim nasileniem jak w regionie) społeczności lokalnej;
- przeciętną liczbę organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, nie dorównującą średniej wojewódzkiej;
- zwiększanie się liczby interwencji Policji w najbardziej zagrożonych rejonach Miasta;
- charakter lokalnej gospodarki, opartej na funkcjonowaniu kilku ważnych przedsiębiorstw i jednocześnie przemysłu o niepewnej koniunkturze (przemysł wydobywczy, motoryzacyjny), przy niskim poziomie przedsiębiorczości i niskim udziale osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz niewielkim udziale sektora usług w lokalnej gospodarce;
- problemy środowiskowe (zanieczyszczenie powietrza, wód, gleby) wynikające z lokalizacji miasta zarówno w korytarzach transportowych, jak i w otoczeniu terenów eksploatacji złóż;
- dużą skalę zadłużenia mieszkań komunalnych oraz stosunkowo wysoką liczbę eksmisji z lokali komunalnych;
- strukturę bezrobocia długotrwałego – z niepokojącą przewagą osób młodych oraz z dużym udziałem osób z wyższym wykształceniem;
- niewykorzystanie potencjału miasta, w postaci dziedzictwa kulturowego oraz bogactwa naturalnego i położenia geograficznego;
- struktura miasta wyrastająca z historycznych podziałów (Stary Bieruń, Nowy Bieruń, włączenie gminy w granice Tychów), która stymulować może tworzenie się enklaw obszarów marginalizowanych społecznie, gospodarczo (np. os. Homera).

Czynniki wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych

Do przedstawionych wyżej danych o charakterze głównie ilościowym warto dołączyć najważniejsze wnioski z badań przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych¹⁶. Szczegółowy raport stanowi załącznik do Programu, w tym miejscu podkreślić należy wyłaniające się z opinii Mieszkańców, następujące problemy miasta:

- brak odpowiedniego zabezpieczenia osób starszych, w tym infrastruktury im dedykowanej;
- brak poczucia bezpieczeństwa w niektórych rejonach miasta (Analiza ankiet wykazała, że za najniebezpieczniejsze miejsce w mieście uznaje się osiedle Homera. Uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego wskazywali także na tereny należące do PKP);

¹⁶ Przyjęta metoda i szczegółowe wyniki konsultacji społecznych na etapie diagnozy miasta i delimitacji obszaru rewitalizacji zawarte są w załączniku do Programu Rewitalizacji – Raport z konsultacji społecznych.

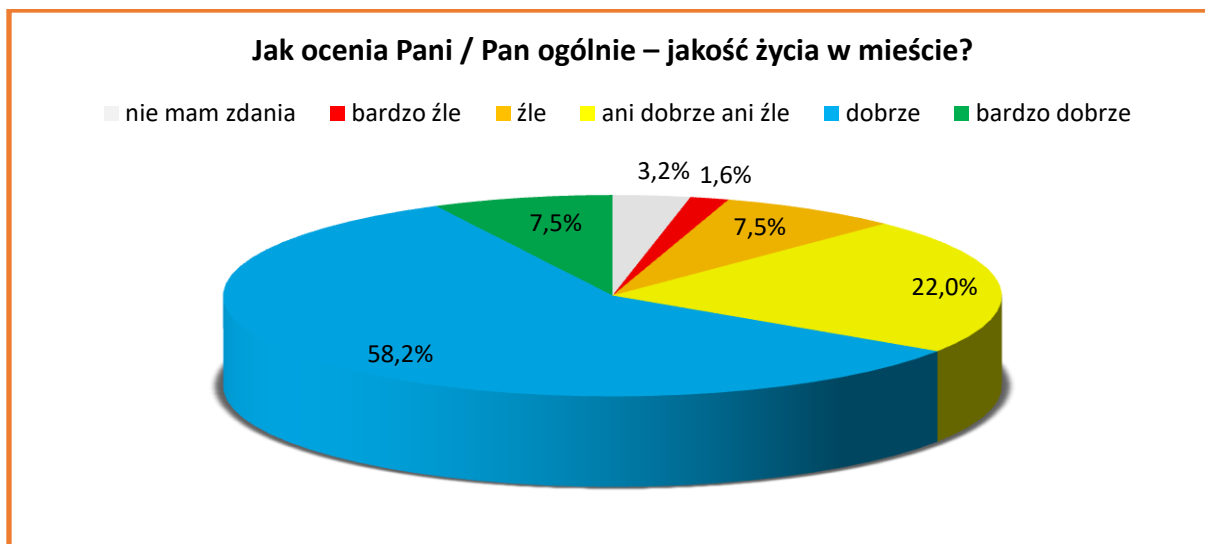
- zdegradowanie terenu i uciążliwości życia mieszkańców, wywołane działalnością kopalni;
- uznanie za najbardziej problemowe terenów: Paciorek oraz osiedla Homera i Chemików (w opinii uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego);
- zagrożenia powodziowe na terenie gminy;
- brak należytych działań na rzecz zabytków, ochrony miejsc będących dziedzictwem historycznym;
- brak miejsc do rekreacji, terenów zielonych, parkowych, nienależyte zagospodarowanie potencjalnych terenów rekreacyjnych;
- problemy tożsamościowe bierunian;
- niewyjaśniony stan prawny niektórych gruntów i nieruchomości na linii Bieruń-Tychy;
- negatywne przekonania dotyczące osiedla Homera, utrwalone w świadomości mieszkańców miasta;
- negatywne oceny ankietowanych związane z dostępnością miejsc pracy w mieście.

Uznać można, że we wszystkich kategoriach problemowych uwzględnionych w konsultacjach społecznych, pojawiają się dwa obszary Miasta: osiedle Homera i osiedle Chemików. Mieszkańcy wskazują także na problem terenów kolejowych i pokolejowych, w tym Dworzec Bieruń Nowy. Także obiekty „punktowe” wskazywane do rewitalizacji często zlokalizowane są na obszarach ww. osiedli.

W ramce poniżej przedstawiono syntetyczne wskazania dotyczące obszarów problemowych i propozycji działań.

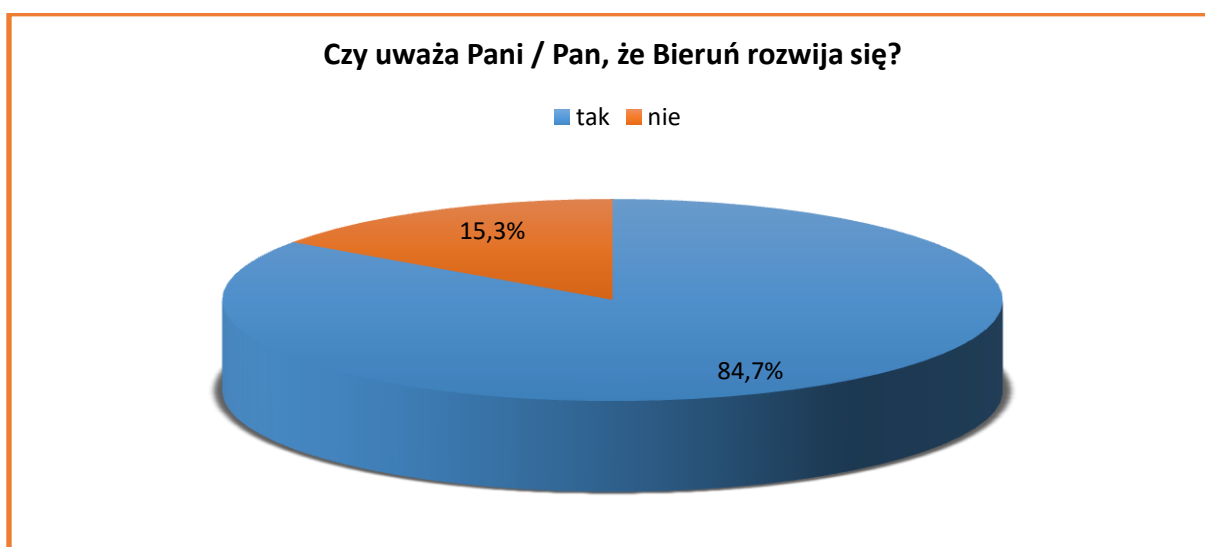
Dla obszaru niebezpiecznego najczęściej wskazywano osiedle Homera (151). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 269, ilość wskazań - 351. Jako pomysł na teren niebezpieczny uznano poprawę bezpieczeństwa (145 głosów). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 182.
Dla obszaru uważanego za zaniedbany najczęściej wskazywano osiedle Homera (69). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 269, ilość wskazań - 309. Jako pomysł na teren zaniedbany uznano działania na rzecz dbałości o czystość miasta (35). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 172.
Najczęściej jako obszar biedny wskazywano osiedle Homera (75). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 166, ilość wskazań - 166. Jako pomysł na teren biedny uznano wzmożenie działań w sferze społecznej (63). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 93.
Jako obszar zamieszkały przez osoby starsze najczęściej wskazywano osiedle Chemików (91). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 152, ilość wskazań - 125. Jako działanie pomysł/inwestycję dla terenu zamieszkałego przez osoby starsze uznano działania na rzecz seniorów takie jak budowa domu spokojnej starości czy dziennego domu pobytu (74). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 85.
Dla obszaru wymagającego zagospodarowania najczęściej wskazywano na osiedle Chemików (72). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii – 265, ilość wskazań – 335. Jako pomysł dla obszaru wymagającego zagospodarowania uznano budowę sklepów wielko powierzchniowych, marketów (46). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 193.
Jako obszar zanieczyszczony najczęściej wskazywano na osiedle Chemików (47). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii – 233, ilość wskazań – 260. Jako pomysł dla obszaru zanieczyszczonego uznano zwiększenie dbałości o czystość miasta (62). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 149.
Obiektem wymagającym interwencji , najczęściej wskazywanym przez ankietowanych, okazał się Dworzec PKP w Bieruniu Nowym (36). Ilość wskazań dla tej kategorii – 218.

Diagnoza w zakresie danych ilościowych ukazuje Bieruń jako miasto w dobrej kondycji, posiadające niezbędną infrastrukturę techniczną, społeczną i gospodarczą dla rozwoju. Potwierdziły to oceny mieszkańców dotyczące ogólnej jakości życia w mieście. Spośród wielu elementów oceny (całościowe wyniki zawiera załącznik: Raport z konsultacji społecznych), poniżej przedstawiono odpowiedzi na dwa ogólne pytania o kondycję miasta:



Ryc. 15 Ogólna ocena jakości życia w Bieruniu (ankiety)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu z konsultacji społecznych; odsetek wskazań, 100%=386



Ryc. 16 Czy Bieruń rozwija się? (ankiety)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu z konsultacji społecznych; odsetek wskazań, 100%=386

Wyniki badań prowadzonych w ramach konsultacji społecznych wskazują na następujące potencjały Bierunia:

- dobrze rozwinięta baza sportowa, edukacyjna, kulturalna;
- wysokie uprzemysłowienie terenu, duża ilość zakładów pracy, dzięki czemu powiat bieruńsko-lędzki notuje wyjątkowo niskie wskaźniki bezrobocia w skali kraju;
- dobra lokalizacja Bierunia, blisko dużych ośrodków miejskich;
- Bieruń stanowi dobre miejsce do osiedlania się dla rodzin, dlatego przybywa nowych mieszkańców;
- potencjał wizerunkowy Rynku w Bieruniu Starym oraz rekreacyjny do zagospodarowania – Zalew Łysina;
- aktywność ludzi starszych, m.in. w ramach Uniwersytetu III Wieku;
- aktywność młodzieży, m.in. działalność świetlicy na os. Homera.

Tereny i obiekty decydujące wg ankietowanych o potencjale Miasta zamieszczono wg liczby wskazań w tabeli poniżej.

Tab. 38 Tereny i obiekty stanowiące potencjał miasta – wyniki konsultacji społecznych (ankiety)

Obszar/miejsce	Ilość wskazań
Wizytówka miasta	
Rynek	207
Kościół pw. św. Walentego	53
Obiekty sportowe na terenie miasta	21
Zalew Łysina i tereny wokół niego	13
Szyb i tereny kopalni Piast	7
Miejsce z pozytywną atmosferą	
Rynek	67
Zalew Łysina i tereny wokół niego	37
Obiekty sportowe na terenie miasta	21
Skate Park	14
Bijasowice	7
Plac Zabaw	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet, ogólna liczba ankiet=386

Rozmieszczenie wskazań uczestników badania ankietowego oraz grupowego wywiadu pogłębionego przedstawiono także na mapach, stanowiących załączniki do niniejszego dokumentu.

Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji

Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim **ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk**:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawą wyznaczenie obszaru zdegradowanego powinno być poprzedzone analizą z wykorzystaniem obiektywnych i weryfikowalnych mierników i metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań.

Granice obszaru zdegradowanego zostały wyznaczone na podstawie analizy dostępnych danych o zjawiskach kryzysowych w Mieście, udostępnionych przez Urząd Miasta Bierunia i inne podmioty publiczne działające na terenie Miasta tj. danych o strukturze demograficznej, pomocy społecznej, bezrobociu (w tym długotrwałym) oraz zadłużeniu mieszkań. Ze względu na znaczny stopień agregacji danych (do ulic) wskaźniki odnoszące się do zjawisk kryzysowych zostały przedstawione na mapach w odniesieniu do, stosunkowo dużych, jednostek, wyznaczonych z uwzględnieniem waloryzacji urbanistycznej zawartej w SUiKZP (Ryc. 2), obejmujących w miarę możliwości wszystkie punkty adresowe z danej ulicy. Wyniki analiz zostały przedstawione na mapach (Ryc. 7, Ryc. 8, Ryc. 11, Ryc. 13, Ryc. 14). Uwzględniono także dane dotyczące przestępczości przekazane przez Policję – których lokalizacja została przekazana w formie opisowej (Tab. 25, Tab. 26).

Drugim źródłem danych wykorzystanych w celu delimitacji obszarów zdegradowanych, dotyczących waloryzacji problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej była ankieta skierowana do mieszkańców, w której część pytań posiadała odniesienie przestrzenne: mieszkańcy byli pytani o lokalizacje miejsc – w ich opinii: niebezpiecznych, zaniedbanych, biednych, wymagających zagospodarowania i zanieczyszczonych, a także o miejsca stanowiące wizytówkę miasta i miejsca z pozytywną atmosferą. Mapy prezentujące wyniki ankiet stanowią załącznik do opracowania. Pytano także o miejsca zamieszkiwane przez osoby starsze (Ryc. 9).

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wraz z uzasadnieniem wyboru obszarów

Zarówno analiza danych statystycznych, jak i wyników ankiety wskazuje dwa główne obszary problemowe w Bieruniu – os. Chemików i os. Homera. Charakteryzują się one zarówno dużym natężeniem zjawisk kryzysowych jak i były zdecydowanie najczęściej wskazywane przez mieszkańców. W Tab. 39 zestawiono podstawowe wskaźniki opisujące degradację społeczną tych obszarów.

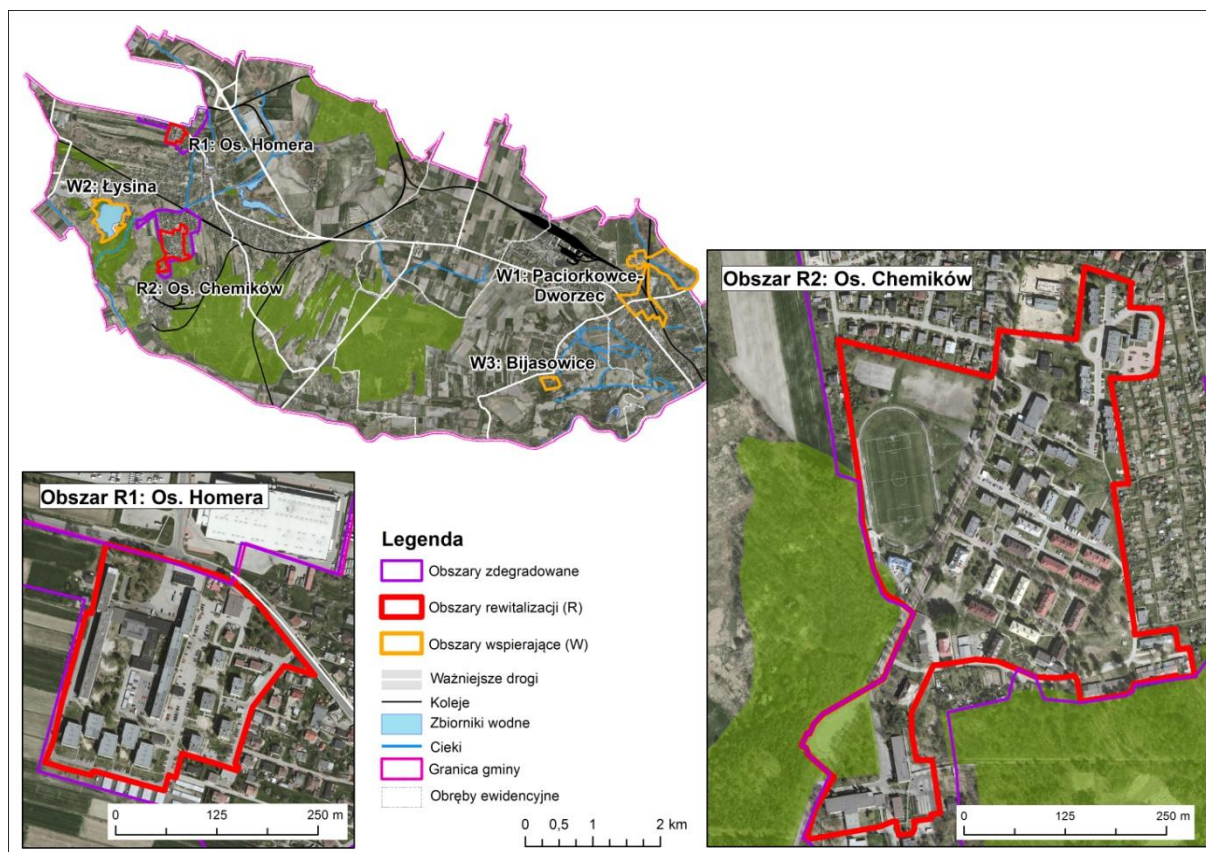
Tab. 39. Wskaźniki degradacji dla obszaru rewitalizacji – os. Chemików i Homera na tle średniej dla gminy.

Zjawisko	Wskaźnik	os. Chemików	os. Homera	Miasto
Dane statystyczne				
Starzenie się społeczeństwa	Odsetek osób w wieku powyżej 65 lat (2015) [%]	15,1	4,9	10,7
Poziom bezrobocia	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2015) [%]	2,9	2,3	2,2
	Udział osób bezrobotnych długotrwale w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2015) [%]	1,2	1,0	0,8
Ubóstwo	udział klientów MOPS w ludności [%]	4,7	5,3	2,6
Zadłużenie mieszkań	udział osób zadłużonych w liczbie ludności [%]	5,4	11,1	2,7
Dane ankietowe				
Miejsca zaniedbane	odsetek wskazań	26,8	23,2	100,0
	pozycja pod względem liczby wskazań	1	2	-
Miejsca wymagające zagospodarowania	odsetek wskazań	23,0	7,2	100,0
	pozycja pod względem liczby wskazań	1	4	-
Miejsca zanieczyszczone	odsetek wskazań	21,5	9,1	100,0
	pozycja pod względem liczby wskazań	1	4	-
Miejsca biedne	odsetek wskazań	42,8	45,2	100,0
	pozycja pod względem liczby wskazań	2	1	-
Miejsca niebezpieczne	odsetek wskazań	29,3	46,0	100,0
	pozycja pod względem liczby wskazań	2	1	-

Źródło: Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji, składający się z dwóch części: Obszaru R1 i Obszaru R2, stanowiących podobszary w rozumieniu ustawy o rewitalizacji, został wyznaczony w obrębie obszaru zdegradowanego, na podstawie analizy urbanistycznej obszaru z uwzględnieniem podziałów katastralnych. Szczegółowe granice obszarów zostały wyznaczone na podstawie zasięgu wielomieszkaniowej zabudowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Poniższa mapa przedstawia obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Miasta Bierunia, których granice zostały wyznaczone na podstawie przedstawionych powyżej analiz i określenia zasięgu występowania zjawisk kryzysowych.



Ryc. 17. Obszar rewitalizacji Miasta Bierunia

Źródło: opracowanie własne

Charakterystyka i pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 22,3 ha, co stanowi jedynie 0,55% powierzchni miasta. Znacznie większy jest jednak udział mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji w ludności Bierunia – stanowią oni 12,1%. Wynika to ze znacznie większej gęstości zaludnienia obszaru w stosunku do średniej gęstości zaludnienia w mieście (Tab. 40).

Tab. 40. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji

Wskaźnik	Powierzchnia		Ludność		Gęstość zaludnienia	
	[ha]	miasto= 100 [%]	osób	miasto= 100 [%]	[os./ha]	miasto= 100 [%]
Obszary rewitalizacji ogółem, w tym:	22,3	0,55	2 324	12,1	104	2201,3
Obszar R1: Os. Homera	6,0	0,15	1 255	6,5	209	4418,2
Obszar R2: Os. Chemików	16,3	0,40	1 069	5,6	66	1385,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bieruniu

Obszar rewitalizacji składa się z dwóch podobszarów: Os. Homera i Os. Chemików.

Obszar R1: Os. Homera

Objęmuje osiedle mieszkaniowe w północnej części Bierunia Starego, przy granicy z Tychami (przyłączone do Bierunia w 2000 r.), zamieszkiwane przez ponad 1,2 tys. osób. zabudowa osiedla składa się z kilkupiętrowych bloków mieszkalnych. Na terenie osiedla zlokalizowana jest prawie połowa mieszkań komunalnych w Gminie. Osiedle charakteryzuje się najwyższym w Bieruniu poziomem bezrobocia długotrwałego oraz zasięgu pomocy społecznej. Należy także do miejsc o najniższym poziomie bezpieczeństwa – co potwierdzają zarówno dane z Policji, jak i wyniki ankiet. Osiedle charakteryzuje się także bardzo niskim poziomem aktywności społecznej¹⁷.

Struktura miasta wyrastająca z historycznych podziałów (Stary Bieruń, Nowy Bieruń, włączenie gminy w granice Tychów), stymuluje tworzenie się enklaw obszarów marginalizowanych społecznie i gospodarczo – szczególnie widoczne jest to na os. Homera. Podczas prowadzonych konsultacji społecznych w 2015 r. wyraźnie pojawia się problem osiedla Homera – części miasta niejako izolowanej, z ciężącym odium miejsca niebezpiecznego, czy patologicznego w skali Bierunia.

Według uczestników konsultacji os. Homera to główne miejsce wymagające interwencji na obszarze miasta, szczególnie postrzegany jest brak zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, co skutkuje zachowaniami patologicznymi, w tym wybrykami chuligańskimi i znajduje odzwierciedlenie w braku poczucia bezpieczeństwa mieszkańców tak Osiedla, jak i całego miasta. Osiedle to stało się terenem zamkniętym w sensie odizolowania, jedni nazywali to „swoiste getto”, inni uważali, że lepiej będzie brzmiało określenie „enklawa”. Tę trudną specyfikę dobrze oddaje wypowiedź działacza społecznego z Os. Homera: *„Tam się kończy miasto, dalej nie ma po co jechać, bo są pola, a do samego osiedla też nie ma po co jechać... Jeżeli byłoby coś, co przyciągnęłoby mieszkańców spoza Bierunia na przykład, co powodowałoby przepływ ludności, jakąś wymianę, też by się tam zmieniło. Jest tam ogromny potencjał. To nie jest tak, że mieszkają chuligani...”*

Zaszczości historyczne pozostawiły obecnym mieszkańcom spuściznę w postaci problemów z własnością gruntów, a także związanych z tym problemów społecznych: *„Z osiedlem Homera jest taka sytuacja, że zostało ono przyłączone do miasta 15 lat temu, a wcześniej należało do Tychów. To jest takie niewygodne położenie, zresztą do dzisiaj są tam problemy z działkami, to tam część jest tyska, część bieruńska, nie wiadomo, gdzie można coś zrobić, gdzie nie można. Ale problem był taki, że Tychy traktowały osiedle po macoszemu, bo to było gdzieś tam 10 km dalej, poza Tychami, nikt się tym nie interesował, nie było w ogóle żadnych*

¹⁷ Wg Strategii rozwiązywania problemów społecznych Bierunia frekwencja wyborcza na osiedlu należy do najniższych w województwie.

inwestycji. No i teraz już jest taka dysproporcja osiedla między resztą miasta, że ona jest ciężka do zrównoważenia. Tam potrzebne są naprawdę wielkie nakłady finansowe, ale też jest problem społeczny”.

W opinii mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym,¹⁸ osiedle Homera to w skali gminy obszar zaniedbany i biedny. Działania, których oczekują, obejmują:

- remont chodników, ulic, modernizację oświetlenia, dbałość o czystość;
- walkę z ubóstwem i bezrobociem.

Natomiast określając osiedle jako obszar „niebezpieczny” oczekiwali częstszych patroli służb mundurowych oraz monitoringu.

W trakcie konsultacji zidentyfikowano także istnienie konfliktów między mieszkańcami: *Są takie dwie różnice, mianowicie ludzie, którzy by chcieli coś z siebie dać, ale hamują ich troszkę ludzie ze wspólnot, którzy uważają, że to oni są największą władzą na osiedlu. Gdy tylko się pojawi grupa młodzieży, gdzieś na klatce, która nie ma się gdzie podziać, zaraz się dzwoni po Policję, po Straż Miejską, gdzie to jest całkowicie niepotrzebne. I robią zebrania, że pogarsza się bezpieczeństwo na osiedlu, natomiast nic się tym ludziom nie daje w zamian, dajmy coś a zobaczymy czy to się polepszy, czy nie”.*

Podkreślano, że istnieje infrastruktura w postaci powojkowego obiektu, który mógłby służyć dzieciom i młodzieży i zagospodarować ich czas wolny.

Na terenie osiedla zlokalizowany jest także kompleks pohotelowy, który obecnie nie tylko stoi pusty i dekapitalizuje się ale staje się miejscem niebezpiecznym, co potwierdzili przedstawiciele Policji.

Konieczne wydają się także działania skierowane na poprawę wizerunku osiedla w oczach mieszkańców Gminy.

Dane pozyskane od zarządców nieruchomości oraz od jednostek miejskich, w trakcie opracowywania GPR w roku 2016 potwierdzają większość problemów wskazywanych przez mieszkańców. Poniżej zestawiono wyłaniające się problemy i oczekiwania. Problemy identyfikowane w Obszarze mają charakter społeczny oraz przestrzenno-funkcjonalny (w tym braki w infrastrukturze społecznej i drogowej) i techniczny (głównie w odniesieniu do budynków mieszkalnych).

Tab. 41. Problemy i oczekiwania zgłaszane w Obszarze R1: Os. Homera

Typ problemu	Problemy	Oczekiwania
Społeczne	<p>Ubóstwo, niepełnosprawność, alkoholizm, bezrobocie, przemoc w rodzinie, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,</p> <p>Zakłócanie spokoju lokatorów przy ul. Homera, szczególnie poprzez mieszkańców budynków socjalnych</p> <p>Dewastacja mienia,</p> <p>Alkoholizm,</p> <p>Bezrobocie,</p> <p>Niezaradność społeczna,</p> <p>Znaczne zaległości czynszowe</p> <p>Zbyt mało patroli policji i straży miejskiej</p>	<p>Monitoring w niebezpiecznych miejscach,</p>

¹⁸ Patrz: Załącznik do GPR.

Typ problemu	Problemy	Oczekiwania
Przestrzenno-funkcjonalne	Brak hali sportowej, Brak miejsca wypoczynku, Brak ławek, Niezadawalający i średni stan nawierzchni drogowych (stara i zniszczona), ulice: Oświęcimska, Marcina, Homera, Krótka, Sekretna, Zły stan chodników	Zbudowanie boiska sportowego przy ul. Mikołaja, Budowa stadionu, placu zabaw oraz remont hali sportowej
Techniczne	Budynki przy ul. Homera 24-34 wymagają remontu, Problem z utrzymaniem czystości wokół obiektu przy ul. Oświęcimskiej 400 Zły stan budynków – głównie klatek schodowych, Nawracający problem insektów – pluskwy	Poprawa warunków w świetlicy wsparcia dziennego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych przez Urząd Miejski

Obszar R2: Os. Chemików

Obszar to osiedle mieszkaniowe w sąsiedztwie zakładów ERG z zabudową wielorodzinną, kilkukondygnacyjną, pochodzącą z okresu międzywojennego i późniejszą. Znajduje się tu największa, po os. Homera liczba mieszkań komunalnych w Bieruniu. Obszar ten cechuje się bardzo wysokim, na tle Miasta, odsetkiem osób bezrobotnych długotrwale, a także korzystających z pomocy społecznej. Cechą wyróżniającą os. Chemików jest najwyższy, przekraczający 15% odsetek osób starszych w ogóle mieszkańców¹⁹. Na terenie osiedla znajdują się, poza budynkami mieszkalnymi, obiekty usługowe, stadion, a także nieużytkowany dawny hotel pracowniczy.

Spośród ankietowanych, którzy odpowiedzieli w tej kategorii, najczęściej wymieniano osiedle Chemików – 91 razy, jako miejsce zamieszkania przez osoby starsze.

Wyniki konsultacji społecznych wskazały teren osiedla jako kolejny po Osiedlu Homera, obszar problemowy – zaniedbany, zamieszkały przez osoby starsze (aż 95 wskazań), wymagające podjęcia zintensyfikowanych działań, ale jednocześnie z dużym potencjałem do wyjścia z sytuacji kryzysowej. I tak np. ankietowani wyrażali konieczność wzmożenia prowadzonych działań na rzecz seniorów, poprzez utworzenie infrastruktury dla nich przeznaczonej, takiej jak dom spokojnej starości czy dom dziennego pobytu. Należy także większą uwagę poświęcić na organizację działań na rzecz dzieci i młodzieży, na przykład tworząc miejsca, gdzie mogłyby spędzać wolny czas. Jako teren wymagający zagospodarowania (wskazany aż 72 razy), wymaga zdaniem biorących udział w ankiecie mieszkańców inwestycji w budowę sklepów wielko powierzchniowych, marketów oraz infrastruktury, m.in. budowy dróg, ścieżek rowerowych czy miejsc parkingowych. Identyfikując osiedle Chemików jako teren zanieczyszczony (najwięcej wskazań w kategorii – 47), mieszkańcy proponowali działania mające na celu dbałość o czystość, nowe inwestycje infrastrukturalne, poprawę bezpieczeństwa oraz dbałość o zieleń miejską, tereny zielone i nadwodne.

Dane pozyskane od zarządców nieruchomości oraz od jednostek miejskich, w trakcie opracowywania GPR w roku 2016 potwierdzają większość problemów wskazywanych przez mieszkańców. Poniżej zestawiono wyłaniające się problemy i oczekiwania. Główne problemy mają charakter społeczny, wiążą się z występowaniem zjawisk patologicznych wpływających na niską jakość życia i brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Identyfikowane są także potrzeby związane z infrastrukturą społeczną i spędzania wolnego czasu.

¹⁹ Zostało to również wskazane w ankiecie.

Tab. 42. Problemy i oczekiwania zgłaszane w Obszarze R2: Os. Chemików

Typ problemu	Problem	Oczekiwania
Społeczne	<p>Ubóstwo, niepełnosprawność, alkoholizm, bezrobocie, przemoc w rodzinie, bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po wyjściu z zakładu karnego, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego</p> <p>Libacje alkoholowe, awantury, bójki,</p> <p>Spożywanie alkoholu przy sklepie „Kapsel” lub na osiedlowych ławeczkach,</p> <p>Spożywanie alkoholu na klatkach schodowych w godzinach w nocnych przy ul. Węglowej,</p> <p>Spożywanie alkoholu przy sklepie „Kubik”, pozostawianie butelek, zakłócanie ciszy nocnej,</p> <p>Spożywanie alkoholu, bójki i awantury w okolicy garaży pod lasem oraz w okolicy dawnego hotelu,</p> <p>Bezdomni w wiacie śmietnikowej przy ul. Węglowej 117-125,</p> <p>Liczne skargi na zachowanie lokatorów zamieszkujących dawny HOSTEL ERG przy ul. Chemików 139,</p> <p>Znaczne zaległości czynszowe</p>	<p>Monitoring w niebezpiecznych miejscach,</p>
Środowiskowe	<p>Składowanie gruzu z remontów mieszkań w wiatach śmietnikowych (często przywożony z posesji prywatnych),</p> <p>Szkody górnicze KWK „Piast” – uszkodzenia budynków,</p> <p>Wyprowadzanie psów na place zabaw dla dzieci i tereny zielone – nie sprzątanie po nich,</p> <p>Dokarmianie ptaków w lecie i zimie w altanach śmietnikowych – pojawiają się szczury</p>	
Przestrzenno-funkcjonalne	<p>Nieprzestrzeganie przez kierowców ograniczeń prędkości przy ul. Warszawskiej, ignorowanie progów zwalniających,</p> <p>Nadmierna prędkość samochodów przy ul. Węglowej,</p> <p>Zły stan nawierzchni drogowych (liczne łaty, spękania, konieczność regulacji spadków dla zapewnienia prawidłowego odwodnienia) ulice: Spacerowa, Księżycowa, Fałata, Solidarności, Romera, Sowińskiego, Bursztynowa, Perłowa, Rędzinna, Plac Nobla,</p> <p>Zły stan chodników,</p> <p>Korzystanie z chodników jako drogi dojazdowej do szkoły podstawowej,</p> <p>Brak miejsc parkingowych,</p> <p>Nieuregulowany stan prawny kanalizacji deszczowej przy ul. Granitowej,</p> <p>Problem z odśnieżaniem chodników oraz sprzątaniami liści,</p> <p>Zbyt mało placów zabaw,</p> <p>Brak miejsc sportu i rekreacji,</p> <p>Brak świetlicy, domu kultury,</p> <p>Brak miejsc dla osób starszych,</p> <p>Brak klubu młodzieżowego i świetlicy,</p> <p>Brak miejsc aktywnego wypoczynku</p>	<p>Częstsze patrole Straży Miejskiej ze względu na nieprawidłowe parkowanie,</p> <p>Brak przejścia dla pieszych pomiędzy sklepem „Lewiatan” a osiedlem,</p> <p>Zwiększenie ilości ławek osiedlowych,</p> <p>Zwiększenie ilości koszy na śmieci,</p> <p>Przydział z gminy drzew i krzewów do posadzenia,</p> <p>Boisko sportowe, siłownia zewnętrzna,</p>
Techniczne	<p>Zły stan kanalizacji deszczowej – zalewanie piwnic,</p> <p>Zły stan budynku przy ul. Chemików 139</p>	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych przez Urząd Miejski

Dla uzupełnienia obrazu obszaru rewitalizacji i dotyczących go problemów, poniżej przedstawiono wyniki ankiety, wskazujące na postrzeganie obu podobszarów rewitalizacji przez mieszkańców – Obszaru R1: Homera i Obszaru R2: Chemików.

Tab. 43. Lista 10 najczęściej wskazywanych miejsc niebezpiecznych na terenie Bierunia

Obszar (ulica, dzielnica, osiedle)	Ilość wskazań
Os. Homera	151
Os. Chemików	77
Osiedle przy ul. Granitowej	19
Dworzec PKP w Bieruniu Nowym	15
ul. Warszawska i jej tereny	14
Osiedle przy ulicy Węglowej	13
Budynki socjalne na osiedlu Chemików	11
Grobla i tereny wokół	8
Rzeka Mleczna	5
Wałek (wał na rz. Mleczna)	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet, podkreślono miejsca w obszarze rewitalizacji.

Tab. 44. Miejsca z problemem ubóstwa na terenie Bierunia

Obszar (ulica, dzielnica, osiedle)	Ilość wskazań
Os. Homera	75
Os. Chemików	56
Budynki socjalne na os. Chemików	10
Bijasowice	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 45. Lista 10 najczęściej wskazywanych miejsc zaniedbanych na terenie Bierunia

Obszar (ulica, dzielnica, osiedle)	Ilość wskazań
Os. Homera	69
Os. Chemików	65
Dworzec PKP w Bieruniu Nowym	32
Grobla, tereny Grobli	20
Wałek (wał rz. Mleczna)	15
Lasy	11
Zalew Łysina i tereny wokół niego	10
Budynki socjalne na os. Chemików	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 46. Najczęstsze wskazania obszarów uważanych za zamieszkałe przez osoby starsze.

Obszar (ulica, dzielnica, osiedle)	Ilość wskazań
Os. Chemików	91
Ściernie	6
Bijasowice	5
Czarnuchowice	5
ul. Chemików	4
Rynek	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 47. Najczęstsze wskazania obszarów uważanych za wymagające zagospodarowania.

Obszar (ulica, dzielnica, osiedle)	Ilość wskazań
Os. Chemików	72
Zalew Łysina i tereny wokół niego	55
Paciorkowce	40
Grobla (tereny Grobli)	22
Os. Homera	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 48. Najczęstsze wskazania obszarów uważanych za zanieczyszczone.

Obszar (ulica, dzielnica, osiedle)	Ilość wskazań
Os. Chemików	47
Zalew Łysina i tereny wokół niego	29
ul. Warszawska i tereny do niej przyległe	28
Os. Homera	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Tab. 49. Najczęściej wskazywane obiekty problemowe wymagające interwencji.

Wskazany obiekt/budynek/przestrzeń	Ilość odpowiedzi
Dworzec PKP w Nowym Bieruniu	36
Budynek po sklepie Lewiatan (były Społem) na Chemików	31
Stary Młyn na ul. Warszawskiej (Zabrzeg)	28
Dom Kultury Gama – ul. Chemików	26
„Okraglak”	11
Budynek po dyrekcji FIATa (os. Homera)	8
Dawne Ogrodnictwo PKP – ogródki działkowe	6
Dawny Hotel „Hostel” na ul. Chemików	6
Bijasowice – zabudowania dworskie, folwarczne	5
Budynek sali gimnastycznej na os. Homera	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet

Wizja wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego oraz zakładane cele Programu

Inspiracją dla ustalenia celów GPRB na lata 2015-2020 stały się cele polityki miejskiej i rewitalizacyjnej w skali europejskiej, krajowej, regionalnej i lokalnej oraz cele rozwojowe Gminy Bieruń.

Wśród tych celów, opisanych w rozdziałach: Opis powiązań programu na lata 2014-2020 – polityka regionalna i powiatowa oraz Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy z analizą pod kątem diagnozy i celów GPRB., za szczególnie istotne z punktu widzenia działań Miasta i partnerów społeczno- gospodarczych uznano:

- W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”:
 - Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie,
 - Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni w tym Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni;
- w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020:
 - Rozwój kapitału ludzkiego bazujący na zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej SC w tym Gospodarka i miejsca pracy – Przywrócenie funkcji gospodarczych na obszarach zdegradowanych oraz Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom – Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja (w tym Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny);
- w Strategii Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020 oraz w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018:
 - Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja (w tym Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny,
 - Inwestowanie w rozwój technologiczny i rynkowy małych i średnich przedsiębiorstw w relacjach partnerskich z samorządami lokalnymi,
 - Tereny o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych przystosowane do aktywnego relaksu,
 - Zrewitalizowane rekreacyjnie tereny przemysłowe, w tym pogórnice powiatu,
 - Przyciąganie na teren powiatu nowych mieszkańców i zahamowanie odpływu ludzi młodych,
 - Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego na terenie powiatu,
 - Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych powiatu bieruńsko-lędzińskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi;
- w Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020:
 - Bieruń miastem dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych zapewniających możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego,
 - Bieruń miastem dysponującym wyrazistym centrum integrującym społeczność lokalną i pozwalającym spełniać funkcję silnego ośrodka powiatowej administracji publicznej,
 - Bieruń miastem stale podnoszącym swą atrakcyjność rezydencjalną dla aktualnych i potencjalnych mieszkańców,
 - Bieruń miastem o rozpoznawalnym w otoczeniu wizerunku wykorzystującym walory przyrodnicze i spuścizny historycznej,
 - Bieruń miastem silnie przyciągającym ludzi poszukujących rozrywki i aktywnych form wypoczynku,

- Bieruń miastem mieszkańców wrażliwych na zachowanie i odtwarzanie bio- i georóżnorodności,
- Bieruń miastem efektywnie wykorzystującym lokalny potencjał innowacyjności i kreatywności,
- Bieruń miastem o silnie ukształtowanym środowisku przedsiębiorczości,
- Bieruń miastem skutecznie wdrażającym ekonomiczne instrumenty stymulujące przechodzenie od tradycyjnych do nowoczesnych technologii energetycznych.
- w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP):
 - Podniesienie jakości przestrzeni publicznych miasta oraz kształtowanie przestrzeni publicznych w ramach nowych ośrodków i zespołów usług publicznych oraz w ramach istniejących i planowanych zespołów mieszkaniowych,
 - Ochrona wartości przyrodniczych miasta poprzez przeciwdziałanie degradującym skutkom eksploatacji górniczej węgla kamiennego oraz poprzez tworzenie obszarów sportowo rekreacyjnych z zachowaniem tych wartości;
- W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020:
 - Zintegrowana polityka społeczna,
 - Poprawa jakości życia mieszkańców,
 - Integracja społeczna.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

W związku z uwarunkowaniami wynikającymi z diagnozy oraz celami dokumentów planistycznych o skali UE, RP, regionalnej i lokalnej, przyjmuje się następujące brzmienie wizji:

Obszar Rewitalizacji po procesie rewitalizacji to – tereny miejskie spójne społecznie, przestrzennie i ekonomicznie, w których – dzięki przeprowadzonym przedsięwzięciom różnych podmiotów – wyeliminowano zjawiska wieloaspektowej marginalizacji oraz gdzie stworzono szansę na aktywizację lokalnej społeczności.

Wyzwaniem dla Gminy Bieruń w perspektywie procesu rewitalizacji jest zrównoważony rozwój miasta, które stanowić powinno zarówno dobre miejsce zamieszkania, pracy, jak wypoczynku i rekreacji. Aby to osiągnąć niezbędne są interwencje w obszarach miasta, wykazujących znamiona kryzysu, który może negatywnie wpływać na sytuację w całym Mieście oraz mieć tendencję do pogłębiania się ze względu na nawarstwienie się różnego typu problemów: społecznych, przestrzennych, gospodarczych i środowiskowych.

Diagnoza Miasta, pogłębiona przez konsultacje społeczne, pozwala uznać, że Bieruń ma jednocześnie potencjał, dzięki któremu można będzie powyższą wizję i wynikające z niej cele zrealizować. Władze Miasta mają też niezbędne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów odnowy oraz – co niezwykle cenne – z prowadzenia dialogu ze społecznością lokalną i innymi grupami interesariuszy.

Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

Poniżej przedstawiono cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Cel I: Spójność społeczna

Kierunki działań Celu I:

1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć,

2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem,
3. modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,
4. stworzenie oferty pozwalającej na godzenie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji życia rodzinnego i zawodowego, w tym – poprawa infrastruktury wychowania przedszkolnego,
5. stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych,
6. objęcie opieką uczniów najzdolniejszych i promowanie ich osiągnięć,
7. wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym – poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego,
8. organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji,
9. tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym.

Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska

Kierunki działań Celu II:

1. modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,
2. adaptacja zdegradowanych budynków na cele mieszkaniowe,
3. rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej,
4. modernizacja energetyczna i instalacja OZE w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji
5. przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych
6. odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarze rewitalizacji i obszarze wspomagającym (Paciorkowce)

Cel III: Spójność gospodarcza

Kierunki działań Celu III:

1. tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru,
2. podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia,
3. pomoc i ochrona dla przedsiębiorców tworzących klimat rewitalizowanego terenu (np. zawody rzadkie),
4. pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji,
5. promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji.

Cel IV: Partnerskie zarządzanie

Kierunki działań Celu IV:

1. stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności

2. kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych,
3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,
4. upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży.
5. wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji.

Skwantyfikowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji Bierunia (GPRB), odniesione do podobszarów rewitalizacji, przedstawiono w poniższej tabeli. Miary celów opracowano dla każdego z podobszarów rewitalizacji odrębnie, mając świadomość, że na skuteczność GPRB będą miały wpływ także przedsięwzięcia uzupełniające.

Tab. 50. Wskaźniki celów GPRB.

Cele GPRB	Kategoria celu	Wskaźnik celu	Obszar R1: os. Homera		Obszar R2: os. Chemików	
			Miara 2015	Miara 2023	Miara 2015	Miara 2023
Cel I: Spójność społeczna	społeczny	Udział osób bezrobotnych długotrwale w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2015) [%]	1,0	0,5	1,2	0,5
		Udział klientów MOPS w ludności [%]	5,3	2,0	4,7	2,0
		Udział osób zadłużonych (zadłużenie mieszkań) w liczbie ludności [%]	11,1	5,5	5,4	2,7
Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska	funkcjonalno-przestrzenny, środowiskowy	Liczba nowych przestrzeni publicznych służących rekreacji dla mieszkańców [projekty]	0	5	0	5
		Liczba osób korzystającej ze wspartej infrastruktury	0	1 255	0	1 069
		Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.]	0	5	0	2
Cel III: Spójność gospodarcza	gospodarczy	Liczba wspartych miejsc pracy [EPC ²⁰]	0	10	0	ok. 200
		Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (2015) [%]	2,3	1,0	2,9	1,0
Cel IV: Partnerskie zarządzanie	społeczny	Liczba imprez dla lokalnych społeczności [szt. rocznie]	0	6	0	6
		Liczba spotkań konsultacyjnych i informacyjnych [szt. rocznie]	0	12	0	12

Źródło: opracowanie własne

²⁰ EPC = ekwiwalent pełnego czasu pracy.

Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W zamieszczonych poniżej tabelach przedstawiono listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami (Tab. 51 – Tab. 52). Łącznie w wyniku naboru projektów zgłoszono 10 przedsięwzięć z obu podobszarów rewitalizacji i/lub oddziałujących bezpośrednio na te podobszary.

Tab. 51. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji – miejsce i termin realizacji*Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie weryfikacji kart projektów*

Nr wg UM w Bieruniu	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
1.	1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32 (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	01.2016 - 12.2020
2.	2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Świetlica środowiskowa MOPS - świetlica „NADZIEJA” ul. Homera 34 43-150 Bieruń (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	2017 - 2018
3.	3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Teren os. Homera - teren zielony przy sklepie ABC, przed blokiem przy ul. Homera 18 (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	2016
4.	4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400 (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	01.2014 - 12.2017
5.	5	Wspólnie różniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu	Osiedla Homera (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	09.2016 - 09.2018
6.	6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu	Osiedla Chemików (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	09.2016 - 09.2020

Nr wg UM w Bieruniu	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
7.	7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Gmina Bieruń wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w Bieruniu	Osiedle Homera, Osiedle Chemików, teren paciorkowców (obszar wyznaczony do rewitalizacji oraz wspierający obszary rewitalizowane)	2016 - 2020
20.	8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	Świetlica środowiskowa MOPS - świetlica „NADZIEJA” ul. Homera 34 43-150 Bieruń (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	2016 - 2017
25.	9	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia, Gmina Bieruń	ul. Chemików 139, 43-150 Bieruń	2016-2019
26.	10	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia, Gmina Bieruń	ul. Chemików 45, 43-150 Bieruń	2017-2019

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 52. Wskaźniki projektów wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do GPRB

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej Zmniejszenie zużycia energii	GJ/rok	539
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Szt. Os.	1 500
3	Park z urządzeniami do street workout	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Os.	200

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba zmodernizowanych energetycznie obiektów Powierzchnia użytkowa budynku poddanego termomodernizacji Liczba wyremontowanych obiektów w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej	GJ/rok Os./rok Os. Szt. m2 Szt.	500 200 380 1 5533 1
5	Wspólnie rażniej	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Szt.	6
6	Możemy więcej	Liczba osób w wieku szkolnym Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Os. Szt.	15 6
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązywania problemów społecznych	Wskaźniki zostaną określone na późniejszym etapie prac		
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadaptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Sztuka Sztuka Sztuka m2 Sztuka Ha Sztuka	1 1 2 280,19 m ² światlica 140,38 m ² 2 2 2
9	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadaptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Sztuka Sztuka Sztuka sztuka osoba osoba Sztuka osoba	1 1 1 1 5 30 1 65

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
10	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadaptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	sztuka	1
		Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	sztuka	1
		Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	sztuka	1
		Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	sztuka	1
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoba	16
		Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoba	24
		Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoba	16
		Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	32
		Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	26
		Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	18
		Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoba	12
		Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	sztuka	1
		Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuka	1
		Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	osoba	60
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoba	120
		Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	sztuka	1
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	32
		Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	14
	osoba	28		

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Pogórnice „Paciorkowce” przyciągnęły nawet amatorów ekstremalnej rozrywki. W zeszłym roku mistrzowie świata w jeździe na żużlu – Jarosław Hampel i Maciej Janowski urządzili na hałdach karkołomny wyścig pod górę.

Zgodnie z MPZP, uchwalonym w sierpniu br., podstawowe przeznaczenie tego terenu to usługi sportu i rekreacji, natomiast przeznaczenie towarzyszące to:

- zabudowa usługowa,
- wydzielone lokale mieszkalne w budynkach usługowych,
- budynki gospodarcze,
- obiekty małej infrastruktury,
- dojazdy, miejsca do parkowania i garaże przewidziane od obsługi tego terenu,
- sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- zieleń urządzona.

W celu opracowania koncepcji zagospodarowania terenów „Paciorkowców”, przeprowadzono warsztaty konsultacyjne, podczas których mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat zaproponowanych 3 wariantów zagospodarowania tego terenu:

- Wariant A: parkowo-rekreacyjny, w którym zaproponowano m.in. narciarstwo biegowe, rekreację konną, staw kąpielowy, a zimą naturalne lodowisko, punkt widokowo-usługowy (pawilon, kawiarnia) zbocze jednej z hałd, jako naturalna trybuna, ścieżki rowerowe.
- Wariant B: park motorowy. Trasy motorowe z przeszkodami między hałdami, a stawem. Po przeciwnej stronie naturalna zieleń jako izolator kurzu i hałasu. Po obwodzie ścieżki rowerowe. Koncepcja przewidywała również platformy widokowe.
- Wariant C: przywrócenie stanu naturalnego. Część hałd zrównać, wprowadzić zieleń urządzoną, bez większej ingerencji człowieka. Projektant zaproponował tu również mini pole golfowe.

W toku prowadzonych prac warsztatowych mieszkańcy odrzucili wariant B przeznaczenia tego terenu pod park motorowy oraz wariant C - opcja przywrócenia naturze. Obecnie kontynuowane są prace nad wariantem parkowo-rekreacyjnym. Władzom Miasta zależy, aby tereny te spełniły funkcję oczekiwaną przez społeczeństwo tzn. turystyczno-wypoczynkowo-sportowo-edukacyjną.

Plany dotyczące terenu „Paciorkowców”:

- rewitalizacja zdegradowanego terenu,
- uatrakcyjnienie oferty rekreacyjno-sportowej Miasta Bierunia poprzez budowę kompleksu rekreacyjno-sportowego,
- utworzenia miejsca imprez kulturalno-sportowych.

Dworzec kolejowy wraz z stacją pochodzi z XIX wieku i znajduje się w dzielnicy Bieruń Nowy przy ul. Ofiar Oświęcimskich. Dworzec jest obiektem ujętym w gminnej ewidencji zabytków, w strefie „B5” – pośredniej ochrony konserwatorskiej (Strefa „B5” – centralna część Bierunia Nowego z XIX w. z zabudową). Strefa ta obejmuje centralną część Bierunia Nowego z zachowaną w dużym stopniu, historyczną XIX-wieczną zabudową, skupioną przede wszystkim u zbiegu ulic Warszawskiej, Wawelskiej, Piastowskiej oraz przy ul. Ofiar Oświęcimskich, Kosynierów, Remizowej i Kossaka. Obszar ten posiada planowy, regularny, szachownicowy układ urbanistyczny, rozplanowany w oparciu o prosty przebieg obecnej ul. Warszawskiej – dawny pruski trakt drogowy o znaczeniu międzynarodowym. W obrębie strefy znajduje się Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa (1909 r., przebudowa w 1922 r.) wraz z cmentarzem oraz – właśnie – zabudowania dworca kolejowego z XIX wieku.

Granica strefy od wschodu biegnie w kierunku południowym linia torów kolejowych, dochodząc do wysokości Stacji Dworca PKP Bieruń Nowy, obejmując zabudowę kompleksu kolejowego zlokalizowaną po obu stronach torów (budynek dworca wraz z budynkiem po wschodniej stronie torów), następnie przekracza linię torów, łącząc się z ul. Ofiar Oświęcimskich – obramowaną aleją kasztanowców, kolejno podąża w kierunku północnym wzdłuż tej ulicy aż do skrzyżowania z ul.

Kosynierów – z podobnie skomponowaną zielenią towarzyszącą. Granica strefy kolejno zakręca w kierunku zachodnim, włączając w swój obszar zabudowę po południowej stronie ul. Kosynierów (nr 3 i 1) oraz posesję z willą i ogrodem zlokalizowaną przy ul. Warszawskiej 313. Kolejno granica biegnie w kierunku północnym, osi ul. Warszawskiej, dochodząc do posesji nr 294, obejmuje kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z przylegającym do niego cmentarzem, następnie budynek starej szkoły oraz budynek restauracyjny, zlokalizowane na sąsiednich działkach przy ul. Warszawskiej 292 i 288. Dalej biegnie osi ul. Warszawskiej do skrzyżowania z ul. Wawelską, włączając w swój zakres zabudowę wraz z posesjami (ul. Wawelska 27, 22, 26, 29, ul. Warszawska 277) u zbiegu tych ulic. Kolejno zakręca w kierunku zachodnim, biegnąc po granicy działek budynków położonych po północnej stronie ul. Wawelskiej 29, 31, 33, obejmując budynki frontowe wraz z zabudową mieszkalną na tyłach posesji ul. Wawelska 35, 45; kolejno przecina ul. Barbórki, włączając w swój obszar zabudowę mieszkalną z budynkami gospodarczymi przy ul. Wawelskiej 47 i 51, następnie przecina linię torów kolejowych, obejmując budynek tartaku pod nr 53 wraz z sąsiednim budynkiem nr 55 w granicach ogrodzenia. Dalej granica strefy wraca osi ul. Wawelskiej do torów kolejowych.

Budynek dworca wraz z budynkami gospodarczymi w chwili obecnej stanowią własność Skarbu Państwa, oddaną w użytkowanie wieczyste firmie PKP S.A. Gmina jest w trakcie przejmowania na własność niniejszych nieruchomości. Teren, na którym znajdują się obiekty jest objęty aktualnym Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego i określony jako Tz – tereny zamknięte, KK-tereny urządzeń i tras komunikacyjnych kolei.

Przedmiotem działań o charakterze rewitalizacyjnym, które realizują kierunki interwencji, mające na celu eliminację lub ograniczenie zjawisk negatywnych w Mieście, mogą być następujące budynki:

- budynek dworca kolejowego – trzykondygnacyjny, podpiwniczony, murowany z cegły, stropy drewniane, dach czterospadowy, konstrukcja drewniana, kryty blachą, okna i drzwi drewniane, elewacje – tynk cementowy. W budynku znajdują się dwa lokale mieszkalne, zasiedlone. Instalacje: elektryczna, wodno-kanalizacyjna, telekomunikacyjna. Rok budowy – 1912, powierzchnia – 1022 m², kubatura – 4392 m³;
- budynek gospodarczy - jednokondygnacyjny, murowany z cegły, dach jednospadowy, konstrukcja drewniana, kryty papą. Rok budowy – 1912, pow. użytkowa: 50 m², kubatura - 228 m³;
- budynek gospodarczy - jednokondygnacyjny, murowany z cegły, dach jednospadowy, betonowy, kryty papą, drzwi stalowe. Rok budowy – 1966, pow. użytkowa: 16 m², kubatura - 41 m³.

Obszar Wspierający 2: Łysina

„Łysina” - to jedno z najbardziej charakterystycznych miejsc Bierunia znajdujące się w południowo-zachodniej części miasta. Od północy sąsiaduje z terenami zabudowy mieszkaniowej Bierunia Starego i terenami przemysłowymi, na pozostałym obszarze graniczy z terenami leśnymi i łąkami położonymi w dolinie Gostyni i Mlecznej. Łysina to zarazem główny i największy zbiornik wodny w Gminie, będący sztucznym akwenem po eksploatacji piasku na potrzeby budowy miasta Tychy. Zbiornik powstał w latach 70 XX. wieku, pełni funkcje rekreacyjne. Jego powierzchnia wynosi ok. 14,5 ha. Zbiornik zasilany jest wodami opadowymi i gruntowymi. Jest wykorzystywany jako rezerwa wody dla Fiat Auto Poland S.A. w Tychach, stanowiąc część systemu zaopatrzenia tego przedsiębiorstwa w wodę. Zbiornik położony jest również w strefie zasilania ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie zakładów Danon Sp. z o.o., znajdujących się w pobliskim sąsiedztwie. Nie wyklucza się, iż obniżanie zwierciadła wody w zbiorniku to wynik eksploatacji ujęcia. Woda ze zbiornika często wykorzystywana jest do gaszenia pożarów pobliskiego torfowiska i lasów.

Zbiornik o nieregularnej linii brzegowej, z piaszczystymi plażami i czystą wodą oraz dość wysoką skarpą brzegową, otoczony jest lasem. Wody zbiornika są czyste, o czym świadczą coroczne opinie Inspektora Sanitarnego o przydatności wody do kąpiel. Kąpielisko funkcjonuje głównie w okresie letnim. Rekreacyjno-wypoczynkowy zalew Łysina, pomimo, że jest pochodzenia antropogenicznego, aktualnie stanowi bardzo cenny element przyrodniczo-krajobrazowy Miasta. Jest on zbiornikiem stosunkowo młodym, w którym procesy biologiczne jeszcze w pełni się nie ustabilizowały.

Akwen ten wymaga generalnego uporządkowania i zagospodarowania w kierunku turystyczno-wypoczynkowym. Korzystają z niego osoby, głównie z województwa śląskiego i małopolskiego. Z uwagi na brak rozwiniętej infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej liczba korzystających spada. Wiele osób wybiera inne pobliskie miejsca rekreacji nadwodnej (tj. Paprocany w Tychach, zbiornik wodny w Łące, Goczałkowice Zdrój, Trzebinia), które są dużo lepiej zagospodarowane, posiadają przystanie, moła, wypożyczalnie łódek, kajaków, rozbudowane zaplecze sanitarne i gastronomiczne itp. Tego rodzaju infrastruktury brakuje w Bieruniu na Łysinie.

Konieczne jest – przy tym – przeprowadzenie badania dna zbiornika i jego oczyszczenie. Po okresie wydobywania piasku na dnie znajdują się żelbetowe płyty betonowe, elementy maszyn oraz inne niebezpieczne elementy.

Znaczenie problemu zagospodarowania tego terenu dla mieszkańców potwierdza m.in. ich petycja o stworzenie i wdrożenie całościowej koncepcji zagospodarowania jeziora „Łysina” ze szczególnym uwzględnieniem plaży oraz możliwości rozbudowy jej o infrastrukturę sportową, wypoczynkową, rekreacyjną i imprezową.

Przez Stowarzyszenie „Nasz Bieruń” został również ogłoszony konkurs na nowe oblicze Łysiny, do którego zgłoszono 4 projekty:

(<https://pl-pl.facebook.com/miastobierun/posts/739639602737670>).

Na opisywanym terenie planuje się:

- zagospodarowanie przestrzeni i nadanie nowej funkcji sportowo-rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby stworzenia możliwości uprawiania sportów wodnych i zimowych, zarówno w formule ogólnodostępnej jak i w ramach klubów sportowych, ośrodków szkoleniowych,
- budowa zaplecza sportowego i rekreacyjnego,
- zagospodarowanie przyrodnicze terenu,
- wydzielenie terenów do biwakowania,
- uporządkowanie dna zbiornika.

Powyższe działania wpłyną na wzrost atrakcyjności miasta, wzrost zadowolenia mieszkańców, zwiększenie liczby turystów korzystających z kąpieliska oraz uprawiających sporty wodne, stworzenie terenów do biwakowania.

Obszar Wspierający 3: Bijasowice

Zespół dworsko-folwarczny – teren położony w Bijasowicach przy ul. Jagiełły z zachowaną historyczną zabudową gospodarczą, czworakami oraz dworkiem. Są to historyczne zabudowania dworskie, które w okresie PRL-u służyły za chlewnie dla trzody. Zabudowania te posiadają wysoki walor historyczny i dlatego objęte są ochroną konserwatora zabytków.

Zabudowania dworsko-parkowe w Bijasowicach zajmują południowe zbocze niewielkiego wniesienia, tworzącego brzeg doliny Wisły. Dworek i zabudowania folwarczne pochodzą z II połowy XIX w. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, w strefie „B7” – pośredniej ochrony konserwatorskiej (Strefa „B7” – Bijasowice). Strefa ta obejmuje układ ruralistyczny dawnej wsi w typie rzędówki z zachowaną w dużym stopniu historyczną zabudową siedliskową, rozlokowaną wzdłuż ul. Jagiełły (z alejowymi obsadzeniami) – Majowej (przebieg historycznego traktu Bieruń-Zabrzeg). Strefa obejmuje właśnie teren dawnego zespołu dworsko-folwarcznego, położonego przy ul. Jagiełły nr 78 z zachowaną historyczną zabudową gospodarczą, czworakami oraz dworkiem.

Granica strefy od północy obejmuje zabudowę gospodarstwa pod nr 14 i kolejno biegnie w kierunku południowym po granicy posesji gospodarstw położonych po północnej stronie ul. Jagiełły. Dochodząc do skrzyżowania z ul. Majową, obejmuje zabudowę u jej wylotu po obu stronach. Następnie przebiega granicą posesji zabudowań po zachodniej stronie ul. Jagiełły aż do nr 72, przecinając ul. Bijasowicką, obejmuje posesję nr 1 przy tejże ulicy. Następnie biegnie osià ul. Bijasowickiej i skręcając na południowy zachód podąża drogą łączącą ul. Bijasowicką z ul. Jagiełły, obejmując zespół folwarczno-dworskiej zabudowy. Następnie granica strefy podąża

w kierunku północnym, obejmując przebieg ul. Jagiełły oraz zabudowę posesji nr 45, 43, 35, 31 i 27 (po wschodniej stronie tejże ulicy), dochodząc do zabudowy posesji nr 14.

W zespole dworsko-folwarcznym w Bijasowicach znajduje się budynek gospodarczy (magazyn, stajnia), usytuowany kilkadziesiąt metrów na południe od ul. Bijasowickiej (główna ulica Bijasowice) przy ul. Władysława Jagiełły, w południowo-wschodniej części zespołu, naprzeciw budynku dawnego dworu. Na działce znajduje się też budynek świniaarni z przylegającym do niego od strony północnej jednopiętrowym budynkiem mieszkalnym – komunalnym.

Na opisywanym terenie planowane jest utworzenie świetlicy środowiskowej, miejsca integracji i spotkań mieszkańców, głównie z dzielnicy Bijasowice i Kopań. Świetlica będzie wykorzystywana również jako siedziba stowarzyszeń, Koła Gospodyń Wiejskich oraz podczas ewentualnych klęsk, które nawiedziłyby gminę np. powódź służyłaby jako miejsce schronienia dla potrzebujących mieszkańców oraz służb ratowniczych, gdzie można by wysuszyć ubrania, odpocząć, ogrzać się, zjeść lub napić się czegoś ciepłego. Takiego miejsca zabrakło podczas ostatniej powodzi. O konieczności i potrzebie stworzenia takiego miejsca świadczą m.in. pisma, prośby kierowane do Władz Miasta, przez grupy mieszkańców Bijasowic i Kopań oraz ich wnioski o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej pod nazwą „Modernizacja i adaptacja budynku z przeznaczeniem na świetlicę dzielnicową”.

Gmina posiada „Ocenę stanu technicznego elementów konstrukcyjno-budowlanych budynku po byłej świniaarni przy ul. Jagiełły 86 w Bieruniu pod kątem zaadaptowania na cele świetlicy środowiskowej wraz z inwentaryzacją budowlaną”. Zgodnie z dokumentacją nie ma żadnych przeszkód do ewentualnej rozbudowy obiektu oraz zmiany sposobu użytkowania obiektu na poniższe cele:

1. adaptacja obiektu na świetlicę środowiskową;
2. adaptacja obiektu na muzeum lub każdy inny obiekt zgodny z przepisami miejscowymi i krajowymi, pod warunkiem uzyskania zgody konserwatora zabytków

oraz wykonania koniecznych prac budowlanych zabezpieczających i wzmacniających – ich koszt wyniósłby około 1,7 mln zł. Warunkiem opłacalności remontu jest wykorzystanie i zaadaptowanie na powierzchnię użytkową powierzchnię poddasza budynku świniaarni.

Obszar Wspierający 4: Jutrzenka

Obszar W4: Jutrzenka – znajduje się w centrum Bierunia Starego, tuż przy Rynku i obejmuje kwartał zdegradowanej zabudowy, która wykorzystane będzie do realizacji centrum obywatelskiego, stanowiące zwornikowy punkt dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Bieruniu. Jest to zgodne także z wynikami ankiet, w których centrum Starego Bierunia wskazywane było jako miejsce-wizytówkę miasta. Z uwagi na specyfikę tego obszaru, warto zamieścić jego bardziej szczegółowy opis.

KINOTEATR „JUTRZENKA” ORAZ „MALDOR” – to sąsiadujące budynki mieszczące się w obrębie Starówki: KT „Jutrzenka” przy ul. Spiżowej, natomiast „Maldor” przy ul. Wylotowej 1. Kinoteatr „Jutrzenka” jako reprezentacyjny budynek pełni rolę siedziby Bieruńskiego Ośrodka Kultury. Jest również miejscem spotkań okolicznościowych, kameralnych koncertów, wydarzeń, a także projekcji filmowych. Tutaj również mieszkańcy miasta spotykają się na stałych zajęciach teatralnych, tanecznych i rekreacyjnych. Przy placówce działa Teatr „Fabryka Marzeń” oraz Teatr „Epidemia”. W siedzibie „Jutrzenki” swoje próby mają także Zespoły „Bierunianki” i „Ściernianeczki” oraz Chór „Polonia”. Naprzeciwko obiektu znajduje się siedziba Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział w Bieruniu. Gmina planuje podniesienie standardów placówek poprzez rozbudowę i remont obu obiektów wraz z ich połączeniem, a następnie utworzenie Centrum Usług Społecznościowych. Centrum to stanie się miejscem integracji, spotkań, zdobywania wiedzy oraz aktywizacji społecznej, zaspokajając tym samym potrzeby lokalnej społeczności, często dotkniętej dysfunkcjami i patologiami społecznymi, głównie pochodzącej z obszarów rewitalizowanych - oś. Homera i oś. Chemików. Wymagać to będzie spójnego i wielowymiarowego podejścia do zwiększania dostępu do podstawowych usług społecznych, w tym socjalnych, edukacyjnych, opiekuńczych i doradczych, warunkujących prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa. Wymagane będą działania przyjmujące formę przedsięwzięć odpowiadających kompleksowo na potrzeby grup wykluczonych w zakresie ich aktywizacji, które będą miały charakter długofalowego organizowania społeczności lokalnej. Zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Osi

Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020: „Centrum usług społecznościowych – to budynek, w którym realizowane są usługi społeczne, usługi świadczone w lokalnej społeczności zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, i które są finansowane m.in. ze źródeł EFS”. Zwiększy się również oferta kulturalna, przyczyni się do urozmaicenia zajęć stałych, umożliwi wprowadzenie nowych form spędzania wolnego czasu, da możliwość utworzenia teatru dla dorosłych, dzieci i młodzieży, dodatkowych sal prób, muzeum miejskiego, miejsc wystawienniczych czy też klubów muzycznych.

Pozostałe – uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zlokalizowane na obszarach wspierających

W poniższych tabelach ujęto rewitalizacyjne w układzie tabelarycznym.

Tab. 53. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarach wspierających rewitalizacji – miejsce i termin realizacji

Nr wg UM w Bieruniu	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
22.	11	Rewitalizacja terenu Paciorkowców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	Teren paciorkowców, rejon dworca PKP oraz teren po byłej OSM (obszar wspierający obszary rewitalizowane)	2017 - 2020
23.	12	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń	Teren wokół zbiornika „Łysina” (obszar wspierający obszary rewitalizowane)	2017 - 2020
24.	13	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń	Teren przy ul. Jagiełły w Bijasowicach	2017 - 2020
21.	14	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	ul. Spiżowa 4 oraz ul. Wylotowa 1 w Bieruniu	2016 - 2018

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 54. Wskaźniki projektów na obszarach wspierających rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do GPRB

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
11	Rewitalizacja terenu Paciorkowców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny)	ha	ok. 30
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	10 000/rok
12	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny)	ha	ok. 20
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	5 000/rok
13	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny)	ha	ok. 1 000/rok
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
14	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem Liczba instytucji kultury objętych wsparciem Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuka sztuka sztuka sztuka sztuka sztuka sztuka	1 1 2 2 1 2 2

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne poza obszarem rewitalizacji

W poniższych tabelach ujęto przedsięwzięcia, które z uwagi na horyzontalne oddziaływanie, głównie w sferze polityki społecznej, wpływać będą korzystnie na skuteczność procesu rewitalizacji w Bieruniu.

Tab. 55. Zestawienie zgłoszonych projektów poza obszarem rewitalizacji – miejsce i termin realizacji

Nr wg UM w Bieruniu	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
8.	15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko - Łędzińskim	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko - łędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	III 2016 - II 2017
9.	16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-łędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	I 2016 - II 2017
10.	17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-łędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-łędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	II 2016 - III 2017

Nr wg UM w Bieruniu	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
11.	18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
12.	19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
13.	20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
14.	21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
15.	22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin. Lędziny, ul. Lędzińska nr działki: 2619/138.	IV 2018 - IV 2021
16.	23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Lędziny, ul. Lędzińska nr działki: 2619/138.	II 2016 – III 2018
17.	24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	IV 2015 - IV 2018
18.	25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ulicy Granitowej 130	2017

Nr wg UM w Bieruniu	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
19.	26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie na terenie gminy Bieruń przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ulicy Granitowej 130, na działkach 329/4; 560/118.	2016 – rozbiórka sztolni 2017 – budowa parkingu

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 56. Wskaźniki projektów poza obszarem rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do GPRB

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)	osoby osoby	12 15
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	szt osoby	10 10
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	osoby osoby osoby	12 12 12
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	2086 2086 1
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS; Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	3400 3400 1
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS; Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	3400 3400 1
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS; Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	3400 3400 1

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	szt. osoby osoby	1 80 20
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	ha	1,59
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby osoby osoby osoby	50 50 50 50
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (obligatoryjny) (szt.) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny) (ha)	szt ha	1 0,0951
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (obligatoryjny) (szt.) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny) (ha)	szt ha	1 0,5578

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Mechanizmy zapewnienia integracji i komplementarności przedsięwzięć i działań

Komplementarność polega na uzupełnianiu się projektów i zapobieganiu ich powielaniu. Dzięki temu można założyć, że efekty podejmowanych działań będą wzmocnione, a środki wydatkowane bardziej racjonalnie. Wytoczne MliR z 3.07.2015 r. zakładają, że niezbędną cechą programu rewitalizacji powinny być m.in.:

- kompleksowość programu, stopień koncentracji i komplementarności planowanych działań rewitalizacyjnych, które to cechy winny służyć mobilizacji samorządów gminnych i potencjalnych beneficjentów do wspólnego zaplanowania kompleksowego rozwiązywania problemów rewitalizowanego obszaru, gdyż tylko kompleksowy program rewitalizacji oraz jego komplementarne i zintegrowane interwencje służą powodzeniu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych;
- wewnętrzna spójność działań, polegająca na podejmowaniu przedsięwzięć prowadzących do zahamowania regresu oraz wywołania korzystnych tendencji rozwojowych, koniecznych dla skierowania dotkniętego kryzysem obszaru na ścieżkę rozwoju.

W perspektywie finansowej 2014-2020 GPRB może liczyć m.in. na wsparcie z dwóch funduszy UE: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Działania inwestycyjne z EFRR powinny być podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i służyć realizacji celów tematycznych EFS. Takie połączenie finansowania funduszy EFRR z EFS wynika z dążenia do zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności pomiędzy działaniami społecznymi a infrastrukturalnymi na zrewitalizowanych obszarach.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Bierunia należy odnieść się także do zakładanych w perspektywie polityki krajowej możliwości finansowania projektów rewitalizacyjnych, określonych w Założeniach Narodowego Planu Rewitalizacji.

„Finansowanie działań w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

- Publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica).
- **Publicznych krajowych** – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.
- **Prywatnych**, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.
- Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta **instrumentów finansowych (zwrotnych)**. Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.”²¹

²¹ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014 https://www.mir.gov.pl/media/4438/NarodowyPlanRewitalizacji_Zalozenia_062014.pdf, s.8-9.

Wymogiem koniecznym dla uzyskania wsparcia projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności:

- **przestrzennej** (projekty rewitalizacyjne mają służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (nie projekty punktowe, w pojedynczych miejscach) oraz by poszczególne projekty wzajemnie się dopełniały przestrzennie i by zachodziła między nimi synergia;
- **problemowej** (konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/ przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach tj. społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym; ważne jest także określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne);
- **proceduralno-instytucjonalnej** (zaprojektowanie systemu zarządzania programem dla lepszej współpracy podmiotów);
- **międzyokresowej** (możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 np. o charakterze infrastrukturalnym projektami komplementarnymi np. o charakterze społecznym, realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020);
- **źródeł finansowania** (w kontekście polityki spójności 2014-2020 oznacza to, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania; ale to także umiejętność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania).

Procedura badania komplementarności projektów jest istotna, stanowi m.in. jedno z kryterium wyboru projektu do dofinansowania w ramach RPO WSL 2014-2020.

Komplementarności podejmowanych działań w Bieruniu służyło, po pierwsze, wyznaczenie obszaru rewitalizacji na podstawie kryteriów społecznych, przestrzennych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych (por. rozdział „Zasięg przestrzenny obszarów zdegradowanych”).

Po drugie, w kontekście komplementarności projektów w różnych wymiarach przedstawionych wyżej, istotne znaczenie dla zapewnienia komplementarności ma proces i procedura tworzenia projektów rewitalizacyjnych. Zadaniem Pełnomocnika ds. Rewitalizacji (por. rozdział „System realizacji (wdrażania) Gminnego Programu Rewitalizacji”) jest m.in. pomoc dla wnioskodawców związana z poszukiwaniem partnera do realizacji projektu tak, aby planowane przedsięwzięcia stały się dla siebie komplementarne. Wypracowywanie projektów z udziałem lokalnej społeczności i z pomocą Pełnomocnika ds. Rewitalizacji służyć ma właśnie zapewnieniu wielowymiarowej spójności. Założona dla Bierunia procedura naboru oraz karta projektu gwarantują konieczność wskazania, że projekt realizuje cele komplementarne lub ma inny komplementarny wobec siebie projekt. Po złożeniu w określonym terminie kart projektu, odbywa się ich analiza. Komitet Rewitalizacji oraz Pełnomocnik ds. Rewitalizacji odpowiadają za badanie komplementarności przedstawionych propozycji projektów. W toku wypracowywania projektów oraz naborów szczególna rola Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, Komitetu Rewitalizacji i beneficjentów przypadnie w zakresie określenia mechanizmów finansowania interwencji z uwzględnieniem zróżnicowanych źródeł finansowania, gwarantujących efektywność realizacji GPRB.

Spójność i komplementarność przedsięwzięć objętych Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Bierunia przedstawia Tab. 57.

Tab. 57. Spójność i komplementarność projektów

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
PROJEKTY Z OBSZARU RWEITALIZACJI					
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	<ul style="list-style-type: none"> - Podniesienie standardu warunków mieszkaniowo – socjalnych na osiedlu bloków mieszkalnych przy ul. Homera 24,26,28,30,32 - Wyprowadzenie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań ekologicznych – technologicznych, zagospodarowanie terenu zielonego z możliwością ustawienia małej infrastruktury oraz podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez montaż kamer monitoringu współdziałających z organami prawa: Policja, Straż Miejska. Zintegrowanie społeczności osiedla poprzez komplementarność działań Wspólnoty z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej. 	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				Cel IV: Partnerskie zarządzanie - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji.	
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Poprawa warunków panujących w świetlicy środowiskowej, otwarcie Sali gimnastycznej, a w niej ścianki wspinaczkowej	Cel I: Spójność społeczna - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, Cel III: Spójność gospodarcza - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, Cel IV: Partnerskie zarządzanie - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji.	
3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Utworzenie parku dla mieszkańców osiedla Homera i okolic, uporządkowanie zieleni	Cel I: Spójność społeczna - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. Cel IV: Partnerskie zarządzanie - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych,	TAK
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimskiej 400	- poprawa wizerunku i estetyki otoczenia; - dostosowanie podmiotów znajdujących się na obszarze rewitalizowanym do lepszego funkcjonowania w przestrzeni Miasta Bieruń; - uniknięcie marginalizacji obszaru wyznaczonego do rewitalizacji; - zwiększenie efektywności energetycznej; - poprawa bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym	Cel I: Spójność społeczna - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>rewitalizowanym.</p> <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
5	Wspólnie rażniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<p>Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabycie lub wzrost kompetencji zawodowych osób, poprzez udział w warsztatach i kursach specjalistycznych, do 4-letniego zawodowym, wsparciu eksperckim; <p>Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapobieganie patologiom, wzmacnianie więzi rodzinnych i sąsiedzkich, poprzez udział w zajęciach sportowych, reakcyjnych, szkoleniach, warsztatach związanych z profilaktyką zdrowotną oraz przeciwdziałaniem przemocy, terapia psychologiczna i psychospołeczna, pomoc i wsparcie rodziców w pełnieniu prawidłowych ról i prawidłowego wychowywania dzieci. 	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych 	TAK
6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<p>Podniesienie poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i zawodowym, spójność społeczna.</p> <p>Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz seniorów (Klub Seniora,</p>	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			<p>Świetlica środowiskowa z programem socjoterapeutycznym) - podniesienie kompetencji społecznych, budowanie więzi społecznych (warsztaty, szkolenia dot. komunikacji interpersonalnej, budowanie zachowań asertywnych, zajęcia edukacyjno – kulturalne).</p> <p>Działania na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową.</p> <p>Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych (kursy dla osób dorosłych zainteresowanych nabyciem, uzupełnieniem umiejętności ICT, kursy specjalistyczne).</p> <p>Szkolenia związane z profilaktyką zdrowotną oraz przeciwdziałaniem przemocy.</p>	<p>miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym.</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, 	
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w	Rozwiązywanie problemów społecznych występujących na osiedlach Homera i Chemików poprzez działania zmierzające do zmiany funkcji zdegradowanych obszarów i	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
	Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Bieruniu	budynków, które będą służyć do wyjścia mieszkańców ww. osiedli z sytuacji kryzysowej	<p>odpowiedniego wykształcenia czy płeć,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym – poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, - podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia, <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	Aktywizacja lokalnej społeczności i przeciwdziałanie marginalizacji mieszkańców osiedla Homera poprzez szereg spójnych działań społecznych, przestrzennych, gospodarczych oraz partnerskich na rewitalizowanym obszarze osiedla	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
	przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)			<p>rewitalizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
9	Modernizacja i remont budynku przy	Stowarzyszenie Miłośników 600-	Rewitalizacja bieruńskich osiedli mieszkaniowych, usytuowanych przy ul.	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
	ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	letniego Bierunia, Gmina Bieruń – Partner	Chemików i ul. Homera, realizowana poprzez kompleksowe działania skierowane głównie do osób starszych oraz młodzieży, prowadzone w zmodernizowanym budynku przy ul. Chemików 139.	<p>osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - objęcie opieką uczniów najzdolniejszych i promowanie ich osiągnięć, - wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla 	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru.</p> <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży. 	
10	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia, Gmina Bieruń – Partner	Rewitalizacja społeczna mieszkańców bieruńskich osiedli: Chemików i Homera, realizowana poprzez szeroki pakiet działań kulturalno - edukacyjnych prowadzonych w wyremontowanym budynku Domu Kultury „GAMA”.	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p>	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
PROJEKTY Z OBSZARÓW WSPIERAJĄCYCH					
11	Rewitalizacja terenu Paciorekowskiej oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	Zwiększenie aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny (osiedle Homera oraz Chemików), poprzez działania zmierzające do zagospodarowania zdegradowanych przestrzeni miejskich na cele sportowo – rekreacyjne oraz gospodarcze.	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				rewitalizacji,	
12	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń	Projekt ma na celu uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanego terenu znajdującego się wokół zbiornika „Łysina”, będącego sztucznym akwenem po eksploatacji piasku na potrzeby budowy miasta Tychy.	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, - pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
13	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń	Projekt ma na celu uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanego historycznego terenu oraz rewitalizacja społeczna mieszkańców głównie z terenów rewitalizacyjnych.	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji/ wspomagającym, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji/ wspomagający, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym/ wspomagającym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,	
14	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	Aktywizacja lokalnej społeczności i przeciwdziałanie marginalizacji mieszkańców bieruńskich osiedli: Chemików i Homera poprzez szereg koherentnych działań o podłożu społecznym, przestrzennym, gospodarczym oraz partnerskim w tworzonego Centrum Usług Społecznościowych	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym – poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru,</p> <ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia, -pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
POZOSTAŁE PROJEKTY					
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	<p>Zwiększenie możliwości uzyskania zatrudnienia dla 15 osób z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego poprzez udział w adekwatnie dobranych instrumentach: szkolenia, warsztaty, staże)</p> <p>W ramach projektu beneficjent otrzyma przygotowanie merytoryczne jak i praktyczne do podjęcia pracy w zawodzie Opiekuna osób starszych. Program szkoleń będzie podzielony na 4 bloki programowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. psychologiczno-społeczny, 2. organizacyjno-prawny, 3. opiekuńczy 4. podstawy działalności zawodowej. <p>Oprócz szkoleń przewidziano także warsztaty</p>	<p>Cel I: Spójność społeczna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, 2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, 	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			aktywnego poszukiwania pracy, 6- miesięczne staże oraz zakwaterowanie lub zwrot k. dojazdu.		
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzkim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzkim	W ramach projektu planuje się realizację kompleksowego wsparcia osób chcących podjąć samozatrudnienie (osoby bezrobotne oraz nieaktywne zawodowo zamieszkujące powiat bieruńsko-lędzki) w postaci bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie doradczo-szkoleniowego związane z aspektami uruchomienia oraz prowadzenia firmy.	Cel I: Spójność społeczna 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, 2.pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, Cel III: Spójność gospodarcza 1.tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru	
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-lędzkim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzkim	W ramach projektu planuje się realizację m.in. następujących zadań, mających na celu wsparcie mieszkańców powiatu bieruńsko-lędzkiego zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn ekonomicznych z zakładu pracy: -doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania -indywidualne poradnictwo psychologiczne; -szkolenie zawodowe przekwalifikujące do zawodu „Kierownik małego przedsiębiorstwa” -wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej połączone ze wsparciem doradczo-szkoleniowym. Założone wsparcie ma charakter kompleksowy.	Cel I: Spójność społeczna 1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć Cel III: Spójność gospodarcza 1.tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru 2.podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędzki	-zapobieganie rozwojowi wad wzroku i poprawa funkcji narządu wzroku u dzieci w powiecie bieruńsko-lędzkim przez wczesne wykrywanie wad wzroku. -zwiększenie w powiecie liczby dzieci z wcześniej zdiagnozowanymi wadami refrakcji i zezą, wdrożenie u nich leczenia w okresie, w	Cel I: Spójność społeczna 8.organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru	Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			którym efekty kliniczne są najlepsze; -obniżenie częstości występowania nieskorygowanych wad wzroku u dzieci i młodzieży w powiecie; -zwiększenie świadomości społecznej (szczególnie wśród rodziców) na temat występowania wad refrakcji i zezu u dzieci, ich konsekwencji oraz potrzeby wczesnego diagnozowania i leczenia;	rewitalizacji	pluc”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)”
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędziński	-zmniejszenie zachorowalności i umieralności poprzez wczesne wykrywanie i szybkie diagnozowanie chorób płuc, -podniesienie wiedzy wśród mieszkańców powiatu na temat chorób układu oddechowego i ich powikłań, a także głównych czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem palenia tytoniu, -zachęcenie mieszkańców do systematycznych badań.	Cel I: Spójność społeczna 5.stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)”
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędziński	-zapobieganie oraz wczesne wykrywanie cukrzycy typu 2 -poprawa stanu wiedzy mieszkańców powiatu na temat cukrzycy poprzez upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o cukrzycy i zdrowym stylu życia; -podjęcie działań mających na celu zapobieganie dalszemu rozwojowi cukrzycy i jej powikłań u osób z wykrytą cukrzycą;	Cel I: Spójność społeczna 1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, 5.stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych 8.organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz	Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Program badań radiologicznych w

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc”,
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	-zwiększenie wykrywalności zmian w obrębie gruczołu tarczowego -zwiększenie świadomości istniejącego ryzyka związanego ze schorzeniami tarczycy -ułatwienie dostępu do badań dotyczących gruczołu tarczowego	Cel I: Spójność społeczna 1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, 5.stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, 8.organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)”
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Celem projektu jest realizowanie w Centrum Usług Społecznych wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez aktywizację zawodową wychowanków i mieszkalnictwo chronione, a także rozwijanie asystentury rodzinnej i środowiskowych usług opiekuńczych dla seniorów poprzez utworzenie miejsca zapewniającego opiekę dzienną w zastępstwie osób opiekujących się osobami starszymi. (Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu)	Cel I: Spójność społeczna 1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć 4.stworzenie oferty pozwalającej na godzenie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji życia rodzinnego i zawodowego, w tym – poprawa infrastruktury wychowania przedszkolnego, infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3 5.stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych 8.organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	Tak, Priorytet X Działanie 10.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego”

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego	Powiat Bieruńsko-Lędzki	Projekt skierowany jest do mieszkańców pięciu gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego, polegać będzie na przebudowie i wyposażeniu przemysłowego budynku maszyn wyciągowych byłego szybu Piast w Lędzinach, na terenie przeznaczonym do rewitalizacji, który powiat otrzymał od Skarbu Państwa w efekcie restrukturyzacji sektora górnictwa, pod warunkiem przeznaczenia go wyłącznie na cele społeczne.	<p>Cel I: Spójność społeczna 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć 2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem 3. modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, 4. stworzenie oferty pozwalającej na godzenie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji życia rodzinnego i zawodowego, w tym – poprawa infrastruktury wychowania przedszkolnego, infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3 5. stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych</p> <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska 1. modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji 2. adaptacja zdegradowanych budynków na cele mieszkaniowe, 5. przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych</p> <p>Cel IV: Partnerskie zarządzanie 3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	Tak, Priorytet IX Działanie 9.2 RPO WSL na lata 2014-2020 „Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzkim”
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędzki	Wyposażenie osób dorosłych w wiedzę, umiejętności i kompetencje pozwalające na sprawne i efektywne odnalezienie się na współczesnych rynkach pracy poprzez podwyższanie kluczowych umiejętności w zakresie technologii informacyjno - komunikacyjnych oraz językowych. Wyposażenie pracowni językowych oraz pracowni informatycznych w sprzęt pozwalający na realizację wyżej wymienionego projektu. Tak wzbogacona baza	<p>Cel I: Spójność społeczna 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć</p>	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami GPRB	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			dydaktyczna pozwoli na efektywne i nowoczesne nauczanie z wykorzystaniem technologii informacyjno komunikacyjnej.		
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu	<p>Cel I: Spójność społeczna 3.modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska 1.modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej,sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji 4.modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji 5.przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych</p>	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie Parkingu.
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolni szkoleniowej) i utworzenie parkingu z 170 miejscami parkingowymi + 2 m.p. dla osób niepełnosprawnych, dla samochodów osobowych o masie do 2,5t.	<p>Cel I: Spójność społeczna 3.modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska 1.modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji 5.przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych</p>	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć

W zamieszczonych poniżej tabelach (Tab. 59 - Tab. 60) przedstawiono harmonogram i indykatywne ramy finansowe rewitalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wskazano też indykatywne wielkości środków finansowych z różnych źródeł, a szczególnie z funduszy polityki spójności na lata 2014-2020. Zakłada się, że w przyszłości wymienione źródła finansowania zostaną uzupełnione o prywatne środki krajowe.

Należy podkreślić, że RPO WSL stwarza szerokie możliwości współfinansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Poniżej przedstawiono zestawienie źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, uwzględnionych w niniejszym Programie, zgodnie z danymi przedstawionymi w Tab. 60.

Dodatkowo przyjęto, że koszty zarządzania programem, obejmujące funkcjonowanie biura Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz koszty konsultacji społecznych (w tym obsługa Komitetu Rewitalizacji, spotkań i warsztatów z mieszkańcami) wyniesie 2% kosztów całkowitych projektów zarządzanych przez Gminę, tj.: projektów z obszaru rewitalizacji oraz projektów z obszarów wspierających. Wyniesie to ok. 1,4 mln zł w okresie od 2016-2020 r.

Tab. 58. Zestawienie ogólne szacunkowych kosztów przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł)

Lp.	Rodzaj przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Koszt całkowity projektu brutto	Oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	Planowany udział własny wnioskodawcy
1	Projekty z obszaru rewitalizacji	49 345 000,00	41 348 250,00	7 989 250,00
2	Projekty z obszarów wspierających	75 000 000,00	63 750 000,00	11 250 000,00
3	Pozostałe projekty	13 744 064,25	10 310 979,00	2 303 309,67
4	Zarządzanie Programem			1 461 781
Ogółem		138 089 064,25	115 409 229,00	23 004 340,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart projektów

Tab. 59. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Termin realizacji	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Koszt całkowity projektu brutto w zł
PROJEITY Z OBSZARU REWITALIZACJI											
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	I. 2016 – IV. 2020								3 500 000,00
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	I. 2017 –IV. 2018								10 000 000,00
3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	I.2016 – IV. 2016								50 000,00
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400	I. 2014 – IV. 2017								570 000,00
5	Wspólnie raźniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	III.2016 – III.2018								100 000,00
6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	III.2016 – III.2020								125 000,00
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w Bieruniu	2016 - 2020								10 000 000,00
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	2016-2017								10 000 000,00

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Termin realizacji	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Koszt całkowity projektu brutto w zł
	społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)										
9	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Stowarzyszenie Miłośników 600- letniego Bierunia, Gmina Bieruń	III. 2016- IV 2019								5 000 000,00
10	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno-edukacyjnego	Stowarzyszenie Miłośników 600- letniego Bierunia, Gmina Bieruń	I.2017 –IV. 2019								10 000 000,00
PROJEKTY Z OBSZARÓW WSPIERAJĄCYCH											
11	Rewitalizacja terenu Paciorekowskiego oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	2017-2020								40 000 000,00
12	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń									10 000 000,00
13	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń									15 000 000,00
14	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń									10 000 000,00
POZOSTAŁE PROJEKTY											
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	III 2016 - II 2017								410 000,00 zł
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-łędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	I 2016 - II 2017								750 000,00 zł
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-łędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-	II 2016 - III 2017								675 000,00 zł

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Termin realizacji	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Koszt całkowity projektu brutto w zł
		Lędzin									
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędzin	2016-2017								104 300,00 zł
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędzin	2016-2017								102 000,00 zł
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędzin	2016-2017								102 000,00 zł
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędzin	2016-2017								102 000,00 zł
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzin	Powiat Bieruńsko-Lędzin	IV 2018 - IV 2021								1 411 765,00 zł
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzin	Powiat Bieruńsko-Lędzin	II 2016 – III 2018								7 298 499,33 zł
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędzin	IV 2015 - IV 2018								1 175 000,00 zł
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędzin	2017								614 929,80 zł
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędzin	2016 – rozbiórka sztolni 2017 – budowa parkingu								998 570,12 zł

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 60. Szacunkowe koszty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł)

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
PROJEKTY Z OBSZARU REWITALIAZCJI									
RAZEM			49 345 000,00	41 348 250,00	7 989 250,00	0,00	0,00		
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	3 500 000,00	2 550 000,00	950 000,00	0,00	0		TAK
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK
3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	50 000,00	42 500,00					TAK
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400	570 000,00	484 500,00	85 500,00	0,00	0,00		TAK
5	Wspólnie raźniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	100 000,00	85 000,00	15 000,00	0,00	0,00		TAK
6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	125 000,00	106 250,00	18 750,00	0,00	0,00		TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w Bieruniu	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
9	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia , Gmina Bieruń	5 000 000,00	4 080 000,00	920 000,00	0,00	0,00		TAK
10	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia , Gmina Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK
PROJEKTY Z OBSZARÓW WSPIERAJĄCYCH									
RAZEM			75 000 000,00	63 750 000,00	11 250 000,00	0,00	0,00		
11	Rewitalizacja terenu Paciorkowców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	40 000 000,00	34 000 000,00	6 000 000,00	0,00	0,00		TAK
12	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
13	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń	15 000 000,00	12 750 000,00	2 250 000,00	0,00	0,00		TAK
14	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK
POZOSTAŁE PROJEKTY									
RAZEM			13 744 064,25 zł	10 310 979,00 zł	2 303 309,67 zł	0,00 zł	0,00 zł		
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	410 000,00 zł	348 500,00 zł	61 500,00 zł	-	-	-	Działanie 7.1 Aktywne formy przeciwdziałania Bezrobociu Poddziałanie 7.1.1 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarach rewitalizowanych – ZIT
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	750 000,00 zł	637 500,00 zł	112 500,00 zł	-	-	-	Działanie 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej Poddziałanie 7.3.1 Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych – ZIT

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-lędzkim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzkim	675 000,00 zł	573 750,00 zł	101 250,00 zł	-	-	-	Działanie 7.4 Wsparcie procesów adaptacji do zmian na regionalnym rynku pracy Poddziałanie 7.4.1 Outplacement – ZIT
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędzki	104 300,00 zł	88 655,00 zł	15 645,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędzki	102 000,00 zł	86 700,00 zł	15 300,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędzki	102 000,00 zł	86 700,00 zł	15 300,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	102 000,00 zł	86 700,00 zł	15 300,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Powiat Bieruńsko-Lędziński	1 411 765,00 zł	1 200 000,00 zł	211 764,75 zł	-	-	-	Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne Poddziałanie 9.2.1 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	7 298 499,33 zł	6 203 724,00 zł	1 094 774,90 zł	-	-	-	Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych Poddziałanie 10.3.1 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych - ZIT
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	1 175 000,00 zł	998 750,00 zł	176 250,00 zł	-	-	-	Działanie 11.4 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych Poddziałanie 11.4.1 Kształcenie ustawiczne – ZIT
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	614 929,80 zł	-	614 929,80 zł	-	-	Projekt realizowany będzie ze środków własnych	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	998 570,12 zł	-	963 570,12 zł	35 000 zł (KWK „Piaś” Bieruń)	-	Projekt realizowany będzie ze środków własnych	

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Jak wskazują wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju²², wszystkie etapy procesu rewitalizacji, powinny być w jak największym stopniu realizowane na bazie współpracy ze wszystkimi osobami zainteresowanymi – interesariuszami (w tym z: podmiotami gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami). Szczególna współpraca w tym zakresie powinna odbywać się z mieszkańcami terenów zdegradowanych. Mając na względzie powyższe zapisy, koniecznym staje się, aby GPRB został przedyskutowany, na wszystkich etapach jego opracowywania, szczególnie pod kątem diagnozy lokalnych problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych (dotyczących infrastruktury i środowiska), ale także przekazany interesariuszom i mieszkańcom do konsultacji.

W ramach procesu przygotowywania GPRB przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące diagnozy sytuacji w mieście, identyfikacji obszarów kryzysowych, wyłonienia pomysłów oraz inicjatyw służących rozwiązaniu sytuacji problemowych. Do celów współpracy wybrano następujące instrumenty konsultacyjne:

- ankieta w wersji papierowej oraz w formacie internetowym, skierowana do mieszkańców oraz wszystkich osób i podmiotów zainteresowanych;
- pogłębiony wywiad grupowy z udziałem przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz samorządowych;
- spotkanie konsultacyjne dla potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów GPRB;
- przedstawienie założeń GPRB na sesji Rady Miejskiej w Bieruniu;
- opublikowanie założeń GPRB wraz z instrukcją dla Wnioskodawców i formularzem karty projektu, a także nabór projektów rewitalizacyjnych;
- możliwość uzyskania aktualnych informacji o prowadzonych działaniach za pośrednictwem BIP Gminy Bieruń, stron internetowych, portalu społecznościowego FB oraz telefonicznie i za pośrednictwem poczty elektronicznej (zarówno z przedstawicielami Urzędu Miejskiego, jak i przedstawicielami firmy wykonującej projekt GPRB).

Po opracowaniu, a przed przyjęciem przez Radę Miejską projektu GPRB założono:

- przeprowadzenie debaty publicznej, poprzedzonej informacją o proponowanych rozwiązaniach na lata 2015-2020;
- upublicznienie projektu GPRB z możliwością przekazywania uwag drogą pisemną w formie elektronicznej.

Szczegółowy raport z przeprowadzonych konsultacji stanowi załącznik do niniejszego GPRB.

Współdział w rewitalizacji różnych grup, nie powinien zakończyć się jedynie na etapie konsultacji, ponieważ partycypacja społeczna, to nie tylko przygotowanie, ale także wspólne wdrażanie, monitoring i ocena rewitalizacji. Szczególna rola przypadać tu będzie Komitetowi Rewitalizacji.

Mechanizmy współpracy z różnymi grupami interesariuszy obejmą:

- instrumenty rozpoznania potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz wypracowywanie spójności zaplanowanych działań;
- organizację i prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy, uwzględniających istotę, cele, zasady prowadzenia rewitalizacji, w tym wynikające z ustawy;
- inicjowanie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu i porozumienia między interesariuszami oraz ich integracji wokół celów rewitalizacji;

²² Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, op. cit.

- zapewnieniu interesariuszom udziału w procesie przygotowania dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym w procesie aktualizacji GPRB i podczas monitoringu i ewaluacji (z wykorzystaniem m.in. metod badania opinii i zadowolenia);
- wspieranie inicjatyw i działań dążących do zwiększenia udziału interesariuszy w przygotowywaniu i wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych na obszarach kryzysowych (także poprzez niepubliczne inwestycje i wykorzystanie złożonego montażu finansowego projektów z udziałem środków prywatnych).

W kontekście wyznaczenia w Bieruniu kilku podobszarów rewitalizacji, a dodatkowo obszarów wspierających, konieczne jest znalezienie wspólnego porozumienia pomiędzy grupami reprezentującymi dany podobszar, osiedle, ulicę. Istotna jest także dywersyfikacja działań kierowanych np. do różnych grup wiekowych interesariuszy, przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz osób o różnym statusie społecznym i materialnym.

Proces komunikacji społecznej uwzględniać powinien zatem ukierunkowanie działań wobec:

- Komitetu Rewitalizacji,
- społeczności lokalnej (wspólnota mieszkańców) z uwzględnieniem specyficznych narzędzi kierowanych do mieszkańców wszystkich obszarów rewitalizacji oraz kierowanych do mieszkańców pozostałych obszarów miasta i gminy,
- podmiotów kreujących i zarządzających projektami rewitalizacyjnymi,
- partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych, zawodowych, samorządów gospodarczych,
- właściwych władz publicznych (władze regionalne, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich),
- mediów (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim oraz media elektroniczne).

Proces komunikacji społecznej powinien mieć charakter dwukierunkowy, tzn. pozwalać odbiorcom przekazów na formułowanie informacji zwrotnych i własnych opinii.

Wśród proponowanych instrumentów komunikacji społecznej znajduje się:

- odpowiednie prawne i organizacyjne określenie sposobu działania, zadań i kompetencji Komitetu Rewitalizacji wraz z procesem informacji publicznej w tym zakresie.
- stworzenie w ramach oficjalnego systemu informacji publicznej Gminy Bieruń wydzielonych logicznie i wizualnie pakietów aktualnych informacji dot. rewitalizacji w zakresie:
 - działalności podmiotu zarządzającego i Komitetu Rewitalizacji;
 - warunków włączenia się do GPRB z nowymi działaniami i projektami, potencjalnych wnioskodawców i/ lub partnerów do projektu (prowadzenie bazy wnioskodawców /partnerów);
 - możliwości pozyskania środków na dofinansowanie realizacji projektów związanych z celami rewitalizacji;
 - możliwości inwestowania w podobszarach rewitalizacji i obszarach wspierających;
 - ofert dzierżawy, najmu lokali użytkowych lub poddzierżawy, podnajmu lokalu lub pomieszczeń w powstających lub modernizowanych w ramach GPRB powierzchniach publicznych i użytkowych;
 - planów i harmonogramów prac i ich przebiegu (w tym informacja o możliwych zakłóceniach, utrudnieniach wynikających z prowadzonych prac);
 - akcji informacyjnych, procesów konsultacyjnych, akcji promocyjnych i wizerunkowych obszaru,
 - przetargów i konkursów ofert organizowanych w ramach realizacji Programu.

Podmiot zarządzający w swoich działaniach, powinien dążyć do porozumienia i osiągnięcia współpracy między interesariuszami reprezentującymi podobszary wyznaczone do rewitalizacji

w Bieruniu tj. os. Homera, os. Chemików oraz tereny DK „Jutrzenka”. Prowadzić powinien także działania służące aktywizacji i wsparciu odnowy obszarów wspierających.

Ze względu na zidentyfikowane w trakcie konsultacji społecznych potrzeby, zarządca rewitalizacji powinien zwrócić się do osób starszych i ludzi młodych, tak aby ich potrzeby ujawnione na etapie wstępnym opracowywania GPRB (w czasie konsultacji społecznych) był uwzględniane bezpośrednio w działaniach.

Zważając na powyższe, należy podsumować, że jednym z głównych zadań podmiotu zarządzającego jest inicjowanie i organizowanie dyskusji publicznych dotyczącej ważnych faz procesu rewitalizacji, ale także zmian, które mogą wpłynąć na realizację założeń (np. przyjęcie nowych wytycznych, przystąpienie do tworzenia założeń na kolejny okres programowania, monitoring i ocena).

Dyskusja publiczna zakładać powinna udział: przedstawicieli władz miejskich, Komitetu Rewitalizacji, przedstawicieli administracji regionalnej, instytucji uczestniczących w realizacji polityki regionalnej oraz innych zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych (przedstawicieli organizacji pozarządowych, nauki, kultury, biznesu, samorządów zawodowych, itp.). Towarzyszyć powinny temu działania mające na celu poinformowanie społeczeństwa, organizację konsultacji społecznych – w ramach narzędzi wykorzystywanych w dotychczasowej praktyce działania Urzędu Miejskiego w Bieruniu.

Zakładane przez władze miejskie instrumenty rewitalizacyjne, w tym przyszłe decyzje dotyczące skorzystania z nowych instytucji prawnych dedykowanych rewitalizacji, służyć powinny stworzeniu jasnych mechanizmów współpracy z różnymi grupami, w tym szczególnie z przedsiębiorcami i inwestorami prywatnymi.

Wśród instrumentów partnerstwa z interesariuszami GPRB podmiot zarządzający wykorzystać winien:

- przygotowanie i bezpośrednie realizowanie planu promocji GPRB w partnerstwie z Komitetem Rewitalizacji;
- działania w zakresie nadzoru i wsparcia wypracowania oraz promocji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych oraz koordynację działań promocyjnych poszczególnych podmiotów;
- działania edukacyjne, szkolenia i seminaria dla podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji, w tym dla mieszkańców;
- forum internetowe dla mieszkańców i wszystkich zainteresowanych;
- konferencje, spotkania z przedstawicielami instytucji finansowych;
- stworzenie w ramach polityki Gminy oferty dla instytucji finansowych i inwestorów pragnących zainwestować w obszarze rewitalizacji;
- stworzenie w ramach polityki Gminy systemu preferencji/ rekomendacji dla projektów realizowanych przez partnerów społecznych na obszarze rewitalizacji i realizujących cele GPRB (np. w ramach Budżetu Obywatelskiego czy Rocznych (wieloletnich) Programów Współpracy);
- organizację wizyt studyjnych dla potencjalnych inwestorów i instytucji mogących współfinansować rewitalizację obszaru, w tym obszarów wspierających.

Wśród działań skierowanych do społeczności lokalnej można wykorzystać następujące instrumenty promocyjne, realizowane we współpracy z Komitetem Rewitalizacji:

- festyny, święta ulicy/osiedla,
- organizacja spacerów studyjnych,
- integracja i wymiana doświadczeń osób zamieszkujących tereny objęte rewitalizacją w postaci platformy spotkań, wspólne działania na rzecz poprawy życia – w tym więzi sąsiedzkiej
- konkursy dla mieszkańców, dzieci i młodzieży,
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych, organizowane przez Burmistrza Miasta bądź pod jego patronatem,

- konkursy w mediach (plastyczne, fotograficzne dla wspólnot mieszkaniowych, inwestorów),
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów.

W ramach oceny i monitoringu realizacji GPRB, będą prowadzone analizy i badania, wdrażane z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców, które obejmować mogą:

- monitoring odwiedzin stron internetowych dedykowanych GPRB, przygotowywanie raportów z forum mieszkańców,
- prowadzenie badań opinii wśród mieszkańców, w tym obszaru rewitalizacji,
- prowadzenie badań opinii beneficjentów, dotyczących wdrożenia, realizacji, efektów GPRB i realizowanych w jego ramach projektów,
- przygotowywanie raportów z wyników procesu ewaluacji GPRB,
- przygotowywanie raportów i sprawozdań z realizacji przyjętego planu promocji.

Wybór konkretnych instrumentów współpracy oraz promocji uzależniony będzie od możliwości organizacyjnych i finansowych podmiotu zarządzającego i uwzględniać powinien doświadczenia Gminy Bieruń w tym zakresie.

System realizacji (wdrażania) Gminnego Programu Rewitalizacji Bierunia

W związku z zapisami Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015, poz. 1777) zwanej dalej Ustawą, a przyjętej przez ustawodawcę w trakcie opracowywania niniejszego Programu, powstały nowe możliwości jego wdrożenia. Wiąże się to z wprowadzeniem przez ustawodawcę nowych instrumentów:

- prawnych, a w szczególności uznanie rewitalizacji za zadanie własne gminy,
- planistycznych, m.in. Miejsowego Planu Rewitalizacji (MPR) i umowy urbanistycznej, warunkowanych przyjęciem gminnego programu rewitalizacji o zakresie opisanym w ww. Ustawie,
- instytucjonalno-organizacyjnych, związanych z powołaniem Komitetu Rewitalizacji, stanowiącego forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, a przy tym pełniącego funkcję opiniotawczą-doradczą organu wykonawczego gminy,
- gospodarki nieruchomościami, finansami gminy oraz gospodarki mieszkaniowej, co warunkowane jest ustanowieniem Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR).

Założenia ogólne

W celu realizacji programu rewitalizacji, konieczne jest stworzenie odpowiedniego systemu zarządzania tym programem. System ten, determinowany zasadą komplementarności proceduralno-instytucjonalnej, powinien umożliwiać skuteczne współdziałanie na rzecz GPRB różnych instytucji, a także ich wzajemnie uzupełnianie się oraz spójność proceduralną.

Niniejszy dokument przedstawia system zarządzania procesem rewitalizacji w okresie 2015-2020, z zastrzeżeniem wdrożenia działań, opisanych w poprzednim podrozdziale. Interwencja publiczna ukierunkowana na realizację Programu, uwzględnia udział następujących typów podmiotów:

- podmiotów zarządzających, czyli jednostek organizacyjnych zajmujących się nadzorowaniem, a także koordynacją wdrożenia Programu jako całości i odpowiedzialnych także za prowadzenie monitoringu oraz ocenę GPRB,
- podmiotów wykonawczych, czyli jednostek organizacyjnych zajmujących się realizacją poszczególnych zadań – przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ujętych w Programie.

W systemie wdrażania samego Programu, kluczowe znaczenie odgrywają podmioty zarządzające. Zaliczyć do nich należy następujące ciała:

- organy gminy, powołane do zarządzania samorządem miejskim, na podstawie ustawowego umocowania (Rada Miejska, Burmistrz Miasta Bierunia),
- Urząd Miejski w Bieruniu i jego komórki organizacyjne, zespoły zadaniowe wyodrębnione ze struktury Urzędu lub gminne jednostki poza strukturą Urzędu Miejskiego, działające na podstawie statutu gminy i regulaminu organizacyjnego urzędu,
- specjalny podmiot zarządzający Programem, o ile zostanie powołany,
- Komitet Rewitalizacji, po jego utworzeniu.

W całym systemie zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji, istotną rolę powierzono organom Gminy, które mają gwarantować ukierunkowanie, uchwalenie, kontrolowanie i ocenę Programu z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Znaczenie Gminy w zarządzaniu procesem rewitalizacji, jak i GPRB, wynika także z ustawowego traktowania rewitalizacji jako zadania własnego gmin.

Do wyłącznych kompetencji Rady Miejskiej należą:

- przystąpienie do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji
- uchwalenie GPRB, jego aktualizacja z własnej inicjatywy lub na wniosek Burmistrza Miasta Bierunia, w tym wyznaczanie lub aktualizacja w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z ustanowieniem na rzecz gminy prawa pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji;

- wprowadzanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w GPRB, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.);
- uchwalanie uchwał związanych z gospodarowaniem przestrzenią, dotyczących uchwalania i zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Bierunia, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz o przystąpieniu do sporządzenia oraz uchwały w sprawie Miejscowego Planu Rewitalizacji;
- podjęcie uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji i innych działań dotyczących tej strefy, związanych z polityką mieszkaniową, oraz polityką gospodarowania nieruchomościami;
- powołanie Komitetu Rewitalizacji z udziałem przedstawicieli jednostek miejskich oraz reprezentantów innych instytucji publicznych, a także z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych;
- nadzór nad realizacją GPRB przez Burmistrza Miasta Bierunia;
- delegowanie na rzecz Burmistrza Miasta Bierunia prawa do wprowadzania operacyjnych modyfikacji elementów wykonawczych GPRB dotyczących harmonogramu realizacji projektów;
- inne działania, wynikające z obowiązujących ustaw, które wpływać będą na prawidłowy przebieg procesu rewitalizacji, w szczególności związane z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji i wynikających z niego nowych instrumentów (por. poprzedni podrozdział).

Do kompetencji Burmistrza Miasta Bierunia należą:

- sporządzenie projektu GPRB;
- wystąpienie do różnych instytucji i organów administracji z prośbą o zaopiniowanie projektu GPRB, jeśli jest to wymagane z obowiązującymi przepisami prawa;
- przeprowadzanie konsultacji społecznych;
- zwracanie się o udostępnianie informacji do analiz i diagnozy do odpowiednich podmiotów;
- realizacja zapisów GPRB – m.in. poprzez wyznaczenie podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie programem i nadzór nad jego działalnością oraz zapewnienie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w Programie, zgodnie z założonym udziałem Gminy Bieruń;
- określenie – na podstawie dokumentów „Zarys projektu” – wykazu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na których wsparcie organizacyjne ze strony Gminy mogą liczyć Wnioskodawcy (podmioty nie stanowiące jednostek organizacyjnych Gminy Bieruń);
- sporządzenie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniający ustalenia uchwalonego GPRB;
- po uchwaleniu GPRB, wnioskowanie do Rady Miejskiej o podjęcie uchwały w sprawie realizacji na obszarze specyficznych instrumentów przewidzianych przez obowiązujące akty prawne w zakresie rewitalizacji (np. ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, Miejscowego Planu Rewitalizacji);
- wdrażanie określonych uchwałami Rady Miejskiej instrumentów rewitalizacji;
- realizacja zadań związanych z procesami monitoringu, oceny i modyfikacji GPRB (zgodnie z zapisami przedstawionymi poniżej);
- prowadzenie analiz (służących ocenie aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji) oraz pozyskiwanie niezbędnych danych;
- zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji;
- inne działania, wynikające z obowiązujących ustaw, które wpływać będą na prawidłowy przebieg procesu rewitalizacji, w szczególności związane z wdrożeniem w przyszłości Gminnego Programu Rewitalizacji i wynikających z niego nowych instrumentów (por. poprzedni podrozdział).

Rola podmiotu zarządzającego – Pełnomocnik ds. Rewitalizacji

Określenie struktury organizacyjnej oraz sposobu funkcjonowania podmiotu zarządzającego Programem ma kluczowe znaczenie dla przebiegu rewitalizacji w Bieruniu. Wynika to z charakteru Gminnego Programu Rewitalizacji, który możemy określić jako „zintegrowany”, ale także ze specyfiki procesu, jakim jest rewitalizacja. Aby założenia zapisane w dokumencie GPRB były realizowane, niezbędne są działania o charakterze wykonawczym, dokonywane właśnie przez podmiot zarządzający.

Do najważniejszych zadań podmiotu zarządzającego, dotyczących procesu rewitalizacji i administrowania nim należą:

- zachowanie ciągłości w procesie planowania,
- realizacja założeń Programu, koordynacja i animowanie działań Gminy oraz Partnerów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań wewnętrznych (Gminy) i zewnętrznych (wytyczne UE, ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego i Województwa Śląskiego w odniesieniu do Regionalnego Programu Operacyjnego), a także zapewnienie spójności Programu,
- opracowanie systemu rozpowszechnienia wiedzy o GPRB oraz organizacja procesu komunikacji społecznej z interesariuszami, w tym partnerami Programu (przedsiębiorcy, organizacje pożytku publicznego, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, struktury partnerstwa publiczno-prywatnego),
- przeprowadzanie monitoringu postępu wdrażania oraz wykonania GPRB,
- sprawozdawczość oraz opracowanie wewnętrznej oceny efektów GPRB.

Podmiot zarządzający, ze względu na specyfikę procesu rewitalizacji, będzie także odpowiedzialny za komunikację z różnymi grupami interesariuszy, których rewitalizacja dotyczy. Dlatego też podmiot ten powinien być wyposażony w możliwość użycia mechanizmów motywacyjnych, które spowodowałyby zainteresowanie użytkowników, a także potencjalnych inwestorów. Do tego rodzaju aktywności podmiotu zarządzającego zalicza się działania, wymagające szerokiej wiedzy i doświadczenia w zakresie:

- wymagań Unii Europejskiej w odniesieniu do wspierania rozwoju regionalnego w kwestiach: sposobów finansowania programów rewitalizacji, zasad udziału poszczególnych partnerów, a także wymogów unijnych i krajowych dotyczących sfery zamówień publicznych,
- przygotowywania biznes-planów i studiów wykonalności projektów pod kątem RPO WSL 2014-2020 i/lub innych źródeł finansowania,
- koordynacji publicznych i prywatnych programów inwestycyjnych wraz i ich finansowaniem i wdrażaniem,
- animowania partnerstwa różnych podmiotów, a w tym: ich identyfikacji, określania grup interesów, zarządzania konfliktami interesów i ich usuwania, prowadzenia mediacji i dochodzenia do konsensusu,
- zarządzania kwestiami społecznymi, dotyczącymi: przesiedleń, współpracy z pracownikami służb socjalnych, współpracy między różnymi partnerami rynku mieszkaniowego w sektorze socjalnym,
- problematyki badań społecznych,
- problemów bezrobocia i marginalizacji społecznej oraz włączania się w programy zatrudnienia bezrobotnych.

Podmiot zarządzający procesem rewitalizacji odpowiada również za realizację zasady partnerstwa. Jego zadania, z tego tytułu, powinny obejmować:

- ustalanie i organizowanie spotkań z partnerami GPRB,
- dbanie o wzajemny kontakt i utrzymywanie relacji z jednostkami odpowiedzialnymi za realizację i wdrażanie GPRB (także w stosunku do partnerów społeczno-gospodarczych),
- odpowiednie administrowanie finansami przeznaczonymi na gminne projekty,
- udzielanie wsparcia partnerom w czasie przygotowywania, ale także promocji ich projektów,

- rzetelny monitoring wszystkich zadań wykonywanych przez podmioty objęte Programem.

Zgodnie z zapisami Ustawy z 9.10.2015 r., rewitalizacja stała się zadaniem własnym gminy. Dlatego też to samorząd gminny w głównej mierze ponosić powinien odpowiedzialność za realizację procesu rewitalizacji, a także projektów gminnych. Władze Gminy Bieruń już dzisiaj realizują zadania związane z planowaniem, administrowaniem i realizacją procesu rewitalizacji miejskiej. W związku z tym, w **GPRB zakłada się przekazanie odpowiedzialności za dalszy proces rewitalizacji samorządowemu podmiotowi publicznemu, blisko współpracującemu z Komitetem Rewitalizacji**, pełniącym funkcję konsultacyjno-opiniodawczą. Aby podmiot zarządzający jak najlepiej wypełniał powierzone mu zadania oraz obowiązki, proponuje się jedną z najprostszych formuł organizacyjnych, a mianowicie osadzenie go w strukturze Urzędu Miejskiego. W związku z opisaną powyżej rozległą płaszczyzną i problematyką działań, zasadne jest ustanowienie podmiotu zarządczego o sformalizowanej strukturze. Częstą praktyką w polskich samorządach jest powoływanie przez Burmistrza Miasta Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, wraz z konkretnym wskazaniem wydziału (lub też innej komórki w Urzędzie lub zespołu zadaniowego), który będzie wspomagał Pełnomocnika w wykonywaniu zadań. W tym przypadku to burmistrz określa ramy i płaszczyznę zadań, które przekazuje Pełnomocnikowi na podstawie upoważnienia. Usytuowanie podmiotu zarządzającego Programem jako Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, zapewni dobrą koordynację w skali Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych gminy oraz pozostałych interesariuszy Programu, a jednocześnie – pozwoli na pełną koncentrację na złożonych i czasochłonnych problemach rewitalizacji, związanych np. z prowadzeniem konsultacji społecznych i dialogiem ze środowiskami osób wykluczonych.

GPRB zakłada wyznaczenie przez Burmistrza Miasta Bierunia Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz określenie zakresu upoważnienia i obowiązków, wraz ze wskazaniem jednostki/jednostek w strukturze Urzędu Miejskiego, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu rewitalizacji i wdrażania GPRB, zgodnie z procedurami przyjętymi w Gminie Bieruń. Wskazanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji nastąpić powinno nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia przyjęcia GPRB przez Radę Miejską.

Komitet Rewitalizacji

Art. 7. Ustawy o rewitalizacji, definiuje Komitet Rewitalizacji, jako forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Jakkolwiek Ustawa wiąże powoływanie Komitetu Rewitalizacji z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji (ukonstytuowanie Komitetu najpóźniej 3 miesiące po uchwaleniu GPRB). W przypadku GPRB utworzenie takiego podmiotu po przyjęciu Programu jest w pełni uzasadnione. Komitet ten mógłby, już w trakcie prowadzenia analiz dotyczących struktury i instrumentów GPRB, pełnić funkcję opiniowawczo-doradczą Burmistrza Miasta Bierunia. Uwzględniając zapisy GPRB, sugeruje się więc by Rada Miejska – w drodze uchwały – powołała Komitet, w okresie prowadzenia analiz i konsultacji społecznych, związanych z przygotowaniem GPRB. W przypadku takim, tzn. powołania Komitetu Rewitalizacji przed uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji, w programie tym zostaną określone niezbędne zmiany, dostosowujące funkcjonowanie Komitetu do zapisów GPRB. W konsekwencji Burmistrz Miasta odpowiednio skoryguje zarządzenie, określające szczegóły funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji.

Zakłada się, aby zgodnie z Ustawą:

- obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnił Burmistrz Miasta;
- w przypadku gdy Komitet Rewitalizacji będzie zajmował stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy i gminnych jednostek organizacyjnych nie będą brać udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczyć ono będzie projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem Burmistrza Bierunia.

Powołanie, działalność i rola Komitetu Rewitalizacji, jest zgodna i wpisuje się realizację art. 5. ust. 1 unijnego rozporządzenia nr 1303/2013²³, który to artykuł dotyczy zasady partnerstwa polegającego na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, trwałego i otwartego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Procedura przygotowywania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji powinien zawierać listę projektów i przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w ramach tego Programu. Aby opracować kompleksowe interwencje czyli projekty, które przede wszystkim będą miały na celu rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, niezbędnym jest wypracowywanie tych projektów wraz z mieszkańcami. Takie podejście do procedury projektowej pozwoli na zaktywizowanie społeczności lokalnej oraz rozpropagowanie wśród niej informacji na temat procesu rewitalizacji. Konieczne zatem wydaje się zainicjowanie procesu wypracowywania kolejnych projektów (zakończonego naborem wniosków), który będzie wspierany przez podmiot zarządzający i inne służby miejskie oraz Komitet Rewitalizacji, na początkowym etapie wdrażania GPRB. Tworzenie projektu może się odbywać z wykorzystaniem różnych form konsultacji społecznych np.: spotkań, debat, warsztatów, spacerów studyjnych, wywiadów, z wykorzystaniem grup przedstawicielskich lub w formule zbierania pomysłów ustnych i pisemnych.

W związku z potrzebą wsparcia Wnioskodawców i Beneficjentów GPRB przez władze miasta, proponuje się opracowanie odpowiedniej procedury przygotowywania projektów, która określi zakres wymagań wobec projektów i wnioskodawców oraz zakres wsparcia, które można przy przygotowywaniu projektów otrzymać ze strony Urzędu Miejskiego w Bieruniu.

Proponuje się, aby procedura obejmowała trzy etapy przygotowywania przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

a) Inicjowanie przedsięwzięcia

Do zadań Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji należy inicjowanie projektów i zachęcanie potencjalnych Beneficjentów i Wnioskodawców do udziału w Programie. Podmiot zewnętrzny, w tym osoba prywatna może wystąpić z inicjatywą przedsięwzięcia, którą powinien przedstawić w formie pisemnej Pełnomocnikowi ds. Rewitalizacji. Następnie Pełnomocnik przekazuje ją Komitetowi, aby wydał w tej sprawie opinię.

b) Opracowanie zarysu projektu.

Po przedstawieniu inicjatywy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, jego pomysłodawca, z pomocą Komitetu Rewitalizacji i Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, w drodze analiz oraz konsultacji społecznych, opracowuje dokument „Zarys projektu”. Dokument ten może być także opracowany bez udziału Pełnomocnika i Komitetu, lecz w takim przypadku, inicjator powinien samodzielnie przeprowadzić odpowiednie analizy i proces konsultacji społecznych, a na końcu otrzymać finalną akceptację Pełnomocnika i Komitetu, w postaci wstępnej promesy wsparcia przedsięwzięcia przez Gminę. Niezbędne informacje, które musi zawierać dokument „Zarys projektu”, obejmują takie elementy, jak:

- nazwa projektu;
- wnioskodawca;
- kierownik projektu, zespół projektowy;
- cele projektu;

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

- ogólny zakres projektu;
- główne produkty i rezultaty projektu;
- przewidywane trudności w realizacji projektu;
- nawiązanie do spójności ze strategią i polityką Gminy Bieruń;
- formuła realizacji projektu;
- szacunkowe koszty realizacji projektu;
- źródła finansowania projektu;
- wstępny i ogólny harmonogram realizacji.

Burmistrz Bierunia, w oparciu o opinię Komitetu Rewitalizacji oraz Pełnomocnika ds. Rewitalizacji tworzy listę przedsięwzięć, których „Zarysy projektów” są zgodne z celami strategicznymi Gminy oraz które mogą liczyć na wsparcie organizacyjne Gminy. Pozwala to na rozpoczęcie etapu planowania projektu, a m.in. legitymizuje kierowanie środków na fazę przygotowawczą.

c) Planowanie projektu.

Planowaniem projektu zajmuje się kierownik projektu wraz z zespołem projektowym, przy wsparciu merytorycznym i organizacyjnym Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne inicjowane przez jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego oraz jednostki organizacyjne Gminy są planowane, a następnie wdrażane przez pracowników tych jednostek.

Na etapie planowania kierownik projektu wraz z zespołem projektowym poszerza założenia zarysu projektu o informacje szczegółowe obejmujące:

- zakres rzeczowy projektu;
- harmonogram projektu;
- zakres dopuszczalnych zmian w projekcie;
- plan komunikacji i promocji;
- budżet projektu z uwzględnieniem źródeł finansowania;
- określenie wstępnego ryzyka projektu;
- analizę kosztów i korzyści projektu;
- analizę wykonalności organizacyjnej i prawnej (w tym plan zarządzania zespołem oraz założenie dotyczące zarządzania i utrzymania efektów projektu).

Tego rodzaju informacje określone są w studium wykonalności przedsięwzięcia oraz – ewentualnie – w dokumentacji technicznej projektu, o ile jest wymagana.

W wyniku tych działań opracowana zostaje „Karta projektu rewitalizacyjnego”, będąca podstawą do ujęcia projektu w wykazie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia oraz opracowywania wniosków o (do)finansowanie czy innych dokumentów wymaganych przez konkretną instytucję finansującą.

System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji

Celem ewaluacji jest ocena jakości, skuteczności i spójności podejmowanych działań rewitalizacyjnych. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość/trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Wyniki oceny należy wykorzystywać w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Determinantą procesu ewaluacji jest dostępność danych i terminowość raportowania przez podmioty zaangażowane w system zarządzania GPRB. W ramach oceny bada się sam Program oraz jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się ona zatem ściśle z monitoringiem.

Każdy dokument, który stanowi podstawę do wyznaczenia kierunku działań oraz ich realizacji, podlega procesowi ewaluacji. Dotyczy to także Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia 2015-2020. Jego ewaluacja służyć ma poprawie jakości, efektywności i spójności wszystkich podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ocena pozwala na stwierdzenie celowości/trafności, ale także wartości dodanej działań: będących dopiero w planach, już realizowanych lub ukończonych. Istotą wyników oceny jest możliwość takiego doboru i dopasowania realizowanych przedsięwzięć, aby odpowiadały one w jak największym stopniu rzeczywistym potrzebom. Dodatkowo, ocena ta pomaga w efektywnym planowaniu i wydatkowaniu środków. Zatem, aby ewaluacja była jak najdokładniej przeprowadzona, niezbędnym jest udostępnienie wszystkich potrzebnych danych, a także raportów, sporządzanych terminowo, przekazanych przez wszystkie podmioty i jednostki biorące udział w systemie zarządzania Programem.

Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)

Celem oceny *ex-ante* jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) Programu dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny *ex-post*). Zakłada się, iż organizowanie kolejnych ocen *ex-ante* wiązać się będzie z aktualizacją Programu, wynikającą z kolejnych okresów programowania oraz należeć będzie do obowiązków Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Ocena projektu Gminnego Programu Rewitalizacji należy także do kompetencji Komitetu Rewitalizacji, jeżeli został on powołany na tym etapie.

Poprzez zebranie danych potrzebnych do tych procesów oraz wsparcie się wynikami działań i doświadczeniami z poprzednich okresów programowania (czyli na podstawie oceny *ex-post*) możliwie jest lepsze dopasowanie działań do rzeczywistych potrzeb mieszkańców oraz wszystkich interesariuszy Programu.

Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post)

Celem oceny *ex-post* będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia GPRB, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania co do dalszych kierunków polityki rozwoju Bierunia, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania GPRB.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Pełnomocnik ds. Rewitalizacji, działający z upoważnienia Burmistrza Miasta Bierunia oraz Rada Miejska, jako organ przyjmujący wyniki oceny. Ocenę przeprowadzić powinni niezależni ewaluatorzy.

W raporcie z oceny *ex-post* konieczne jest określenie, jakie były długotrwałe efekty w związku z realizacją GPRB, jakie przeznaczono środki na działania i projekty, jaka jest efektywność i produktywność pomocy.

Ocena bieżąca (ocena on-going)

Niezależnie od prowadzenia powyżej wymienionych form ewaluacji, bieżącą ocenę GPRB inicjować może także Komitet Rewitalizacji, wskazując Burmistrzowi Miasta Bierunia na taką potrzebę. Przedmiotem oceny bieżącej jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

GPRB podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Bierunia (upoważnionego Pełnomocnika ds. Rewitalizacji) co najmniej raz na 3 lata. Ocena sporządzona przez

Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Urzędu Miejskiego w Bieruniu w Biuletynie Informacji Publicznej.

Dodatkowo podmioty/ jednostki wdrażające konkretne projekty, są zobowiązane w określonych przez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji terminach do złożenia sprawozdania z postępów/ stopnia zaawansowania prac.

Kryteria oceny GPRB

W praktyce ewaluacji polityk publicznych stosuje się następujące kryteria oceny:

- Trafność – w jakim stopniu cele GPRB odpowiadają potrzebom i priorytetom na danym poziomie analizy, np. na poziomie obszaru rewitalizacji, miasta, regionu. Trafność jest głównym kryterium przy przeprowadzaniu oceny *ex-ante* i *mid-term*.
- Efektywność – pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, zasobów ludzkich i poświęconego czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów.
- Skuteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
- Użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie GPRB odpowiada potrzebom grup docelowych.
- Trwałość – kryterium pozwalające ocenić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem GPRB będą trwać po jego zakończeniu. Ma zastosowanie przy ocenie wartości w kategoriach jego użyteczności, w dłuższej perspektywie czasowej.

Monitoring celów i efektów rzeczowych GPRB

Zapewnieniu realizacji celów kierunkowych i operacyjnych określonych w Programie oraz utrzymaniu zdolności do absorpcji środków w nim przewidzianych, służy monitoring. Dla jego prowadzenia niezbędne jest określenie wskaźników Programu, które umożliwiają mierzenie postępu realizacji celów oraz opracowanie oceny efektywności wdrażania w ujęciu rzeczowym i finansowym.

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania – na poziomie pojedynczego projektu i całego Programu. W zależności od charakteru dostarczanych danych monitoring dzieli się na rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu GPRB oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów. Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i periodyczny przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania.

Z monitoringiem powiązana jest sprawozdawczość, która obejmuje zbieranie informacji dotyczących wdrażania i realizacji GPRB, wraz z uwzględnieniem celów i działań ujętych w postaci danych finansowych, liczbowych, wskaźników i innego rodzaju informacji. Przekazywane są one do odpowiednich podmiotów, w określonej wcześniej formie i terminach, na potrzeby monitorowania celów i efektów rzeczowych.

W założonym systemie zarządzania do podmiotów biorących udział w monitoringu zaliczyć należy w szczególności:

- w odniesieniu do monitoringu GPRB:
 - Radę Miejską w Bieruniu,
 - Burmistrza Miasta Bierunia,
 - Komitet Rewitalizacji,
 - Pełnomocnika ds. Rewitalizacji,
 - Podmioty zarządzające projektami i beneficjentów GPRB;
- w odniesieniu do monitoringu projektów ujętych w GPRB:
 - Komitet Rewitalizacji,
 - Pełnomocnika ds. Rewitalizacji,
 - Podmioty zarządzające projektami i beneficjentów GPRB;

- w odniesieniu do monitoringu projektów otrzymujących wsparcie w ramach środków RPO WSL na lata 2014–2020:
 - instytucję zarządzającą,
 - komitet monitorujący.

Szczególna rola w procesie monitoringu przypada podmiotom zarządzającym projektami, które mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych ujętych w GPRB projektów, w tym przygotowywania i przedkładania np. instytucji zarządzającej RPO WSL sprawozdań z ich realizacji, w tym w ramach składania wniosków o płatność.

Na poziomie monitorowania głównymi podmiotami monitorującymi oraz dokonującymi oceny osiągnięcia założonych wskaźników są Komitet Rewitalizacji i Pełnomocnik ds. Rewitalizacji, a w odniesieniu do osiągnięcia celów operacyjnych i kierunkowych rewitalizacji Burmistrz Miasta Bierunia.

Jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego lub jednostki organizacyjne Gminy będą brały bezpośredni udział w monitorowaniu projektów zgłoszonych i zarządzanych przez siebie, tak jak każdy podmiot zarządzający projektem ujętym w GPRB.

Zbiór wskaźników monitorowania i ewaluacji GPRB

Wskaźniki monitorowania przedstawione w Programie podzielono na kategorie:

- produktu,
- rezultatu,
- oddziaływania.

Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, do którego porównywane są zmiany wskaźników, jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie GPRB.

Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia poniższa tabela.

Tab. 61. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników w okresie 2015–2020

Przedmiot sprawozdawczości	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźniki oddziaływania	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot Monitorujący
Projekt	Corocznie lub po zakończeniu projektu	-	Podmiot zarządzający projektem, Pełnomocnik ds. Rewitalizacji	Pełnomocnik ds. Rewitalizacji (wszystkie projekty); podmioty wynikające z systemu instytucji finansujących; Komitet Rewitalizacji
Cel kierunkowy	Corocznie	Co najmniej raz na 3 lata	Pełnomocnik ds. Rewitalizacji	Burmistrz Miasta Bierunia; Komitet Rewitalizacji
Program Rewitalizacji	Corocznie	co najmniej raz na 3 lata	Pełnomocnik ds. Rewitalizacji lub Burmistrz Miasta Bierunia	Rada Miejska; Komitet Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 62. Wybrane wskaźniki produktu i rezultatu projektów GPRB

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
Wskaźniki produktu			
1.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	Sprawozdanie podmiotu zarządzającego projektem
2.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	
3.	Liczba wybudowanych lub przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	
4.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	
5.	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	szt.	
6.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	
7.	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²	
8.	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	
9.	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
10	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	
11	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem	os.	
12	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem	os.	
13	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem	os.	
14	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem	os.	
15	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem	os.	
16	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem	os.	
17	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat	szt.	
18	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi	szt.	
19	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.	
20	Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej	szt.	
21	Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe	szt.	
22	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	os.	
23	Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.	
24	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	
25	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	
26	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	os.	
27	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.	
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego			
1.	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.	Sprawozdanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, opracowane na podstawie sprawozdań podmiotów zarządzających projektem
2.	Liczba MSP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych	szt.	
3.	Liczba miejsc pracy utworzonych w MSP	szt.	
4.	Stopień redukcji PM10	t/rok	
5.	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	
6.	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	
7	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	odwiedziny/rok	
8.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	os.	
9	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	os.	
10	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	os.	
11	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	os.	
12	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	os.	
13	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	os.	
14	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	os.	
15	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	os.	
16	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	os.	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
17	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	
18	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	os.	
19	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	os.	

Źródło: opracowanie własne.

Zagregowanie wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych projektów pozwoli na ocenę skuteczności Programu. Poza tym proponuje się następujący zestaw wskaźników całościowych, odnoszących się do wszystkich działań podejmowanych w procesie rewitalizacji realizacji. Wyróżniono przy tym wskaźniki rezultatów oraz wskaźniki oddziaływań Programu.

Tab. 63. Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

Tab. 65. Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
Wskaźniki rezultatów			
1	Liczba projektów/inicjatyw kierowanych do mieszkańców/grup mieszkańców obszarów rewitalizacji z Mieście Bieruniu	szt.	Sprawozdanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji
2	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	szt.	
3	Liczba zinstytucjonalizowanych partnerstw zawiązanych w celu realizacji projektów	szt.	
4	Liczba zaangażowanych podmiotów prywatnych i społecznych, które włączyły się w realizację GPRB, angażując swoje zasoby kapitałowe, finansowe i organizacyjne	podmioty	
5	Liczba projektów, które uzyskały finansowanie spoza budżetu Gminy Bieruń	szt.	
6	Wysokość pozyskanych środków spoza budżetu Gminy Bieruń na realizację GPRB	zł	
7	Wysokość wydatkowanych środków z budżetu Gminy Bieruń na realizację projektów rewitalizacyjnych i zarządzanie GPRB	zł	
Wskaźniki oddziaływań			
1	Liczba mieszkańców zameldowanych na obszarze rewitalizacji w stosunku do 2015 r.	osoba	Urząd Miejski w Bieruniu
2	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców	szt.	Urząd Miejski w Bieruniu
3	Bezrobotni w liczbie osób w wieku produkcyjnym	odsetek	Powiatowy Urząd Pracy
4	Osoby korzystające z pomocy społecznej dotknięte ubóstwem	odsetek	MOPS
5	Liczba osób korzystających z realizacji projektów społecznych w obszarze rewitalizacji	osoba	Sprawozdanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji
6	Wzrost w stosunku do roku bazowego (2015) ilości imprez kulturalnych o zasięgu gminnym zorganizowanych na obszarze rewitalizacji w Bieruniu	szt.	
7	Ilość imprez kulturalnych, społecznych i sportowych z Obszaru Rewitalizacji, sprawozdania z których ukazały się w mediach tradycyjnych i elektronicznych rangi krajowej lub/i regionalnej	szt.	

Źródło: opracowanie własne.

Zmiany GPRB i modyfikacje systemu wdrażania

W przypadku stwierdzenia, że GPRB wymaga zmiany, Burmistrz Miasta Bierunia występuje do Rady Miejskiej w Bieruniu z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji.

Zmiana niniejszego Programu następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany. Zmiany w GPRB odpowiadają na potrzeby zmian, wynikające z ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu. Przede wszystkim stanowią reakcję na zmiany w otoczeniu Programu (w tym zmiany w obowiązującym systemie prawnym).

Zmiany w uchwałach Rady Miejskiej w Bieruniu dotyczących mieszkalnictwa

W związku tym, że:

1. zgodnie z art. 15. ust. 1. Ustawy o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 r. (Dz. U. poz. 1777 – zwanej dalej Ustawą), gminny program rewitalizacji zawierać powinien w szczególności określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322), co obejmuje:
 - a. wieloletnie programy gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy,
 - b. zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym zasady i kryteria wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel;
2. zgodnie z art. 27. ust. 2. Ustawy, przez społeczne budownictwo czynszowe należy rozumieć budownictwo mieszkaniowe realizowane przy łącznym spełnieniu następujących warunków:
 - a. dostęp do lokali mieszkalnych odbywa się na zasadach nierynkowych na podstawie kryteriów określonych przez organy władzy publicznej,
 - b. na etapie budowy, przebudowy lub użytkowania budynków podmioty realizujące inwestycje korzystają ze wsparcia środkami publicznymi,
 - c. jest realizowane przez podmioty, których głównym celem działania nie jest osiągnięcie zysku;

wnioskuje się o wprowadzenie zmian w przedmiotowych uchwałach.

Zmiany w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Bierunia

W związku z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia, wnioskuje się do Rady Miejskiej w Bieruniu o następujące zmiany w Uchwale Nr IX/1/2011 z dnia 25 sierpnia 2011 r. w sprawie: wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bieruń:

1. w rozdziale „Uwagi wstępne – wprowadzenie do uchwały” trzeci akapit otrzymuje brzmienie: „Ustalenia zawarte w wieloletnim programie stanowią mają podstawę do działania dla władz miasta w zakresie utrzymania i dalszego rozwoju zasobu mieszkaniowego, a także rewitalizacji społecznej obszarów zdegradowanych, zidentyfikowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji;
2. w § 2. dodaje się ust. 3a w brzmieniu: „3a. Celem dodatkowym programu jest wsparcie procesów rewitalizacji społecznej Miasta Bierunia poprzez lokalizację społecznego budownictwa czynszowego w rozumieniu Ustawy o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 r.”;
3. dodaje się § 8a w brzmieniu: „Z zasobu mieszkaniowego gmina wydziela część lokali, które przeznacza na społeczne budownictwo czynszowe w rozumieniu Ustawy o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 r.”
4. dodaje się ROZDZIAŁ XI. SPOŁECZNE BUDOWNICTWO CZYNSZOWE w brzmieniu: „§ 1. Zgodnie z art. 27. ust. 2. Ustawy z 9.10.2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. poz. 1777), przez społeczne budownictwo czynszowe należy rozumieć budownictwo mieszkaniowe realizowane przy łącznym spełnieniu następujących warunków:
 - a. dostęp do lokali mieszkalnych odbywa się na zasadach nierynkowych na podstawie kryteriów określonych przez organy władzy publicznej;
 - b. na etapie budowy, przebudowy lub użytkowania budynków podmioty realizujące inwestycje korzystają ze wsparcia środkami publicznymi;
 - c. jest realizowane przez podmioty, których głównym celem działania nie jest osiągnięcie zysku.

§ 2. Zasób społecznego budownictwa czynszowego powstaje w wyniku:

- a. wydzielenia części zasobów mieszkaniowych gminy,
- b. działalności inwestycyjnej podmiotów spełniających warunki określone w art. 27. ust. 2. Ustawy z 9.10.2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777).

§ 3. Gmina wspiera społeczne budownictwo czynszowe podmiotów, o których mowa w § 2. b niniejszej uchwały, poprzez:

- a. ustalenie – na wniosek takiego podmiotu – lokalizacji społecznych budynków mieszkalnych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, w wyniku czego inwestycja realizowana jest w ramach realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- b. stosowanie w odniesieniu do budowy, przebudowy lub rozbudowy społecznych budynków mieszkalnych instrumentów związanych z ustaleniem specjalnej strefy rewitalizacji, a w szczególności: udzielanie ich właścicielom lub użytkownikom wieczystym dotacji w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie robót budowlanych, polegających na remoncie lub przebudowie, jeżeli wnioskowane działania służą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych gminnego programu rewitalizacji.

§ 4.

1. Zasady polityki czynszowej prowadzonej w budynkach społecznego budownictwa czynszowego, prowadzone przez podmioty, o których mowa w § 2. b niniejszej uchwały, są analogiczne, jak zasady ustalone dla gminnego zasobu mieszkaniowego.
2. Wykonalność finansową i trwałość przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego, realizowanych przez podmioty, o których mowa w § 2. b niniejszej uchwały, podmioty te udowadniają w studium wykonalności, którego akceptacja przez gminę jest warunkiem pozyskania dotacji w ramach regulacji opracowanych dla specjalnych stref rewitalizacji.

Zmiany w zasadach wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy

W związku z uchwaleniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia, oraz wnioskowanymi zmianami w Uchwale Nr IX/1/2011 z dnia 25 sierpnia 2011 r. Rady Miejskiej w Bieruniu w sprawie: wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Bieruń, wnioskuje się do Rady Miejskiej w Bieruniu o dokonanie zmiany w Uchwale Nr II/11/2015 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Bieruń:

1. w § 3.1. dodaje się podpunkt d) w brzmieniu: „d) społeczne budownictwo czynszowe”;
2. dodaje się § 3a w brzmieniu:
„3a. 1. Zasady wynajmowania lokali w gminnych zasobach społecznego budownictwa czynszowego są takie same jak zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Bieruń.
2. Zasady wynajmowania lokali w zasobach społecznego budownictwa czynszowego, realizowanego przez podmioty inne niż gmina Bieruń są analogiczne, jak zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Bieruń.
3. Wykonalność finansową i trwałość przedsięwzięć społecznego budownictwa czynszowego realizowanych przez podmioty inne niż gmina Bieruń, podmioty te udowadniają w studium wykonalności, którego akceptacja przez gminę jest warunkiem pozyskania dotacji w ramach regulacji opracowanych dla specjalnych stref rewitalizacji.

Zmiany w uchwale Rady Miejskiej w Bieruniu dotyczącej Komitetu Rewitalizacji

Uchwała Rady Miejskiej w Bieruniu dotycząca Komitetu Rewitalizacji, podjęta w dniu (Uchwała Nr) nie wymaga zmian.

Specjalne Strefy Rewitalizacji

Specjalna Strefa Rewitalizacji Osiedla Homera

Dążąc do społecznej, gospodarczej i przestrzennej rewitalizacji Osiedla Homera, dla którego wyznacza się Obszar Rewitalizacji OR1, wnioskuję się do Rady Miejskiej w Bieruniu o ustanowienie **Specjalnej Strefy Rewitalizacji Osiedla Homera** w rozumieniu Ustawy o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 r. (zwanej dalej Ustawą), określanej jako **SSR OH**.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji **przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB** obejmujących:

1. projekty i przedsięwzięcia opisane w rozdziale „Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych” niniejszego Programu,

oraz

2. projekty i przedsięwzięcia, które mogą zostać wprowadzone do niniejszego Programu w wyniku jego aktualizacji,

wnioskuję się o ustalenie SSR OH na obszarze tożsamym z Obszarem Rewitalizacji OR1 na okres 10 lat.

Uchwała w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji OR1 Strefy SSR OH stanowić ma akt prawa miejscowego. W akcie tym przewiduje się zastosowanie następujących instrumentów:

1. Rada Miejska w Bieruniu upoważnia Burmistrza do opracowania projektu zmiany Uchwały Nr VI/2/2011 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Oświęcimskiej, Homera i Mlecznej w Bieruniu, zakładającej lokalizację budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego, w rozumieniu art. 27. ust. 2. Ustawy, na nieruchomościach Miasta Bierunia położonych na Obszarze Rewitalizacji OR1, w ramach realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
2. Na obszarze Strefy Rada Miejska w Bieruniu upoważnia Burmistrza Miasta do:
 - a. wykonywania prawa pierwokupu nieruchomości, położonych na terenie SSR OH i niezbędnych dla realizacji zakresu przedmiotowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, objętych niniejszym Programem;
 - b. przygotowanie projektów uchwał Rady Miejskiej w Bieruniu o scaleniu i podziale nieruchomości położonych na terenie SSR OH i niezbędnych dla realizacji zakresu przedmiotowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, objętych niniejszym Programem;
 - c. występowania do Starosty Bieruńsko-Lędzińskiego, wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej, o wywłaszczenie nieruchomości, położonych na terenie SSR OH i niezbędnych dla realizacji zakresu przedmiotowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, objętych niniejszym Programem,
 - d. w odniesieniu do nieruchomości, dla których prowadzone będą procedury wywłaszczenia, stosuje się zapisy art. 31-32 Ustawy wraz z odesłaniami do Ustawy o gospodarce nieruchomościami. W szczególności odnosi się to do braku konieczności złożenia do depozytu sądowego odszkodowania w przypadku wywłaszczenia nieruchomości, o których mowa w art. 118a ustawy o gospodarce nieruchomościami, dla których nie zostały ustalone osoby, które wykażą, że przysługują im prawa rzeczowe do tych nieruchomości.
3. Zgodnie z art. 109, ust. 1, pkt 4b ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), Miastu Bieruń przysługuje prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży nieruchomości położonych na obszarze SSR OH.
4. W czasie wykonywania robót budowlanych na obszarze SSR OH, stosuje się zapisy art. 28-29 Ustawy, dotyczące:
 - a. informowania lokatora o przysługujących mu prawach związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - b. opróżniania przez lokatora lokalu wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy,

- c. przenoszenia lokatora do lokalu zamiennego w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
 - d. pokrywania kosztów przeprowadzki przez Miasto Bieruń,
 - e. udostępniania lokatorowi, w ramach istniejącego stosunku prawnego, lokalu docelowego,
 - f. występowania do wojewody z wnioskiem o wydanie decyzji nakazującej opróżnienie lokalu w przypadku, gdy lokator nie opróżnił lokalu w terminie wskazanym przez Miasto.
5. Zaspokojenie roszczeń majątkowych dotyczących własności nieruchomości położonych na obszarze SSR OH, objętych przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi służącymi realizacji celu publicznego, następuje poprzez świadczenie pieniężne na zasadach opisanych w art. 33. Ustawy lub poprzez zaproponowanie właścicielowi nieruchomości zamiennej.
6. W przypadku gdy – na obszarze SSR OH – przewiduje się w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB wykonywanie w odniesieniu do budynku robót budowlanych, a roboty te wykonywane przez Gminę stanowią realizację zadania własnego:
- a. w przypadku, opisanym w art. 199 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.), polegającym na braku zgody odnośnie rozporządzania budynkiem oraz wykonywania innych czynności, które przekraczają zakres zwykłego zarządu, w sytuacjach wymagających rozstrzygnięcia przez sąd, sąd ten orzeknie mając na względzie cel zamierzonej czynności, interesy wszystkich współwłaścicieli oraz potrzebę realizacji gminnego programu rewitalizacji,
 - b. w przypadku, opisanym w art. 24 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903, z 2004 r. Nr 141, poz. 1492 oraz z 2015 r. poz. 1168), polegającym na braku zgody wymaganej większości właścicieli lokali, zarząd lub zarządca nieruchomości, w której miasto Bieruń posiada co najmniej połowę udziałów w nieruchomości, może żądać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeknie mając na względzie, obok celu zamierzonej czynności oraz interesów wszystkich właścicieli, także potrzebę realizacji gminnego programu rewitalizacji.
7. W przypadku nieruchomości położonych na obszarze SSR OH, Miasto Bieruń udziela ich właścicielom lub użytkownikom wieczystym dotacji w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie robót budowlanych, polegających na remoncie lub przebudowie, jeżeli wnioskowane działania służą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przy czym szczegółowe zasady udzielania dotacji określone będą w uchwale w sprawie ustanowienia SSR OH, co obejmuje:
- a. tryb postępowania z wnioskami o udzielenie dotacji, uwzględniając:
 - i. formalny kształt i zakres problemowy wniosku o dotację, uzasadniający proponowany udział Miasta Bieruń w finansowaniu konkretnego Przedsięwzięcia Rewitalizacyjnego,
 - ii. formalny kształt i zakres problemowy umowy o dotację na współfinansowanie konkretnego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, zawieranej przez inicjatora robót z Miasta Bieruń;
 - iii. przedstawienie przez inicjatora robót dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku,
 - iv. opiniowanie wniosku **kolejno** przez:
 - 1. Urząd Miejski w Bieruniu – pod względami: (a) formalno-prawnym, (b) intensywności współfinansowania do 50% kosztów robót, (c) wielkości współfinansowania w relacji do budżetu Miasta oraz (d) wiarygodności partnera / inicjatora robót,
 - 2. Komitet Rewitalizacji – pod względem merytorycznym, tj., zgodności z Gminnym Programem Rewitalizacji Bierunia oraz pod względem intensywności wsparcia – wielkości dofinansowania,

3. Burmistrza Bierunia – pod względem kompletności i spójności wszystkich opinii, jako podstawy wystąpienia do Rady Miejskiej w Bieruniu o dotację dla konkretnego wniosku;
- v. zatwierdzenie lub odrzucenie wniosku przez Radę Miejską w Bieruniu,
- vi. w przypadku zatwierdzenia wniosku przez Radę Miejską w Bieruniu – zawarcie przez inicjatora robót z Miastem Bieruń umowy o dotację na współfinansowanie robót,
- vii. system kontroli – przez Urząd Miejski w Bieruniu – realizacji umowy o współfinansowanie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, weryfikując zawarte w umowie: terminy realizacji, prawidłowość sprawozdawczości, kryterium/kryteria uznania, że dotacja powinna zostać zwrócona;
- b. sposób rozliczania dotacji i warunki jej zwrotu, uwzględniając:
 - i. procedury wewnętrzne Urzędu Miejskiego w Bieruniu, stosowane w przypadku ponoszenia wydatków majątkowych z budżetu Miasta,
 - ii. formalny tryb zwrotu dotacji w oparciu o negatywny wynik kontroli realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, z uwzględnieniem procedur egzekucyjnych;
- c. dokumenty niezbędne do rozpatrzenia wniosku i rozliczenia dotacji, co obejmuje:
 - i. dokumenty potwierdzające władztwo nieruchomości: prawo własności, lub prawo użytkowania wieczystego;
 - ii. dokumenty uwiarygodniające zasadność przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:
 1. pozycja na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB,
 2. potwierdzenie finansowej wykonalności przedsięwzięcia w jednej z postaci: (a) studium wykonalności, spełniającego wymogi SzOOP Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego wraz ze zweryfikowanym wnioskiem o dofinansowanie, lub (b) promesę przyznania kredytu/pożyczki bankowej, lub (c) gotowość zaangażowania środków własnych przez inicjatora robót,
 3. w przypadku społecznego budownictwa czynszowego, celem opracowania studium wykonalności jest udowodnienie, że zasady wynajmowania lokali w zasobach tego budownictwa, realizowanych przez podmioty inne niż Miasto Bieruń, mogą być identyczne z zasadami wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Bieruń,
 4. odpowiednie pozwolenia na budowę lub inne równoważne dokumenty, zgodnie z Ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane, gwarantujące legalność i prawidłowość wykonania robót budowlanych;
 - iii. dokumenty potwierdzające prawidłowy przebieg realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego: dokumenty budowy, protokoły odbioru częściowego lub całkowitego robót wraz z ewentualnymi dokumentami wydawanymi przez nadzór budowlany,
 - iv. dokumenty finansowe, powstałe w czasie realizacji budowy: faktury, rachunki,
 - v. szczegółowe wnioski o płatność, w zależności od schematu finansowania,
 - vi. wyniki kontroli, o ile była przeprowadzana;
- d. postanowienia, jakie powinna zawierać umowa o udzielenie dotacji:
 - i. strony umowy,
 - ii. przedmiot umowy, czyli opis rzeczowy i finansowy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, objętego umową, wraz z odniesieniem do pozycji na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB,

- iii. intensywność współfinansowania do 50% wartości robót, uzależniona od efektu społecznego przedsięwzięcia i możliwości współfinansowania przedsięwzięcia przez Miasto Bieruń,
 - iv. harmonogram realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego,
 - v. źródła finansowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, ze wskazaniem potwierdzenia pozyskania środków finansowych innych niż środki Miasta Bieruń,
 - vi. harmonogram finansowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, z wyszczególnieniem wielkości oraz harmonogramu płatności z każdego ze źródeł finansowania,
 - vii. system kontroli realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, uwzględniający: terminy kontroli, format sprawozdawczości oraz kryterium/kryteria uznania, że przedsięwzięcie jest realizowane niewłaściwie, a dotacja powinna zostać zwrócona,
 - viii. system ewaluacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, dokonywanej 5 lat po zakończeniu realizacji i oceniającej, czy cele przedsięwzięcia rewitalizacyjnego zostały uzyskane; system zawierać powinien kryterium/kryteria uznania inicjatora robót za wiarygodnego partnera Miasta Bieruń w prowadzeniu procesu rewitalizacji;
- e. sposób gromadzenia informacji o udzielonych dotacjach, spójny z miejskim systemem archiwizacji oraz wymaganiami instytucji finansujących, szczególnie w przypadku wykorzystania środków pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i objętych Umową Partnerstwa pomiędzy Komisją Europejską a Rzeczpospolitą Polską.
8. Zgodnie z art. 36 i 45 Ustawy i na zasadach opisanych w art. 36, na obszarze SSR OH wprowadza się specjalne regulacje dotyczące udzielania zamówień publicznych, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 30 000 euro. Regulacje te polegają na tym, że **Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych** (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) **nie stosuje się do:**
- a. zamówień, których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne, jeżeli ich wartość jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych oraz jeżeli zamówienia te udzielane są w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze SSR OH,
 - b. zamówień udzielanych przez Urząd Miejski i gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki: (a) zamówienia wykonywane są na obszarze SSR OH oraz realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne GPRB, (b) wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8, (c) zasadnicza część działalności wykonawcy wykonywana jest na Obszarze Rewitalizacji OR1, (d) przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy.
9. Zgodnie z art. 67 i art. 68, ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), ustalając cenę nieruchomości na terenie SSR OH, Rada Miejska w Bieruniu może udzielić bonifikaty od ceny ustalonej zgodnie z art. 67 ust. 3 tej ustawy, jeżeli nieruchomość jest sprzedawana na cele realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB.
10. Zgodnie z art. 144 i 146 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), właściciele nieruchomości uczestniczą w kosztach budowy urządzeń infrastruktury technicznej przez wnoszenie na rzecz Miasta Bieruń opłat adiacenckich. W odniesieniu do nieruchomości położonych na obszarze SSR OH wysokość opłaty wynosi nie więcej niż 75% różnicy między wartością, jaką nieruchomość miała przed wybudowaniem urządzeń infrastruktury technicznej, a wartością, jaką nieruchomość ma po jej wybudowaniu.

11. Zgodnie z art. 124. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), Starosta, wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, może ograniczyć, w drodze decyzji, sposób korzystania z nieruchomości położonych na terenie SSR OH poprzez udzielenie zezwolenia na: (a) zakładanie na obiektach budowlanych elementów trakcji, znaków i sygnałów drogowych lub innych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, urządzeń służących do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, a także urządzeń niezbędnych do korzystania z nich, oraz (b) urządzenie i utrzymywanie ogólnodostępnego ciągu pieszego, przebiegającego przez prześwity lub podcienia, w obrysie obiektu budowlanego, w przypadku, jeżeli właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości nie wyraża na to zgody, o ile ograniczenie nastąpi zgodnie z aktualizacją obowiązującej Uchwały Nr VI/2/2011 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 kwietnia 2011 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Oświęcimskiej, Homera i Mlecznej w Bieruniu.

Specjalna Strefa Rewitalizacji Osiedla Chemików

Dążąc do społecznej, gospodarczej i przestrzennej rewitalizacji Osiedla Chemików, dla którego wyznacza się Obszar Rewitalizacji OR2, wnioskuję się do Rady Miejskiej w Bieruniu o ustanowienie **Specjalnej Strefy Rewitalizacji Osiedla Chemików** w rozumieniu Ustawy o rewitalizacji z dnia 9.10.2015 r. (zwanej dalej Ustawą), określanej jako **SSR OC**.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji **przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB** obejmujących:

1. projekty i przedsięwzięcia opisane w rozdziale „Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych” niniejszego Programu,
- oraz
2. projekty i przedsięwzięcia, które mogą zostać wprowadzone do niniejszego Programu w wyniku jego aktualizacji,

wnioskuję się o ustalenie SSR OC na obszarze tożsamym z Obszarem Rewitalizacji OR2 na okres 10 lat.

Uchwała w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji OR2 Strefy SSR OC stanowić ma akt prawa miejscowego. W akcie tym przewiduje się zastosowanie następujących instrumentów:

- 1) Rada Miasta w Bieruniu upoważnia Burmistrza Miasta do opracowania projektu zmian:
 - a) Uchwały Nr V/3/2007 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 maja 2007r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Wita i ul. Chemików,
 - b) Uchwały Nr II/1/2008 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 lutego 2008r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Chemików, ul. Sowińskiego, ul. Solskiego,
 - c) Uchwały Nr IX/5/2014 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 września 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w rejonie ulicy Chemików w Bieruniu;
zakładających lokalizację budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego, w rozumieniu art. 27. ust. 2. Ustawy, na nieruchomościach Miasta Bierunia położonych na Obszarze Rewitalizacji OR2, w ramach realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
- 2) Na obszarze Strefy Rada Miejska w Bieruniu upoważnia Burmistrza Miasta do:
 - a) wykonywania prawa pierwokupu nieruchomości, położonych na terenie SSR OC i niezbędnych dla realizacji zakresu przedmiotowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, objętych niniejszym Programem;
 - b) przygotowanie projektów uchwał Rady Miejskiej w Bieruniu o scaleniu i podziale nieruchomości położonych na terenie SSR OC i niezbędnych dla realizacji zakresu przedmiotowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, objętych niniejszym Programem;

- c) występowania do Starosty Bieruńsko-Lędzińskiego, wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej, o wywłaszczenie nieruchomości, położonych na terenie SSR OC i niezbędnych dla realizacji zakresu przedmiotowego przedsięwzięć rewitalizacyjnych, objętych niniejszym Programem,
 - d) w odniesieniu do nieruchomości, dla których prowadzone będą procedury wywłaszczenia, stosuje się zapisy art. 31-32 Ustawy wraz z odesłaniami do Ustawy o gospodarce nieruchomościami. W szczególności odnosi się to do braku konieczności złożenia do depozytu sądowego odszkodowania w przypadku wywłaszczenia nieruchomości, o których mowa w art. 118a ustawy o gospodarce nieruchomościami, dla których nie zostały ustalone osoby, które wykażą, że przysługują im prawa rzeczowe do tych nieruchomości.
- 3) Zgodnie z art. 109, ust. 1, pkt 4b ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), Miastu Bieruń przysługuje prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży nieruchomości położonych na obszarze SSR OC.
- 4) W czasie wykonywania robót budowlanych na obszarze SSR OC, stosuje się zapisy art. 28-29 Ustawy, dotyczące:
- a) informowania lokatora o przysługujących mu prawach związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
 - b) opróżniania przez lokatora lokalu wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
 - c) przenoszenia lokatora do lokalu zamiennego w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
 - d) pokrywania kosztów przeprowadzki przez Miasto Bieruń,
 - e) udostępniania lokatorowi, w ramach istniejącego stosunku prawnego, lokalu docelowego,
 - f) występowania do wojewody z wnioskiem o wydanie decyzji nakazującej opróżnienie lokalu w przypadku, gdy lokator nie opróżnił lokalu w terminie wskazanym przez Miasto.
- 5) Zaspokojenie roszczeń majątkowych dotyczących własności nieruchomości położonych na obszarze SSR OC objętych przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi służącymi realizacji celu publicznego, następuje poprzez świadczenie pieniężne na zasadach opisanych w art. 33. Ustawy lub poprzez zaproponowanie właścicielowi nieruchomości zamiennej.
- 6) W przypadku gdy – na obszarze SSR OC – w ramach Przedsięwzięć Rewitalizacyjnych GPRB przewiduje się wykonywanie w odniesieniu do budynku robót budowlanych, a roboty te wykonywane przez Miasto stanowią realizację zadania własnego:
- a. w przypadku, opisanym w art. 199 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.), polegającym na braku zgody odnośnie rozporządzania budynkiem oraz wykonywania innych czynności, które przekraczają zakres zwykłego zarządu, w sytuacjach wymagających rozstrzygnięcia przez sąd, sąd ten orzeknie mając na względzie cel zamierzonej czynności, interesy wszystkich współwłaścicieli oraz potrzebę realizacji gminnego programu rewitalizacji,
 - b. w przypadku, opisanym w art. 24 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903, z 2004 r. Nr 141, poz. 1492 oraz z 2015 r. poz. 1168), polegającym na braku zgody wymaganej większości właścicieli lokali, zarząd lub zarządca nieruchomości, w której Miasto Bieruń posiada co najmniej połowę udziałów w nieruchomości, może żądać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeknie mając na względzie, obok celu zamierzonej czynności oraz interesów wszystkich właścicieli, także potrzebę realizacji gminnego programu rewitalizacji.
- 7) W przypadku nieruchomości położonych na obszarze SSR OC, Miasto Bieruń udzielać będzie ich właścicielom lub użytkownikom wieczystym dotacji w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie robót budowlanych, polegających na (a) remoncie lub przebudowie, (b) pracach konserwatorskich i pracach restauratorskich w rozumieniu art. 3 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z późn. zm.) w odniesieniu do nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków, jeżeli wnioskowane działania służą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, przy czym szczegółowe zasady udzielania dotacji określone będą w uchwale w sprawie ustanowienia SSR OC, co obejmuje:
- a. tryb postępowania z wnioskami o udzielenie dotacji, uwzględniając:

- i. formalny kształt i zakres problemowy wniosku o dotację, uzasadniający proponowany udział Miasta Bierunia w finansowaniu konkretnego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego,
- ii. formalny kształt i zakres problemowy umowy o dotację na współfinansowanie konkretnego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, zawieranej przez inicjatora robót z Miastem Bieruń;
- iii. przedstawienie przez inicjatora robót dokumentów niezbędnych do rozpatrzenia wniosku,
- iv. opiniowanie wniosku **kolejno** przez:
 - 1. Urząd Miejski w Bieruniu – pod względami: (a) formalno-prawnym, (b) intensywności współfinansowania do 50% kosztów robót, (c) wielkości współfinansowania w relacji do budżetu Miasta oraz (d) wiarygodności partnera / inicjatora robót,
 - 2. Komitet Rewitalizacji – pod względem merytorycznym, tj., zgodności z Gminnym Programem Rewitalizacji oraz pod względem intensywności wsparcia – wielkości dofinansowania,
 - 3. Burmistrza Miasta – pod względem kompletności i spójności wszystkich opinii, jako podstawy wystąpienia do Rady Miejskiej w Bieruniu o dotację dla konkretnego wniosku;
- v. zatwierdzenie lub odrzucenie wniosku przez Radę Miejską w Bieruniu,
- vi. w przypadku zatwierdzenia wniosku przez Radę Miejską w Bieruniu – zawarcie przez inicjatora robót z Miastem Bieruń umowy o dotację na współfinansowanie robót,
- vii. system kontroli – przez Urząd Miejski w Bieruniu – realizacji umowy o współfinansowanie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, służący weryfikacji zawartych w umowie: terminów realizacji, prawidłowości sprawozdawczości, kryterium/kryteriów uznania, że dotacja powinna zostać zwrócona;
- b. sposób rozliczania dotacji i warunki jej zwrotu, uwzględniając:
 - i. procedury wewnętrzne Urzędu Miejskiego w Bieruniu, stosowane w przypadku ponoszenia wydatków majątkowych z budżetu Miasta,
 - ii. formalny tryb zwrotu dotacji w oparciu o negatywny wynik kontroli realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, z uwzględnieniem procedur egzekucyjnych;
- c. dokumenty niezbędne do rozpatrzenia wniosku i rozliczenia dotacji, co obejmuje:
 - i. dokumenty potwierdzające władztwo nieruchomości: prawo własności, lub prawo użytkowania wieczystego;
 - ii. dokumenty uwiarygodniające zasadność przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:
 - 1. pozycja na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB,
 - 2. potwierdzenie finansowej wykonalności przedsięwzięcia w jednej z postaci: (a) studium wykonalności, spełniającego wymogi SzOOP Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego wraz ze zweryfikowanym wnioskiem o dofinansowanie, lub (b) promesę przyznania kredytu/pożyczki bankowej, lub (c) gotowość zaangażowania środków własnych przez inicjatora robót,
 - 3. w przypadku społecznego budownictwa czynszowego, celem opracowania studium wykonalności jest udowodnienie, że zasady wynajmowania lokali w zasobach tego budownictwa, realizowanych przez podmioty inne niż Miasto Bieruń, mogą być identyczne z zasadami wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Bieruń,
 - 4. odpowiednie pozwolenia na budowę lub inne równoważne dokumenty, zgodnie z Ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo

- budowlane, gwarantujące legalność i prawidłowość wykonania robót budowlanych;
- iii. dokumenty potwierdzające prawidłowy przebieg realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego: dokumenty budowy, protokoły odbioru częściowego lub całkowitego robót wraz z ewentualnymi dokumentami wydawanymi przez nadzór budowlany,
 - iv. dokumenty finansowe, powstałe w czasie realizacji budowy: faktury, rachunki,
 - v. szczegółowe wnioski o płatność, w zależności od schematu finansowania,
 - vi. wyniki kontroli, o ile była przeprowadzana;
- d. postanowienia, jakie powinna zawierać umowa o udzielenie dotacji:
- i. strony umowy,
 - ii. przedmiot umowy, czyli opis rzeczowy i finansowy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, objętego umową, wraz z odniesieniem do pozycji na liście przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB,
 - iii. intensywność współfinansowania do 50% wartości robót, uzależniona od efektu społecznego przedsięwzięcia i możliwości współfinansowania przedsięwzięcia przez Miasto Bieruń,
 - iv. harmonogram realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego,
 - v. źródła finansowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, z wskazaniem potwierdzenia pozyskania środków finansowych innych niż środki Miasta Bierunia,
 - vi. harmonogram finansowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, z wyszczególnieniem wielkości oraz harmonogramu płatności z każdego ze źródeł finansowania,
 - vii. system kontroli realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, uwzględniający: terminy kontroli, format sprawozdawczości oraz kryterium/kryteria uznania, że przedsięwzięcie jest realizowane niewłaściwie, a dotacja powinna zostać zwrócona,
 - viii. system ewaluacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, dokonywany 5 lat po zakończeniu realizacji i oceniający czy cele przedsięwzięcia rewitalizacyjnego zostały uzyskane, zawierający kryterium/kryteria uznania inicjatora robót za wiarygodnego partnera Miasta Bierunia w prowadzeniu procesu rewitalizacji;
- e. sposób gromadzenia informacji o udzielonych dotacjach, spójny z miejskim systemem archiwizacji oraz wymaganiami instytucji finansujących, szczególnie w przypadku wykorzystania środków pochodzących z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i objętych Umową Partnerstwa pomiędzy Komisją Europejską a Rzeczpospolitą Polską.
- 8) Zgodnie z art. 36 i 45 Ustawy i na zasadach opisanych w art. 36, na obszarze SSR OC wprowadza się specjalne regulacje dotyczące udzielania zamówień publicznych, których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 30 000 euro. Regulacje te polegają na tym, że **Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych** (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) **nie stosuje się do:**
- a. zamówień, których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne, jeżeli ich wartość jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych oraz jeżeli zamówienia te udzielane są w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze SSR OC,
 - b. zamówień udzielanych przez Urząd Miejski i gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, jeżeli łącznie spełnione są następujące warunki: (a) zamówienia wykonywane są na obszarze SSR OC oraz realizują przedsięwzięcia rewitalizacyjne GPRB, (b) wartość zamówienia jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8, (c) zasadnicza część działalności wykonawcy wykonywana jest na Obszarze

Rewitalizacji OR2, (d) przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy.

- 9) Zgodnie z art. 67 i art. 68, ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), ustalając cenę nieruchomości na terenie SSR OC, Rada Miejska w Bieruniu może udzielić bonifikaty od ceny ustalonej zgodnie z art. 67 ust. 3 tej ustawy, jeżeli nieruchomość jest sprzedawana na cele realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPRB.
- 10) Zgodnie z art. 124. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), Starosta Bieruńsko-Lędziński, wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej, może ograniczyć, w drodze decyzji, sposób korzystania z nieruchomości położonych na terenie SSR OC poprzez udzielenie zezwolenia na: (a) zakładanie na obiektach budowlanych elementów trakcji, znaków i sygnałów drogowych lub innych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, urządzeń służących do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, a także urządzeń niezbędnych do korzystania z nich, oraz (b) urządzanie i utrzymywanie ogólnodostępnego ciągu pieszego, przebiegającego przez prześwity lub podcienia, w obrysie obiektu budowlanego, w przypadku, jeżeli właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości nie wyraża na to zgody, o ile ograniczenie nastąpi zgodnie z aktualizacją:
 - a) Uchwały Nr V/3/2007 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 maja 2007 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Wita i ul. Chemików,
 - b) Uchwały Nr II/1/2008 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Chemików, ul. Sowińskiego, ul. Solskiego,
 - c) Uchwały Nr IX/5/2014 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 września 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w rejonie ulicy Chemików w Bieruniu.
- 11) Zgodnie z art. 144 i 146 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774), właściciele nieruchomości uczestniczą w kosztach budowy urządzeń infrastruktury technicznej przez wnoszenie na rzecz Miasta Bierunia opłat adiacenckich. W odniesieniu do nieruchomości położonych na obszarze SSR OC wysokość opłaty wynosi nie więcej niż 75% różnicy między wartością, jaką nieruchomość miała przed wybudowaniem urządzeń infrastruktury technicznej, a wartością, jaką nieruchomość ma po jej wybudowaniu.
- 12) Zgodnie z art. 1a, ust. 2a pkt 2 oraz art. 5 w ust. 1 w pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 849, z późn. zm.),:
 - a. do gruntów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej nie zalicza się niezabudowanych gruntów, objętych Obszarem Rewitalizacji OR2, i położonych na terenach, dla których miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przewidują przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego. W przypadku SSR OC odnosi się to do:
 - i. Uchwały Nr V/3/2007 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 maja 2007 r. w sprawie: uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Wita i ul. Chemików,
 - ii. Uchwały Nr II/1/2008 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Chemików, ul. Sowińskiego, ul. Solskiego;
 - b. dla opisanych powyżej niezabudowanych gruntów, objętych Obszarem Rewitalizacji OR2, określając wysokość stawek podatku od nieruchomości, Rada Miejska w Bieruniu nie może ustalić stawki przekraczającej rocznie 3 zł od 1 m² powierzchni.

Sposób realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Ustalone w niniejszym GPRB Obszary Rewitalizacji, są w pełni pokryte obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

1. Obszar Rewitalizacji Osiedla Homera OR1, na którym postuluje się ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji Osiedla Homera (SSR OH), objęty jest w całości miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Oświęcimskiej, Homera i Mlecznej w Bieruniu (Uchwała Nr VI/2/2011 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 kwietnia 2011 r.);
2. Obszar Rewitalizacji Osiedla Chemików OR2, na którym postuluje się ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji Osiedla Chemików (SSR OC), objęty jest w całości następującymi planami:
 - a. miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Wita i ul. Chemików (Uchwała Nr V/3/2007 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 maja 2007 r.),
 - b. miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ul. Chemików, ul. Sowińskiego, ul. Solskiego (Uchwała Nr II/1/2008 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 28 lutego 2008 r.),
 - c. miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w rejonie ulicy Chemików w Bieruniu (Uchwała Nr IX/5/2014 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 września 2014 r.);

1. **Pokrycie całych obszarów rewitalizacji OR1-OR2 obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego, czyni zbędnym ustanawianie na obszarze specjalnych stref rewitalizacji: SSR OH i SSR OC, zgodnie z art. 30. Ustawy o rewitalizacji, zakazu wydawania decyzji o warunkach zabudowy, o której mowa w art. 59 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.**
2. Analiza wyżej wymienionych, obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla Obszarów Rewitalizacji nie wskazuje na potrzebę – na obecnym etapie – dokonania istotnych zmian funkcjonalno-przestrzennych tych obszarów. Oznacza to także, że **nie istnieje potrzeba dokonania zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP), którego Aktualizacja została przyjęta Uchwałą nr IV/1/2013 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 kwietnia 2013 r.**
3. Tym niemniej, zgodnie z opisem założeń ustalenia specjalnych stref rewitalizacji: SSR OH i SSR OC, zasadne jest dokonanie **aktualizacji wszystkich wymienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego** pod kątem zapisów Ustawy o rewitalizacji w kontekście ewentualnej lokalizacji budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego. Zgodnie z art. 27 tej Ustawy, w przypadku obszarów rewitalizacji OR1-OR2, lokalizacja budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego, polegać będzie na wskazaniu w istniejących nieruchomościach, przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową lub mieszkaniowo-usługową, że realizacja przebudowy konkretnych obiektów nastąpi w ramach realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. **Trzeba zaznaczyć, że owa aktualizacja wymienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego będzie zasadna, o ile Gmina podejmie decyzję o lokalizacji budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego i ustaleniu jednej lub obu SSR. Jest to decyzja, które zostanie lub nie zostanie podjęta w nieokreślonej przyszłości.**
4. Innym argumentem przemawiającym za częściową aktualizacją wymienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest ewentualne uwzględnienie we wszystkich wymienionych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów odnoszących się wprost do (a) zakładania na obiektach budowlanych elementów trakcji, znaków i sygnałów drogowych lub innych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, urządzeń służących do zapewnienia

bezpieczeństwa publicznego, a także urządzeń niezbędnych do korzystania z nich, oraz (b) urządzania i utrzymywania ogólnodostępnych ciągów pieszych, przebiegających przez prześwity lub podcienia, w obrysie obiektów budowlanych położonych na terenach obszarów rewitalizacji OR1-OR2. Rozwiałoby to wszelkie wątpliwości dotyczące możliwości wykorzystania zapisów art. 124. ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1774) w przypadku, jeżeli właściciele lub użytkownicy wieczysti nieruchomości nie chcieliby wyrazić zgody na opisane modyfikacje sposobu użytkowania obszarów rewitalizacji. **W związku z tym, że obszary rewitalizacji OR1-OR2, na których wnioskuję się ustalenie specjalnych stref rewitalizacji SSR OH i SSR OC, posiadają zwartą strukturę tkanki miejskiej, dokonywanie opisanych tu zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego nie jest konieczne.**

5. Uwzględniając, że:

- a. obszary rewitalizacji OR1-OR2 są w całości pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, przy czym w planach tych ustalono przeznaczenie terenów OR1-OR2 na funkcje mieszkaniowe, usługowe i mieszkaniowo-usługowe,
- b. na obszarach rewitalizacji OR1-OR2 nie występują rezerwy terenowe pozwalające na powstanie znacznych nowych zespołów zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- c. na obszarach rewitalizacji OR1-OR2 postuluje się ustalenie specjalnych stref rewitalizacji: SSR OH i SSR OC, pozwalających samorządowi Bierunia na stworzenie istotnych stymulantów wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, w tym w zakresie stosowania: pierwokupów, wywłaszczeń oraz podniesionej stawki opłat adiacenckich

nie wnioskuję się ustalania miejscowych planów rewitalizacji, ani przekształcania istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w miejscowe plany rewitalizacji. Wprowadzanie tego nowego instrumentu jest zbędne na obecnym etapie działań rewitalizacyjnych w Bieruniu. Opracowanie tych planów jedynie zwiększy koszty wdrożenia procesu rewitalizacji w Mieście Bieruń.

6. Z uwagi na to, że ustalenie lokalizacji budynków służących rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego (w nawiązaniu do art. 27 ustawy) może na obszarach rewitalizacji OR1-OR2 nastąpić wyłącznie w drodze wskazania konkretnych budynków mieszkalnych, które mogą służyć rozwojowi społecznego budownictwa czynszowego, oraz, że nie został określony termin podjęcia uchwał w tej sprawie – **załączniki graficzne, o których mowa w art. 15. 1. P. 14) Ustawy o rewitalizacji nie zakładają zmian funkcjonalno-przestrzennych obszarów rewitalizacji OR1-OR2 (Załączniki 3 i 4 do GPRB).**

Spis tabel

Tab. 1. Dynamika liczby ludności w Bieruniu na tle innych jednostek terytorialnych.....	25
Tab. 2. Wskaźnik przyrostu naturalnego i saldo migracji	25
Tab. 3. Struktura wiekowa ludności - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.....	26
Tab. 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego	26
Tab. 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci ...	28
Tab. 6. Bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 miesięcy)	29
Tab. 7. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.....	30
Tab. 8. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym	30
Tab. 9. Struktura bezrobocia - wiek i wykształcenie bezrobotnych (wrzesień 2015 r.).....	31
Tab. 10. Struktura bezrobocia długotrwałego - wiek bezrobotnych (wrzesień 2015 r.).....	31
Tab. 11. Powody przyznawania pomocy.....	31
Tab. 12. Korzystający z pomocy społecznej	32
Tab. 13. Stowarzyszenia i fundacje (łącznie) zarejestrowane w rejestrze REGON.....	33
Tab. 14. Fundacje i stowarzyszenia działające w Bieruniu.....	33
Tab. 15. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2014 r.....	34
Tab. 16. Dynamika liczby przestępstw w Bieruniu.....	35
Tab. 17. Dynamika liczby wykroczeń w Bieruniu	35
Tab. 18. Dynamika przestępstw w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia.....	35
Tab. 19. Dynamika interwencji w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia.....	36
Tab. 20. Podmioty gospodarcze	36
Tab. 21. Struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych.....	37
Tab. 22. Pracujący w podmiotach gospodarczych zatrudniających 10 i więcej osób	37
Tab. 23. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych	38
Tab. 24. Pracujący wg wybranych sekcji PKD (2013 r.) w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób.	38
Tab. 25. Tereny zieleni urządzonej i lasy w Bieruniu (2014 r.).....	44
Tab. 26. Tereny zieleni - wskaźniki (2014 r.)	44
Tab. 27. Struktura użytkowania terenu.....	47
Tab. 28. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	50
Tab. 29. Obiekty zabytkowe w Bieruniu.....	51
Tab. 30. Zasoby mieszkaniowe	53
Tab. 31. Wspólnoty mieszkaniowe w Bieruniu.....	53
Tab. 32. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.).....	54
Tab. 33. Potrzeby remontowe w budynkach komunalnych.....	56
Tab. 34. Dodatki mieszkaniowe	57
Tab. 35. Przyznane dodatki mieszkaniowe wg własności lokalu.....	58
Tab. 36. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych.....	58
Tab. 37. Postępowania eksmisyjne (mieszkania komunalne)	59
Tab. 38. Tereny i obiekty stanowiące potencjał miasta – wyniki konsultacji społecznych (ankiety)	64

Tab. 39. Wskaźniki degradacji dla obszaru rewitalizacji – os. Chemików i Homera na tle średniej dla gminy.....	66
Tab. 40. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji	68
Tab. 41. Problemy i oczekiwania zgłaszane w Obszarze R1: Os. Homera	69
Tab. 42. Problemy i oczekiwania zgłaszane w Obszarze R2: Os. Chemików	71
Tab. 43. Lista 10 najczęściej wskazywanych miejsc niebezpiecznych na terenie Bierunia.....	72
Tab. 44. Miejsca z problemem ubóstwa na terenie Bierunia.....	72
Tab. 45. Lista 10 najczęściej wskazywanych miejsc zaniedbanych na terenie Bierunia	72
Tab. 46. Najczęstsze wskazania obszarów uważanych za zamieszkałe przez osoby starsze.	72
Tab. 47. Najczęstsze wskazania obszarów uważanych za wymagające zagospodarowania.	72
Tab. 48. Najczęstsze wskazania obszarów uważanych za zanieczyszczone.	72
Tab. 49. Najczęściej wskazywane obiekty problemowe wymagające interwencji.	73
Tab. 50. Wskaźniki celów GPRB.....	77
Tab. 51. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji – miejsce i termin realizacji	79
Tab. 52. Wskaźniki projektów wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do GPRB.....	80
Tab. 53. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarach wspierających rewitalizacji – miejsce i termin realizacji	89
Tab. 54. Wskaźniki projektów na obszarach wspierających rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do GPRB	89
Tab. 55. Zestawienie zgłoszonych projektów poza obszarem rewitalizacji – miejsce i termin realizacji	90
Tab. 56. Wskaźniki projektów poza obszarem rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do GPRB.....	92
Tab. 57. Spójność i komplementarność projektów.....	96
Tab. 58. Zestawienie ogólne szacunkowych kosztów przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł).....	115
Tab. 59. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia	116
Tab. 60. Szacunkowe koszty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł).....	119
Tab. 61. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników w okresie 2015–2020.....	138
Tab. 62. Wybrane wskaźniki produktu i rezultatu projektów GPRB	138
Tab. 63. Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020.....	140

Spis rycin

Ryc. 1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia	25
Ryc. 2. Udział osób starszych w ludności	27
Ryc. 3. Liczba wskazań na pytanie w ankiecie - miejsca gdzie mieszkają ludzie starsi	27
Ryc. 4. Dynamika liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Bieruniu w latach 2005-2014	28
Ryc. 5. Poziom bezrobocie	29
Ryc. 6. Bezrobocie długotrwałe	30
Ryc. 7. Powody przyznawania pomocy w latach 2012-2014	32
Ryc. 8. Zasięg pomocy społecznej	33
Ryc. 9. Wpływ działalności górnictwa na lata 2010-2020	41
Ryc. 10. Walory przyrodnicze i kulturowe Bierunia. Źródło: Opracowanie własne. Ortofotomapa: <i>geoportal.gov.pl</i>	45
Ryc. 11. Struktura urbanistyczna Bierunia – waloryzacja	47
Ryc. 12. Porównanie struktury wykorzystania energii i paliw w 1991 i 2014 roku w budynkach mieszkalnych.	56
Ryc. 13. Rozmieszczenie mieszkań komunalnych w Bieruniu	57
Ryc. 14. Zadłużenie mieszkań - wg ulic	59
Ryc. 15. Ogólna ocena jakości życia w Bieruniu (ankiety)	63
Ryc. 16. Czy Bieruń rozwija się? (ankiety)	63
Ryc. 17. Obszar rewitalizacji Miasta Bierunia	67
Ryc. 18. Obszary wspierające proces rewitalizacji w Bieruniu	83

Załączniki:

1. Raport z konsultacji społecznych
2. Załączniki graficzne analityczne:
 - 2.1. Załącznik 1. Wskazania uczestników ankiety – miejsca problemowe w Bieruniu.
 - 2.2. Załącznik 2. Wskazania uczestników ankiety – miejsca stanowiące potencjał Bierunia
 - 2.3. Załącznik 3. Wskazania uczestników grupowego wywiadu pogłębianego z legendą
3. Załącznik graficzny - Miasto Bieruń, Gminny Program Rewitalizacji - Podobszar: Obszar R1: Os. Homera, skala 1:2000,
4. Załącznik graficzny - Miasto Bieruń, Gminny Program Rewitalizacji - Podobszar: Obszar R2: Os. Chemików, skala 1:2000